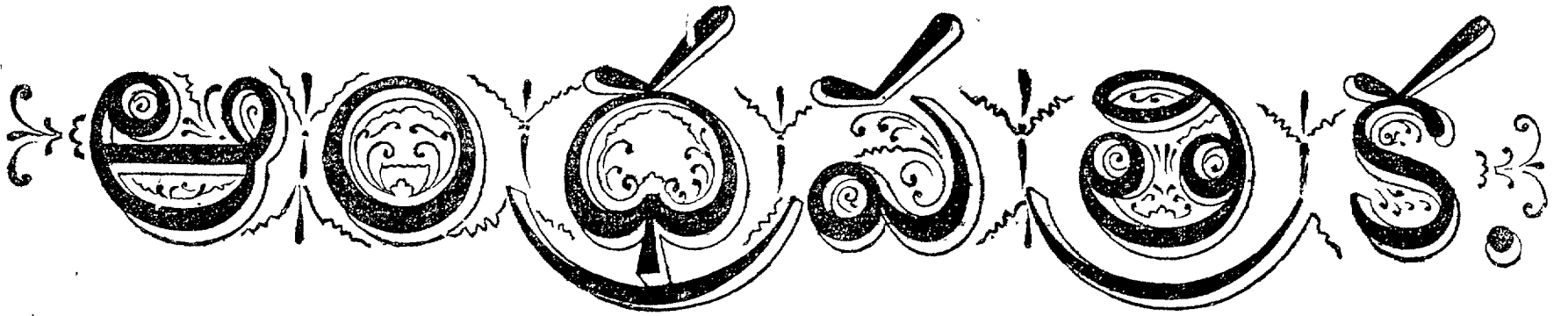

విడి వత్రిక 1-80-1-6

Register No. M. 1118

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

310632 వ్ర తి ది న ము ప్ర క టి ం ప ర బ డు ను.

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ మే నెల 26-వ తేది శనివారము

No. 48

సంపుటము ౧౦

రు థి ర్ థా రి నా మ స ం వ త్స ర ము, అధిక శ్చేష్టమాశ శుద్ధ పాడశి ౧౧.

సంచిక ౪౮

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

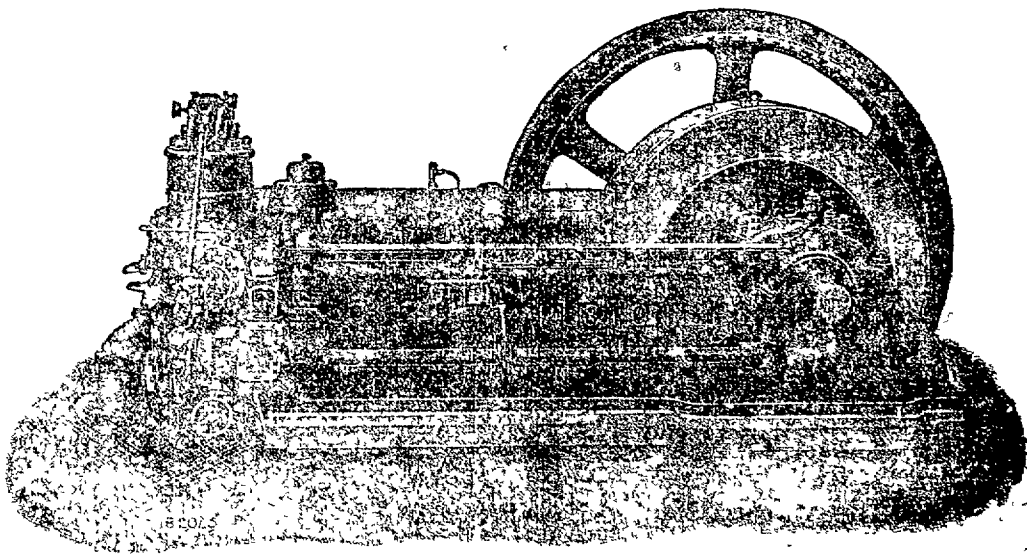
ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 వ్ర తి యి ం ట ను ం డ ద గి న ది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదినిగల మాయవండుగాదు. గళలునుండులవలన మోసముగలుగను. కంచభావచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు బగత్పిళ్ళాతవలన జేశమునందంతటను వెలిసింప.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు కెట్టి వీధి, మదరాసు.

మీ పొయ్యి ఖర్చు సగము తగ్గును

మద్రాసుకు సమీపముననున్న ఒక బియ్యపు మిల్లు యజమానుడు ఈ దిగువ తెలిపిన సంగతులను మాకు వ్రాసి యున్నాడు.

“మితే మాకు సరఫరా చేయబడిన

20 బి. హెచ్. పి.

రప్టన్ - హారన్సుబై

కోల్డు స్టారింగు

క్రూడుఆయిల్ ఎంజనుకు పొయ్యిఖర్చు ఒక దినమునకు రు. 1-12-0 ఖర్చు అగుచున్నది.”

ఈ మాదిరి ఆయిల్ ఎంజనుకు వేపరైజరుగాని, దీపముగాని, మాగ్నెటోగాని లేదు.

పూర్తి వివరములకు నెం వ 4240 రు క్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.

మద్రాసు రాజధానికి సోల్ ఏజెంట్లు:—

TELEGRAMS
MASSEY
MADRAS.

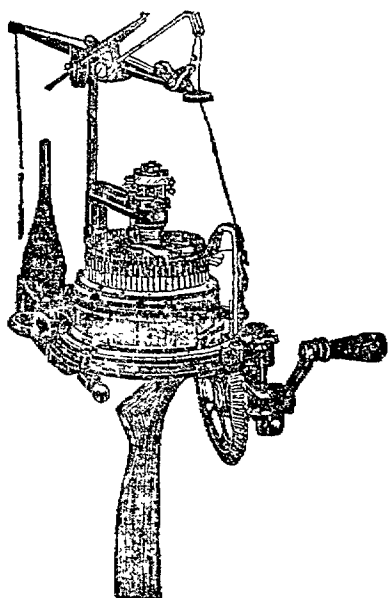
MASSEY & Co., Ltd.,
ENGINEERS, POST BOX 554, MADRS.

TELEPHONE
1085

క్రొత్త హారిసన్ "సన్"

గుండ్రమైన నిట్టింగు మేషిను

గృహము, న్యచేతి, కర్మాకారము మొదలగు పనులకు వయోగించవచ్చును.

శ్రేష్ఠమైన రకము, ధరసరసము, చాలకాలము వరకు బాగుగా పనిచేయును

మేజోల్లు తిన్నవి, పెద్దవి, బనీయనులు, మొదలగు వాటిని అల్లును, అంగ్లసామ్రాజ్యమందు అంతటను వాడబడుచున్నవి

ఇంగ్లాండులో నున్న ది హారిసన్ పేటెంటు నిట్టింగు మేషిను కంపెనీ, (లిమిటెడ్) వారిచే తయారు చేయబడినవి.

వివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను:—

For Particulars apply to:
W. H. Brady & Co., Ltd.
MADRAS

Telegram s: "BRAD."

బీజ్ బండ్

బీజ్ బండ్:— ఇతర వాతావరణ పుచ్చుకొనిన యెంత పలుచబడిన వీర్యవయినను రెండుగంటలలో స్తంభించి అధికవయిన రతి సౌఖ్యమునిచ్చును. కావలసినప్పుడు కొంచెం నిమ్మపండురసము త్రావినవెంటనే వీర్యస్థలన వచ్చును. పులుకులేని భోజనం చేయవలెను. బీజ్ బండ్:— మూడుకోజులు రెండుపూటలు పాలతో పుచ్చుకొనిన ధారిగాతోపు వీర్యము (శుక్ల) నవ్వవయినను తప్పక కట్టును, బీజ్ బండ్:— 15 కోజులు పాలతో రెండుపూటలు పుచ్చుకొనిన చిక్కెరు దురభ్యాసములవలన కలిగిన: నపుంసకత్వము పోయి మరల యవ్వనుగుడుదు. అనేకులచే పరీక్షించి 2 డి చిక్కికట్టులు పొందియున్నది మేము నిశ్చయించి ప్రామాణికములైన ఒకసారి తెప్పించి వాడినచో మీకే తెలియును. ఉత్తరములు రహస్యముగా నుంచబడును 20 మాత్రల బొంబము సీసా 1-కి రు. 2—0—0 వి. కి. ఖర్చులు వేరు.

ఆర్యవైద్యాశ్రమం, 38, బైరాగిమఠంవిధి. మద్రాసు.

వదెలు కంపెనీ వారి ప్రత్యేక పుష్కర బొంబములు

ఈ క్రింద చెబుపబడిన బొంబములు శరీరకాత్మమునకును, శాశ్వత చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాత్మజ్ఞులచే కాత్మపరిశోధనాసారము యేర్పరుపబడినవి.

మా బొంబముల తయారుచేయు కాలలో పలుకు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల వైద్య ప్రభుత్వము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు వృక్షకాత్మప్రకారము, రసాయన కాత్మప్రకారము, భూ తత్వముగూడ గూడ పరిశీలనయబడును. అచట డి. పి. స్టాండర్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికలుది తయారు చేయును. కావున యీ బొంబములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న మేమాత్రమున అనుమానింప వచ్చురలేదు.

డాక్టరు యాష్టన్న సిరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిస్ కాంపాండు క్విన్సెను సాట్ ప్రీక్సియా ఈసిరపు డాక్టరు యాష్టన్నపద్ధతి ననుసరించి వారసఫాస్ఫే యి: క్విన్సె, ప్రీక్సియా యి: యి: యి: దివ్యముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ బొంబము అతి ఉష్ణప్రదేశములో గాని యిండియాలో అంబులవలన గలుగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక జీవనాభాగాని దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును ప్రత్యేక మంటెను ప్రసాదింపకొనిన దివ్యబొంబము.

తెల వెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మిడియల నైజు బుడ్డి రు 1-4-0 చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్స్ పుడ్డు

ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు కుల్లముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడల్ఫియా యెద్దవద్ద పారిషుగారు తయారు చేసిన ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు ఆత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోషధము. రుచిగానుండును. మంచితక్త వృద్ధిగావించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

వెద్ద నైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మిడియం రు 1-0-0, చిన్న నైజు 10 అణాలు.

వదెలు కంపెనీ వారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయుడు:—

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay

యినాం! యినాం!!
60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దానుగారి సుఖదీనిత రహస్యపుస్తకము
ఇనాముగా చంపబడును. ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను. (3895)
ఉత్తరములు అంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.
The swasthya Sahaya Pharmacy,
30-2 Harrison Road, Calcutta

SIGHT RESTORED
A Sure Remedy of Nature for all Eye-diseases. Cures Cataract, Glaucoma, etc., without knife. No failure; absolutely safe; highest testimony. Particulars free. L. H. SELLER, D. Santa (Bengal).
SANTI OIL.
Simple, harmless, external application for functional weakness, Loss of Manhood, etc. No irritation, no discolouring, no bad smell. Particulars free. Correspondence confidential. HEALTH HOME, D. Santa (Bengal).

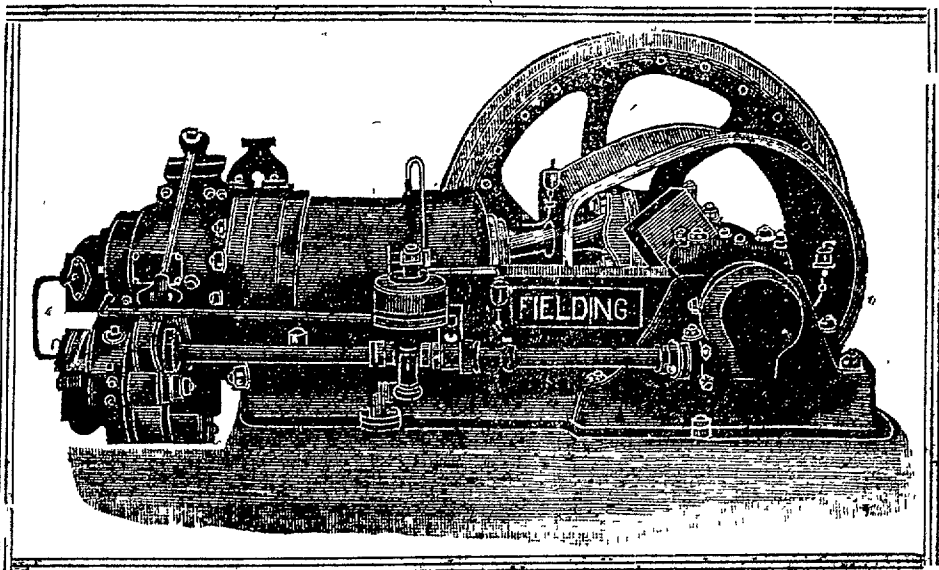
చేంబర్లెన్ గారి శూలనాస్తి అతి సార నివారిణి (1) ఈ వధమును నేవించుటచే కడుపునుప్పి, గ్రహణి, అతిసారము, శూలనాస్తి, పేగు సంబంధమైన వ్యాధులు మున్నగునవి అత్యద్భుతముగా కుదురును. అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు వారకును. 3?

CHAMBERLAIN'S COLIC, CHOLERA AND DIARRHOEA REMEDY.
CURES PAIN IN THE STOMACH, Colic, Cholera Morbus, CRAMP COLIC, BILIOUS COLIC, PAINTER'S COLIC, SUMMER COMPLAINT, CHOLERA, DYSENTERY, DIARRHOEA, BLOODY FLUX, CHRONIC DIARRHOEA, CHOLERA INFANTUM, AND BOWEL COMPLAINT IN ALL ITS FORMS.
PREPARED ONLY BY Chamberlain Medicine Co., Manufacturing Pharmacists, DES MOINES, IOWA, U. S. A.
SMALL SIZE.

తేలుకాటునకు బొంబము
ఈ బొంబము సుపయోగించినచో అత్యంత విషమును తీసివేసి, బాధను పోగొట్టును. బుడ్డి 1-కి ధర రు 0-8-0. 1-8 బుడ్డరకు పోస్తుఖర్చు 0-8-0 రు 4 అణాలు. అత్యద్భుతముగా పంపిన ఒక డబ్బమును తీసుకువచ్చి తీసే పంపబడును.
RAJVAID SRI BAMANDASJI KAVIRAJ
152 Harrison Road Calcutta.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము
ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగవృద్ధి, శస్త్రాధిపతి, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రకాత్మము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చిట్టచేత రహస్యము, విద్యుత్ వినియోగవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడికెట్టును త్రవ్వించుట, జీవంతో మోపుచుండుట, శరీరములేని తలకాయతో మూటలాడించుట భూమిపైన గలవలెయేతైన గాత్రో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకములు అన్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయవలసి గాగారంటి యిచ్చుచున్నాము. తీరి తెల రు 4-0-0 అణ.
పి. ఆర్. జవార్దన్ నాయుడు, బంగ్లా గుంటూరుజిల్లా.

ప్రసిద్ధికెక్కిన పీల్లింగు శిమిడిశల్ క్రూడాయిలు యింజనులు

యీ యింజనులు రమారమి యుద్ధమునకు పూర్వము పున్నస్వల్పధరలకే అమోఘము చున్నవి. అన్నియుజులు స్థాకులో సిద్ధముగానున్నవి. యివి కొనుటవల్ల అన్నివిధములచేతను లాభమును పొందవచ్చును. మిల్లులకు కావలసిన యావత్తు సామానులుకూడా అతి సరసమయిన ధరలకు దొరకును ఆలశ్యముచేయక వెంటనే వ్రాయుడు.

పోల్ యేజంట్లు:— డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో,
12, తంబు శెట్టిపేడి, మదరాసు.

జ్వరములు

పాండురోగము

Serravallo

నెట్టావల్లో

Tonic Wine

టానిక్ వైన్

బలహీనత

నిస్త్రాణ

బుడ్డి 1-కి ధర రూ 3-4-0, 3 బుడ్డు ధర రూ 9-4-0.

డ్లబ్యా.ఇ.స్మిత్ అండ్ కో., (లిమిటెడ్) మాంటురోడ్, మద్రాసు

W. E. Smith & Co, Ltd., Mount Road, Madras.

LAWRENCE & MAYO Ltd.

(Incorporated in England)

PREMIER OPTICIANS IN THE EAST.

MOUNT ROAD - MADRAS,

మీ కండ్లను గురించి మీరు కష్టపడ నవసరము లేదు!

మీ కండ్లను పరీక్షించుకొని పురాతనమైన నట్టిదియు, చాల అనుభవము గడించినట్టిదియు, అన్నిరకములు కంటి అద్దముల సామానులు క్రయమునకు దొరకునట్టిదియు నైన

వారివద్దనుండి సులభములను కొనుడు

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మా ప్రకటనను చూచినట్లు తెలుపుకొని

నేత్రపరీక్ష ఉచితముగా చేయబడును.

లారెన్స్ అండ్ మేయో (లిమిటెడ్)

ప్రీమియర్ ఆప్టిషియన్స్ ఇన్ ది ఈస్టు.

మాంటురోడ్డు - మదరాసు.

బర్మా ఆయిలుకంపెనీ,

రంగూను, మే 25:— బర్మా ఆయిలు కంపెనీ వారు సామాన్యము వాటాదార్లకు, 1922 డిసెంబరు 31-వ తేదీతో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కర్మవర్తమానకు, 5 పిల్లింగులవలన లాభమును పంచి పెట్టిరి. ఇదివర కర్మవర్తమానకు పంచిపెట్టిన మొత్తముగూడ దీనికి గలిపినయెడల నూటికి 30 చొప్పున ఆదాయము వచ్చు తేదీవరకు లాభమును పంచిపెట్టిరి. 200000 సవరణలు దీనివల్ల వచ్చుచున్నవని తెలుపబడినది. 31-5-22 సవరణలు ముందుకర్మవర్తమాన నిల్వలో చేర్చబడినవి.

రాజమహేంద్రవర జేసీయవిద్యాలయము

- రాజమహేంద్రవర జేసీయవిద్యాలయములో పనిచేయుటకు
- (1) ఒకటవరకు జేసీయవిద్యాలయము కింద ఉపాధ్యాయులు.
 - (2) సంస్కృతమును, ఇదమును అభిమానవిద్యలుగా నేర్పగల యుపాధ్యాయులు జేసీయవిద్యాలయము.
 - (3) సంగీతమును శాస్త్రముగ నభిమానవిద్యగా నేర్పగల యుపాధ్యాయులు.
 - (4) నేతి జేసీయవిద్యాలయము కింద ఉపాధ్యాయులు, అధ్యయనము సవరణలకు యాజ్ఞాపకము కలిపియుపాధ్యాయులు శాస్త్రముగ నేర్పగల యుపాధ్యాయులు.
 - (5) గణితము, సత్య, తేజవిగు వైరాలను నేర్పగల యుపాధ్యాయులు.
 - (6) వ్యవసాయము నేర్పగల యుపాధ్యాయులు.
 - (7) పైపుగొట్టుట, సుక్తి ప్రతిపి, బుక్కుకీపింగు మొదలగు వాణిజ్యవిద్యలును నేర్పగల యుపాధ్యాయులు.
 - (8) ముద్రణాలయమునకు అద్వైతమునాథులు, అద్వైతమునాథులు, ముద్రణాలయమునకు నడిపించగలవాడు
 - (9) జేసీయవిద్యాలయము నేర్పగలవాడు.

వై యుద్ధోగములకు తేజయోగ్యులగు గణి జాతీయ విద్యయందు విభిన్నములగు పాఠములు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును. దరఖాస్తు తీర్మానములు మొదలు 1923 జూలై 1 వ (5-6-1923, తేదీ) వరకు గలవి. దరఖాస్తుదారులు వారు పుచ్చుకొనుట కంగీరించెడి కనీస జీతమును కూడ దరఖాస్తులో సుదహరింపవలెను. ఉద్యోగములు లభించు పక్షమందు దరఖాస్తుదారులు 8-6-23 తేదీ ఉదయము విద్యాలయమునకు పనిలో ప్రవేశించుటకు సిద్ధపడి యుండవలెను.

అప్పన సుబ్బారావు

బ్రహ్మజ్యోతిషుల సీతారామయ్య

రాజమహేంద్రవర జేసీయవిద్యాలయ కార్యదర్శులు.

నుగుణములతో అభ్యుత్తమునకు 2 వ శాస్త్రము రూ 0-8-0

పాండరీకమాహాత్మ్యము

పాండరంగమాహాత్మ్యము, ముఖ్యము రూ 0-8-0
తేజవిగులకు వ్రాయబడినది

చిత్రరంజనదాసు జీవితము

మహానామగ రచయితబడినది రూ 0-8-0

నాచెట్రసాల అనుభవము

మహాత్మాగాంధీ ప్రతినిధిగా రచించినది రూ 0-12-0

స్వప్నవాసవదత్త

చిలకమర్తి శ్రీనివాసాచార్యరచి రూ 0-8-0
యింకొకటి: యొక చక్కని పాటకము

శృంగారనైషధసారము

మధుసూదనసరించినముద్రావ్రాసినది రూ 0-12-0
మొదలగు వాటిమాత్రము వెల 0-10-0

యజ్ఞ. వి. కై. గ్రంథములు 5 తెప్పించెయిడల రూ 2-4-0
మాత్రము, పోతుచాణ్ణి ప్రత్యేకము.

అత్తలూరి సూర్యనారాయణ, ఈమని.

గుంటూరుజిల్లా, మద్రాసు ప్రెస్ పబ్లిషింగ్

సోడా గ్యాసు

సోడా లిమిటెడ్ కంపెనీ వారు పానీయములు తయారుచేయుటకు పరిశుభమైన గ్యాసు ఎక్కువ గ్యాసు కొనగోరువారును సరసమైనధరలు కావలసిన వారును,

డక్లన్ షుగర్ ఆఫ్ కారికంపెనీ,

చామర్ర కోట, గోదావరిజిల్లా.

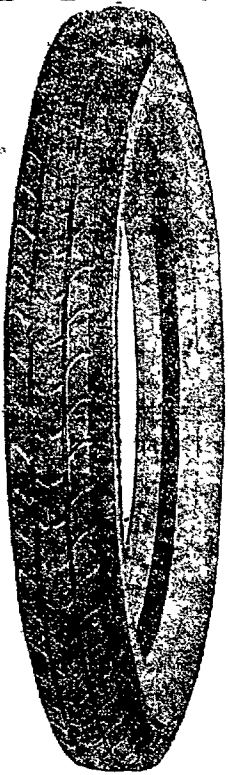
అన్నివాని తెలుగుకొనవచ్చును

FEDERAL TYRES

ఫెడరల్ టైరులు

ఏజెంట్లు:—

రోమర్ డాన్ అండుకో.,
మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

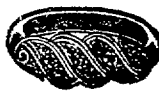
బంగారు, కెంపులుచేర్చి కట్టబడిన ఉంగరములు

నెం 52

నెం 51

నెం 53

పువ్వుకాగముగలది 1-కి ధర రు. 25-0-0 తిరిగి యిచ్చునది రు. 17-8-0.
కెంపులుగలది 1-కి ధర రు. 27-8-0 ,, రు. 17-8-0.

ముఖ్యగమనింపు:—ఈ వర్తకానికి ఏనగుగాని మాత్రాకములేనని, పుచ్చుకొని వ్రేసె లెటుబడిన ప్రకారము వ్రేసె
కము వాచునట్లును. మా చిత్రదిచిత్రపు కాగితముగా యివాముగా పంపబడును.

తెలిఫోను
నెం 1044

హిరాలాల్ మోతీలాల్

126 సావుకారుపేట
మద్రాసు.

"ELLIA" BELLY ACHE POWDER.

ఎ లి యా అ ను క డు వు నొ ప్పి ని వా ర జి

ఈ పేరునుగలిగిన మార్గము గడచిన 25, 30 సంవత్సరములనుండి అనేకులచే నుపయోగింపబడి భార్యల వహించి యున్నది. దీనియందు ఆపారమయిన గుణములుంటున్నవి యిదివరకును యే విధమయిన నెబ్బరయైనను లేక గుణము కను పించలేదని రూపించినవారలేరు. ఈ మందు వేలవేల జనులచే పదా ఉపయోగింపబడి స్వస్థపడవలసియున్నది. ఎట్టి కడుపునొప్పిచే బాధపడుచున్నవారు సరే నొప్పికలిగి క్రుత్తిపడి కాధనోద్యమలేక కూర్చుంటుంటే ఈ మార్గము ను నోటవేసిన మరు నిమిషముననే సంపూర్ణముగ గుణము నిచ్చుటచే ఆరోగి నప్రయత్నము ప్రారంభించును. దీని శాకమారు ఉపయోగించుటచేతనే మా మాటయొక్క నిజమును కనుగొనవచ్చును. శ్రీలక్ష్మి అంటులో కలుగు కడుపునొప్పి తక్షణమే పోవును. ఈ మార్గముయొక్క గుణములు:—నకలవాతసంబంధ రోగములను ఖండించును. కడుపునొప్పి గలగు గలుగు అనేక విధములయిన గడ్డలను కరిగించును, జీర్ణకోశమునందు జీర్ణకర్తని అధికపరచును, కడుపు పుబ్బునమును పోగొట్టును, కడుపునందు పేగులతో సంబంధమయిన రోగములను ఖండించును, యే కాలమునందును చిన్ని బిడ్డలు మొదలు వృద్ధులవరకును యే యొక్క ఆత్మకములే ఉపయోగించవచ్చును. ఉపయోగించు విధమును మందుతో పంపబడును.

బుడ్డి ఒకటికి రు. 0-0-0 ఇల్యాస్ పేట్, కె. కి, బండురుపేటి, బార్నికా, మద్రాసు.
వి. సి. చార్మి ప్రత్యేకము. కాళికాపురము లంకరికడ్డ దొంగును.

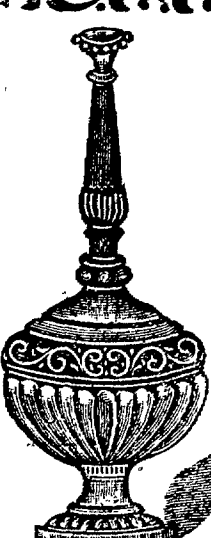
ELLIAS SAIT, No. 53, BUNDER STREET, G. T. MADRAS.

మా నవ్వుకము, చొక్కపు వెండికి,
నవరము బంగారుకు పూచీనిచ్చుట

మొదలగు వాటిని గురించి మావద్ద లావాదేవీ చేయుచున్నట్టియు, మీకు మిక్రము, బంధువులు, తెలిసినట్టి వారి మూలముగా యిదివరలోనే తెలుసుకొనియుండుదురు. ఒకసారి ఒక బేరము మావద్ద చేసిన మరెన్నడును మమ్ములను మరువరని మావద్దపెచ్చుకము. చొక్కపు నీజు వెండిచే రయారచేయబడిన గిన్నెలు, కంచములు, తిరుగుచెంబులు, టేబులు, గంధపు గిన్నెలు, పన్నీరుచెంబులు వేపు ని పూజనామానులు ఇవి యిది యనగేల మీకు కావలసివచ్చిన రయారచేసి నిధముగా నుంచబడియున్నది.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి కంపెనీ
25, చైనాబజార్ రోడ్డు, మద్రాసు.

రంపవితూరీదారుల కేసు

సీతారామరాజుగారి ఉత్తరము

ఈనెల 22 తేదీన 1 చార్జీలలో ఏజెన్సీ డివిజను అడిషనులు అందు సెషన్సులలో బాండ్లరు ఎల్. హెచ్. ఆరంటు (వి. సి. ఎన్) గారి కోర్టులో యీ కేసు విచారణ ప్రారంభమైనది. నే రా తో పనిముడు ముక్కలు యెదరు రథి ప్రాంతము కలిగించునట్టిదిగా నుండగూడదుగాన కొన్నిటిని వదలివేయటం కొన్నిటిని సవరించుట గూడ అవసరము కావచ్చునని ప్రారంభమున డిజిటేజువారు.

జుర్రో:— మలబారులో అనేకవేలరీగుంపులును అనేకమంది కేతూరీనాడు వంటి నుండుటచే విచారణలుగూడనచట వేరువేరుగా జరిగెను. ఈ కేసులో ఒక్కటే జట్టుకలదు.

జడ్జి:—మలబారులో అన్ని జట్టులను కలిపి పనిచేసెను. ఇచట ప్రతిపోరాటమునకును జట్టు వాతందరన వచ్చియుండుతేదు.

జుర్రో:—నాల్గవల గూర్చి ఎవరో కొద్దిమంది మాత్రమే బాధ్యులుగాని 149 క్రింద అందరును బాధ్యులే (మలబారు కేసుల తీర్పుల అచ్చుకళ్లను పట్టివేస్తామిమీకులు దాఖలు చేసెను.)

జడ్జి:—మలబారులో విచారణలు ప్రత్యేకముగా ఏల జరిగెను?

జుర్రో:—జట్టు వేరు, నాయకులు వేరు, ముద్దాయిలు వేరు వేరు తేలిలలో వేరిరి. నాల్గలు వోపిదులు జరిగినపుడు వారందరు నొకతావునలేరు. అనేకమంటి ఏకకాలమున ఏకస్థలమున జరుగకపోయినను క్రియబట్టి.

జడ్జి:— అట్లనుటవలన అతివ్యాప్తివోవము కలుగును.

జుర్రో:— మొదటినుండియు ముద్దాయిలందరు కలిసి పని చేసెనని తలంచుట కవకాశములేదు. అట్లులేన 22 విచారణలు జరుగవలెను. (నిదర్శనము మదరాసు కేరి మున్నగు కేసులు)

జు:— అన్ని నేరములును కలుపుటవలన కొంత ప్రమాదమున కవకాశముకలదు.

ఈరీతిగా జడ్జి తలుపులుచే నాల్గ నేరము నందరినై మోతకండుటకు పట్టిక ప్రాసీక్యూటరు రంగీకరించెను. ఇంకను దొరకని దోషులందరును కట్టుబడిన పిమ్మట ఆ నేరమును మోపుటకు సమ్మతించెను.

121, 121 ఏ, 122 శక్తులకుక్రింద ముద్దాయిలపై కేసు కొట్టివేసినవో 395, 397 శక్తులకుక్రింద వ్రాసిన శిక్షించుట కాశక్తులనుగూడ చేర్చవలసి జుర్రో తెలిపెను.

నేరారోపణమున నవరణ

పిమ్మట జడ్జి నేరారోపణ శక్తము నిలువ నవరించెను.

(1) 22-8-1922 మొదలు 6-12-1922 లోపల ఏజెన్సీ డివిజను కంకనూడివిజనులో చిరికకల్లి, రాజ్ వొక్కంగి, కృష్ణచేదిపేట, అడ్డలిగల, రంప చోదవరం పోలీసుస్టేషనులలోను చిరిలపూడి, ఒంటేరి, బామనకల్లి పూటలకల్లను, కామవరం, తెదగదపాతెర, తింగాపురములలోను యీ 22 మంది ముద్దాయిలును రాజుతో యుద్ధమునకు గడగిరి. 121 వ శక్తులకుక్రింద నేరముచేసిరి.

(2) మీరు (ముద్దాయిలు) ఆస్థలములలో ఆలేటిలలో రాజుతో యుద్ధమునకు బూనితిరిగాన 121 శక్తులకుక్రింద నేరము చేసితిరి.

(3) అట్టి నేరము చేయబూనినవాటికి ఆలేటిలలో ఆస్థలములలో మీరు నవరము చేసితిరిగాన 121 క్రింద నేరము చేసితిరి.

(4) నవరవిధముగా మీరు తుట్రపన్నితిరిగాన 121 (ఏ) క్రింద నేరము జరిగినది.

(5) ఆలేటిలలో వానితో కొన్ని స్థలములలో యీయుద్ధమునకు మీరు ఆయుధములను మందులను జనమును సమకూర్చితిరిగాన 122 క్రింద నేరము చేసితిరి.

(6) మీరు తేక మీలో కొందరు యింకను పట్టుపడని మరికొందరితో కలిసి ఆలేటిలలో ఆతావులలో అగ్రమంఠములు గా తేక కాష్ట్రీ య ప్రభుత్వమును బెదిరించుటకును, ప్రభుత్వోద్యోగులను బెదిరించుటకును దొర్లకమును చేయవలెనని కత్తులు, తుపాకులు, విండ్లు, కాణములు, యీలెలుమున్నగువని ధరించి పోలీసు ఉద్యోగులమీదను భటులమీదను తుపాకులను గార్చియు యింకవిధముగా తలపడియు చింతపల్లిరాజువొంగి, కృష్ణచేదిపేట, అడ్డలిగల, రంపచోదవరం పోలీసుస్టేషనులను

వారమునాటికి, మారు వారమునాటికి అన్ని కారములు చేపట్టినపుడు మారు ప్రసారములు, ఇటువంటి క్రమముగా పోలీసులను తలపడి ప్రభుత్వమువారి సాక్షులు దొంగలొంటికి ఒంటిపూటవద్ద ఒక కానిస్టేబులు దారుణముగా పూటవద్ద యిద్దరు (విటి) పోలీసు ఉద్యోగులను ముగ్గురు కానిస్టేబులను చంపితిరి అందువలన 143, 145, 148 శక్తుల ప్రకారము నేరముచేసితిరి.

(7) ఈరీతిగా మారు 5 గురికి తక్కువ గాకుండా బల వంతముగా చింతపల్లి, రాజవొమ్మంగి, కృష్ణజేవిపేట, ఆద్రాతి గల, రంపవోడవరం, పోలీసుస్టేషనులను దొంగలొంటి అనేమనుల లోనున్న ప్రభుత్వము వారిసాక్షులు యితరులసాక్షులు తీసికొని పోతిరి. అందులకు దారణాయకములను కర్తులు తుపాకులు మున్నగు వానిని ప్రయోగించితిరిగాన 935-937 శక్తులకంద నేరముచేసితిరి. అని నేరారోపణప్రమున నవంబరు మూడయినాదు చదివి వినిపించగా తాను నిర్దోషులమని మూడయినాదులందరను తెలిపిరి.

అసెసరులు అనవసరము

ఈకేసు విచారణ ముగియు నది చాలకాలము పట్టున, ఏజెన్సీ వారికి తప్ప విశాఖపట్టణములోని వారికి కేసువిషయ మై కేంద్రముండవలసిన అవసరము లేదుగాన ఎవరుగాని అన్ని విచారణలను రాజులగుగాన అసెసరులను ఏర్పరచ నవసరము లేదని నిర్ణయించిరి.

సాక్షివిచారణ-మొదటిసారి

రంపవోడవారి విచారణ సాగించిన పోలీసు డిప్టీ నూప ర్నెంటు ఎస్. కే. రజావీ సాహెబుగారి సాక్షి విచారణ మొదలు జరిగినది.

“నేను ఘాటుల ఏజెన్సీ స్వయంధ్యుడే ఉద్యోగిని 14-9-22 వ తేదీ మొదలు నేను పితూరీ డ్యూటీలో నున్నాను. దొరతనమువారి ఉత్తరప్రకారము ఫిర్యాదు (ఏ) పిల్లిటిలు ను 1 మొదలు 21 వరకు గల మూడయినాదులైన దాఖలుచేసితిరి. 22 వ మూడయినాదుగూడ కేసుచేయుటకు నాకుతర్ర వీలు బడెను.

15 వ మూడయినాదు లేనలేని స్థితిలో నరసింహం వైద్యశాలలో నున్నాను. 22 వ మూడయినాదుగూడ ఇదియేకేసు. ఏ. దాఖ లాలో తెలుపబడిన మూడయినాదు బి. దాఖలా సంబంధించి యున్నది. ఈ కేసుకుసంబంధించిన విషయములు సర్వముగాను పూర్తిగాన ఏ. దాఖలాలో వివరింపబడెను. అశ్వేషకవర్ణము వారు నారాజేను పనిచేసిరి. 1928 ఫిబ్రవరి 12, 13, 14 తేదీ లలో మూడయినాదు గుర్తించుటకు వెళుటకు నేర్పరచితిని నేను స్వయంధ్యుడైతిని. 22 వ మూడయినాదు యింకను దొరకలేదు. వెదగడపాలెమునకును లింగాపురమునకును వెళ్ళుదారిలో కింది బడిన 12 మంది పితూరీదారుల శరవరీతు. 7-12-22 వ తేదీని నా పరిశీలనకంద నే జరిగినది. రాజుగారిపుత్రుగము (7 వ దాఖలా) ను దాఖలుచేయుచున్నాను. 8, 9 మూడయినాదులనుండి దానినిమొదట హుజూరుగాను తీసుకొనిరి. అతనివద్దనుండి నూపర్నెంటుగారు, అతనివద్దనుండి కమిషనరు, అతనివద్దనుండి నేను దానిని బడసితిమి. శ్రీరామరాజుగారు పి. నూర్యవారాయణ రాజుగారికి (వాసినఉత్తరము (డి. దాఖలా) గూడ నేను దాఖలుచేసితిని. శ్రీరామరాజుగారు తునికెట్లకు కనుచుతిని కొరమ (వాసిన ఉత్తరము (డి 2 దాఖలా)కు తాలూకా మేజిస్ట్రేటువారా అసిస్టెంటుకమిషనరు నాకువచ్చెను. పోరాటములు జరిగిన స్థలములను తేదిలనుతెలుపు ప్రాసు (ఇ దాఖలా)ను నా పరిశీలనకంద నాసలసప్రకారము నుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు (డి. ఎస్. పి) గాక తయారుచేసిరి ఇది నైపు (డి. ఎస్. పి) గారు పంపిన వారము రిపోర్టుల నరాయణ నకలు (ఎస్. దాఖ లా). అకలునూపర్నెంటుకచేరిగోనన్నది. ఇది సరియగు నకలు నైపుగా రిపుడు వెలపురొడ యింగ్లానులోనున్నాను. దొర తనమువారి అనుమతి ఉత్తరపు (బి. దాఖలా) అనుబంధము నందు, పితూరీదారులు చేసినతేదీలలో కొంత తప్పివున్నది. మూడయినాదు వాజూలములనుబట్టి నేనాతేదీనిని వేసితిని. దరి మిలా వాకబునలన నాతేదీలు సరిగాలేని తేదీనది. ఫిర్యాదులో దిన్న అసంబంధమున్నది. నేను స్వయంధ్యుడైతిని చేరవ వెల దిగములవరకును నాకు స్పందిలేదు. నాకు రిపోర్టులనుదా రాలేదు. ఆరంభంలో గ్రామ రిపోర్టుల అసలుప్రతులు నాకు రాలేదు. వెళుటకు కన్నీటికిని పోలీసు ఉద్యోగులందరను రాజులపోయిరి. దొరికినంతమంది సాక్షులతోనే వెళుటలను జరిపితిని. వెదగడపాలెం లింగాపురములలో జరిగిన పోరాట ములలో మూడయినాదుల కొందరిని పట్టుకొంటిమి. నేను రాక పూర్వమే 11 వ మూడయినాదు కృష్ణజేవిపేటలో చెఱసాలలో నుంచబడిన. 10, 12, 13, 14 మూడయినాదు (డి. నూ)

కేసిగారు నాకు వశపడిరి. దాఖలలన్నియు పట్టికు ప్రాసి కూటరుకు నేనే యిచ్చితిని. అంతవరకును అవి నా యొద్దనే యుండెను” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

క్రాసుపరీక్ష

మూడయినాదులపట్టుమున యీసాక్షిని అడ్డునవాళ్ళువేసిరి. “నేను అధికారమును వహింపక మునుపుజరిగిన పోరాట ములకు నేను వెళ్లేదేగాని నేను వాని వెదగుదును. ఇతర అశ్వేష వశోద్యోగులవలన నేనావిషయముల నన్నిటిని తెలుసుకొంటిని. ఫిర్యాదలసాక్షులకు కే. ఎల్. వారాయణరావు, కే నర్సయ్యగారు, కిసీ (అ. నూ), హుజూరు (అ. నూ), గాగ్ల మున్నగువార్లు నాకావిషయములను తెలిపిరి. గ్రామమునకులు అను మూడయినాదులనుగూడ తెలిపిరి. ప్రతిమూడయినాదునను ఏదోయోకయోద్యోగి రిపోర్టులో కనడకపోదు. మూడయినాదు యిని మూర్ఖుగాను విచారణకొరకు ప్రేమనుకు పంపిరి. నేను పని లోచేరకముననే అకనిని అరెస్టుచేసిరి. మూడయినాదు గుర్తించుటకే చేరకులను జరిపితిమి. కేసు చేయుటకు 1928 జనవరి లో నే నే ననుచుతిని కొరికిని. ప్రతిమూడయినాదును పితూరీలో చేరి ఆ యా నే ర ము లు చే సి న టు ల నా దు త గి న ని ద ర్శ న ము లు క న బ డి ణీ ర ప డి క పిమ్మటనే నేనునుచుతిని కొరికిని. అదరభాస్తు పంపిన పిమ్మటనే వెళుటలు జరిగినవి. సాక్షులు పితూరీ ప్రదేశమున దొరకవంతున వెళుటలు జరుపుట చాల అలశ్యమైనది. 5, 6, 7, మూడయినాదుల వెళు డులు చాల కాలము క్రిందు నే జరిగెను. శ్రీరామరాజు దస్తూరి నాకు తెలియదు. ఈ సంగతులన్నియు తెలిసిన పిమ్మట కేసు చేయుటకే యీ ప్రాసువ్రాయించితిని. కొన్ని కేసులలో నేనే స్వయంధ్యుగా వాకబుచేసితిని గ్రామరిపోర్టుల గూడ నాకా ధారమైనవి. వానిలో నమృతగిరినని పోచిన విషయములనే నేను గ్రహించుచుంటిని. గుబ్రహుజ్యాయ్యగారు కడపజిల్లా అక్రింగు నూపర్నెంటు. ప్రాసు తయారుచేసిన తేదీ కాకదు సప్త యి ఉద్యోగిగా నుండెను. రాజును అతని వర్తనమును గురించి రంప ఏజెన్సీ అసిస్టెంటు కమిషనరుగారి అభిప్రాయమేమో నాకు తెలియదు. స్పీనిగారి అభిప్రాయము నే నెరుపుచునని” మొదటి సాక్షి చెప్పెను.

రెండవ సాక్షి

పోలీసు అసిస్టెంటు నూపర్నెంటు హెచ్. కిసీగారి సాక్షులు:—“రంపవోడవారిగూర్చి 26-8-22 వ తేదీ మొదలు నేను స్వయంధ్యుడైతిని దరిచేయుచున్నాను. ఇకనెక్కడ జనరలు 24-9-22 వ కాలగడగ వచ్చెను. నేనెక్కడవచ్చు నుంటిని. మోగిల్లిదొడ్డి ఘాటువద్ద తుపాకులు కాల్పులు వినిబడె నని అనాడు మధ్యాహ్నము మాకు తెలిసినది. నేను కొంత మందితో కాలగడగవద్ద కానియొంటిని. నేనును ఇకనెక్కువజనరలు 15 మంది గంజా జిల్లాకనిస్టేబులతో అఘాటు వద్దకు వెళ్లితిమి. 18 మంది బల్లారెస్టులపోలీసులు శరవరీతాలెగడ మాకెదురుపడిరి. స్కాటులవద్ద, నాయుమెనగార్లను పితూరీదారులు కిందిచిన వారు మాకు తెలిపిరి! మధ్యాహ్నము కూలు అనుకనిస్టేబులు గాయముతగిలెను. అతనిని నాకు మోద దుతీసికొని వచ్చిరి. మోగిల్లి దొడ్డిఘాటువద్దనే పితూరీదారులు పొందియిండి వారిద్దరిని వధించింతున మేకుచటికిపోతిమి. మే మాఘాటునెక్కి నాయుమెనగార్లవద్దకు వెళ్ళిపిమ్మట వారు మునైని తుపాకులను కాల్చిరి. ములో బోదుజేవారా అను గంజా ము రిజర్వుపోలీసుభటుడు చనిపోయెను మాలో మరి ముగ్గురు కనబడలేదు. మేము వరల వెళుకకు దిగి గోధూరివేళకు శిరభ పాలెం చేరితిమి. అచ్చట అడవి చాల దట్టముగా నున్నందున మునైని కాల్చినవారు మాకు కనబడలేదు. ఘాటు(పక్క) హస్త కొండవైపుండి వారు కాల్పుచుండిరి. గాయము తగిలిన ఒక నాయకుని, స్కాటు కవర్డు - హుజూరు గార్లయొక్కయు బల్లారి కనిస్టేబుయొక్కయు శరములు, 25-9-22 ఉదయమున గ్రామముల తీసికొనివచ్చిరి. దెహరా నురిణమునుగూర్చి కవరీతు జరుగలేదు. 6-1-22 న నేను కృష్ణజేవిపేటలో నుండగా అనాడువిషయమున హుజూరికిని పితూరీ దారులకును పోరాటము జరిగినది తెలిసిగది. నేనుకు స్పీనే గారును వెంటనే ఆ స్థలమునకు బయలుదేరితిమి. పితూరీదారులు లింగాపురమునకు పారిపోయిరి. మేముగూడ నవరకు బయలు దేరితిమి. దారిలో పితూరీదారుల వేరు గుంపాకటి మాకు కనబడెను. వారిలో నొకనిని మేము పిదించితిమి. పితూరీదారు లున్నస్థలము మాకు తెలిసెనుగాన వారిని నిశోధించుటకు స్పీని గారు నన్ను వెళ్ళుకునెను. అకట పోరాటము జరిగినది. వారు మావై తుపాకులు కాల్చిరి. మేము వరల కాల్చితిమి. పితూరీ దారులలో 8 మందిని వధించి 4 గురిని పట్టుకొంటిమి. 10, 12,

13, 14, మూడయినాదు లపుడే పట్టుకొంటిమి. వారొకరిందచాటున దాగియుంటిరి. అపుడు చాల సామగ్రిలుగూడ మాకు దొరకెను” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

క్రాసు పరీక్ష

“స్కాటుకవర్డుగారినిచంపినజట్టులో మారెవరైన నున్నారా అని నేను మూడయినాదు నెవరిని అడుగలేదు. మారెవరైన తుపాకులను కాల్చితిరా అని గూడ నే నడుగలేదు. పితూరీ దారులు తిరుగునన్న స్థలమువద్దకు వీరు కనబడుటచే వీరుగూడ పితూరీదారులయే మేము అరెస్టుచేసితిమి. వారు పారిపోవుట కవక శక్తులేను. వారిని తరుమునపుడు వారిని మేము పట్టుకొన లేదు. మేకుందరమును ఏకముఖముగా క్రమశిక్షింపవుడు వారిని అరెస్టుచేసితిమి. అపుడు వారివద్ద వివిధముల ఆయుధములును గూడ లేవు. మిగిలిన నేమిచేయుచున్నారని నే నడుగలేదు. వారు ముగ్గురు మాచి మిక్కిలి ఫీల్లి గజగజ వణకసాగిరి.” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

రాజుగారి చర్యలు

మూడవసాక్షి యిటుల తెలిపెను:—“నేను పోలవరం డివిజను అఫీసు గుహాస్థలలో పోకడను. 1921 జనవరి నెలా బున నేను ఫజుల్లా సాహెబుగారితో పోలవరం వెళ్లిగాను. “శ్రీరామరాజుగారు పితూరీ సాగించెదనని దెద రించుచున్నా దెనువంతులు హెచ్చుగా నున్నవి.” అని కృష్ణ జేవిపేట పోలీసుస్టేషను ఉద్యోగి తంతివార్తనంపెను. ఆ తంతి వార్త రాగానే ఫజుల్లాగారును నేనును మేటకు వెళ్లితిమి. గూడెం డిప్టీ థాసిల్దార్ బాస్టియనుగారును, గూడెం పోలీసు నూపర్నెంటుకు విచారణచేసి రాజుగారిని నరసింహం మునకు పం పి. కొంతభూమి తనకు కవలె నని రాజుగారు కమిషనరుకు పిదపను పంపిరి. నరసింహంములో పిదపను (డి 2 దాఖలా) వైరాజుగారు సంతకము చేయుచుండగా నేను చూచితిని. రాజుగారి సంతకము నేను గుర్తింప జాలును. కుడిగుట్ట లో రాజుగారికి భూమి నిశ్చయతెనని యెల్లవరం డిప్టీ థాసిల్దార్ కు ఫజుల్లా సాహెబుగారు ఉత్తరపు (5 దాఖలాను) పం పెను దాని నకలునే దుచ్చరి మూరావారునకుగూడ పంపిరి. రాజుగారి రపుడు నన్నానివేషముతో నుండెను. సాహెబుగారికి వేదాంతమును గూర్చి బోధించెను. సాహెబుగారు 27-7-22 తేదీని చనిపోయిన” యీ సాక్షి చెప్పెను.

క్రాసు పరీక్ష

“అంత (డి 2 దాఖలా)కు పూర్వము నేనెన్నడును రాజు గారి చేవాట చూడలేదు. ఆయన మామలుగానే వ్రాసెను. అంతవరకును నెన్నడుగాని ఆయన సంతకము చేయుచుం డగా నేనుచూడలేదు. ఆయన సంతకముగల ఏ పాగితమునుగూడ చూడలేదు. అసారి అ పిదపనును నిర్దీపింతుములో ఎరకు వ్రాసిరో గూడ నాకు తెలియదు” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

నాల్గవ సాక్షి

“నేను పోలవరములో రివిన్యూయినప్పెక్కరుగానున్నాను. 1922 జూలైలో ఫజుల్లా సాహెబుగారికి కమీషు గుహస్తా గా నుంటిని. ఆయనతోగూడ వెళ్ళుచుంటిని. నేను శ్రీరామ రాజుగారి నెరుచుదును. జూలై 26 వ తేదీని నేనుగూడ ఆయన తో నుంటిని. డివిజను అఫీసు చెప్పిన రీతిగా నేనే మేమో రాలడ - (ఎల్ దాఖలా)కు ఆనా రాజుగారు నేపాళము వెళ్ళు టకు ఉత్తరపునువ్రాసిరి. దానివైది. అఫీసు సంతకముచేసి రాజుగారికిచ్చెను దానిని అడ్డ తి గల పోలీసు స్టేషను ఉద్యోగుల కియ్యవరె నని రాజుగారితోడి అఫీసురు చెప్పెను. “ఆయన యిస్తానని మొదటికైన” అనువాక్యము కొట్టి వేయబడెను. దానిని కొట్టివేసిట్లు నేనపుడు చూడలేదు. కొట్టి వేయబడినపోట సంతకము చేయబడలేదని” యీసాక్షి చెప్పెను.

శ్రీరామరాజుగారి (డి. దాఖలా) లేఖ

తునినాస్త్రపు లున నూర్యవారాయణరాజుగారికి శ్రీ బల్లారి శ్రీరామరాజుగారి లేఖను వ్రాసిరి.

“మహారాజశ్రీ చేరివర్గ నూర్యవారాయణ రాజు అన్నగారి నన్నిధికి.

ప్రీతిపొడరా!— నేను యిద్దరము ప్రారంభించి వాను ఇంతవరకు మానేసెను బ్రిటిషువారి నేనమను నాయుకు తోట్ల యిద్దరము జరిగినది. నాలుక స్థలములలోను వైవాసుగ్రహ మున మేమే నెలికతిమి. వారోడిపోయిరి. ఇవిమిగిలిన భగవ దనుప్రవాణున మాకేకమును కలుగగల దని నాకు చాలనమ్మ కముకలదు ను రిపోర్టు: పూర్వ శ్రీరామమును గుర్తించి తాముమూడ సంవత్సరములను పట్టుకొంటిమి. ప్రభుకతోడనే చావుగూడ నున్నది. కాలమువచ్చినపుడందరు మనుష్యులునుగూడ చావుక

తప్పదు. మరణమును రావంతవర కేం దేచట నున్నను నూడ చూడదు. మన శరీరము నెంతవఱకుగా పోషించినను ఎప్పుడో యొక నాడది నశించుటయే విధి. శరీరములన్నియు లుగానికీ ర్తితప కీర్తులుమాత్రము స్థిరముగానుండును పాపపుణ్యములుగూడనటులే స్థిరముగానుండును. త్రితీయముల ముఖ్యధర్మము సంగ్రహము. జయము, విజయములు, కష్టములు, శత్రుత్వములు మున్నగువ్యం ద్యములకట్ట సమ భావమును నూపగలవారు తమమగుమోక్షపద మును బడయుదురు" అనిభగవద్గీతలోనున్నది. మనకుసమరము న విజయముకలిగినచో వైశాఖ సౌఖ్యము ననుభవించెదము. మరణముకలిగినచో వీరస్వర్గమునుభవించెదముగాన నేనీవిషయము లనన్చితిని బాగుగా యోచించియే యాయుధమును ప్రారంభించి తిని. ఏ ననగా మనదేశమునకు మేలు చేపూరుటకు యుద్ధము జరుగకలెను. ఈపుత్రము మీకుచేరగానే మీరునూడతక్షణ మే నావద్దకు వచ్చెదరనినాకుగట్టినమృతముకలదు. ఇంక నెవరైనా గోరినచో వానిగూడ మీమేలు గొవించు. మీరొక సారికచ్చి నేను చేసిన గన్నాచములను ఏర్పాటులను చూచి అని మీకు సంతృప్తిగలుగా లేనిచో మీరు మరల వెల్లిపోవచ్చును. మన పూర్వస్నేహమును మరచబోకుడు. పేకటివారి పిల్లవాడనట మున్నచో వానిగూడ కొనిరండు. స్నేహితులనందరిని చాలా చాలాఅడిగినానని చెప్పరలెను." (సం) శ్రీ ఆల్లూరి శ్రీరామరాజు.

విదవసాక్షి

కృష్ణదేవరాయ గ్రామమునగలు లగడు సర్వవారాముని గారి సాక్ష్యము.

"నేను నాలుగేండ్లనుండి పేటకు గ్రామమునగలుగా నున్నాను. నేను రాజుగారిని బాగుగా నెరుగుదును. ఆయనకు గ్రామములే జీవనాధారము కలిగింపవలెను. గాని చేరువారిలేదు. రాజుగారు క్షేమరే చేసెదరను వదలె నాకు తెలియగా 27-1-22 తేదీని రిపోర్టు జి దాఖలా పంపితిని. దీప్తి తానీల్దారుబాద్ది యనుగారును పోలీసు యిన్స్పెక్టరును సూపర్వైజరు మృగా మునుకుటచ్చి విచారణచేసిరి. రాజుగారు అసహాయోద్ద్యమము ను బోధించుచుండిరి. పంచాయతీ కోర్టుల కేసులచటకు ఏర్పాటుచేసిరి. 11, 15, 16 ముద్దాయిలు రాజుగారిజట్టులో చేరిరి నేనంతట రిపోర్టు (హెచ్. హెచ్. దాఖలాలు) పంపితిని.

కృష్ణదేవరాయదోషి

28.8.1922 వ తేదీ మధ్యాహ్నము నేను పాలములో నుండగా మాగ్రామమున దోపిడి జరిగెనది 11, 15, 16 ముద్దాయిలనుగూర్చి నేను వాణిజ్య చేసితిని. వారు మరల గ్రామ ములోనికి రాలేదు. నేను ఇంకెక్కడైపోయెను (సి. దాఖలాలు వైసి సంరక్షణము చేసి వారు చేసిన బందిపోటులనుగూర్చి రిపోర్టు చేసితిని." అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

క్రాసు ప రీ త్

"పితూరి ప్రారంభమునని నేను గ్రామస్థులకలన వదలిగా వింటిని. వారిలో నొక్కడుమాత్రమే యెపుడుసాక్షిమియ్యవచ్చె ను. తక్కినవారెవరును రాలేదు. స్త్రీనిగారు పితూరినిగూర్చి విచారణచేసి అది నిరాధారమగు విషయమని నిర్ణయించిరి. ఈ ముద్దాయిలు కూలిపని చేయుదురు. దోపిడి జరుగకపూర్వము రాజుగారికిని వీరికి సంబంధమున్నదో లేదో నాకు తెలియదు. నేను వివేచకు. వారెవరును తుపాకులను కత్తులను పట్టి యుండలేదు. వారు కొంతకాలం పితూరిదారుల నిర్బంధము కలన నే పితూరి లో చేరిరి. వారు పితూరిలో చేరినట్లు నాతోచెప్పిన వారెవరు నిపుడు సాక్ష్యమిచ్చుటకు రాలేదు. నేను కన్నులకరింపక పితూరిచేయుట కీముద్దాయిల కిష్టము లేదనియే నాకు తెలిసింది. మాగ్రామమును పోలీసు స్టేషనును దోచుకొనపుడు నేను పాలములో నుండిని. చింతల స్వామినాయుడును మ రి యొ క డు ను నాకు దో పి డి ని గూర్చి చెప్పిరి. వారిపుడు సాక్ష్య మిచ్చుటకు రాలేదు. నేను పితూరి దారులకు సామానుల నందజేయలేదు. నేను ఎవరినిగూర్చి రిపోర్టుచేసితిని ఆ ముద్దాయిలను ముగ్గురిని నేను ఆనాడు చూడలేదు. కృష్ణదేవరాయకు 16 మైళ్లుదూరమున్నది. నేను రిపోర్టు టపాలో పంపినందున చేరుటకాలస్యమైనది. నాతోచెప్పిన నూకడు బ్రతికియే యున్నాడు. అతడు సాక్షిగా రాలేదు. మాగ్రామ మున పితూరి జరిగినపుడు 1, 5, 6 ముద్దాయిలుగూడ నున్నట్లు నాతో నెవ్వరును తెలుపలేదు. రాజుగా కేసురచిన పంచాయతీ కోర్టు పంచాయతీ దారులలో పూర్వం లక్ష్యముగా రొక గుఱుడు, రాజుగారును లక్ష్యముగాను చాలస్నేహముగా నుండిరి. లక్ష్యముగా రాజుగారికి కిచ్చుచుండెదవారు. ఆనాడు నేను వెల్లివలయు గ్రామమునకు మైదూరమున నున్నదని" యీ సాక్షి చెప్పెను.

అ ర వ సా ళ్తి

కృష్ణదేవరాయ పోలీసు కమిషనరీయ్యుల కే. ఎచ్. వారాధరరావుగారి సాక్ష్యము:- "నేను రెండేండ్లనుండి సబు యిన్స్పెక్టరుగా నున్నాను. పితూరిని గూర్చి గ్రామ మునగలు నాకు రిపోర్టుపంపెను. పోలీసు నూపర్వైజరు మున్నగువారు విచారణచేసి శ్రీరామరాజుగారిని నిర్దోషము పంపవలె ననట కరికీలనక్రింద నుంచవలెనని ఉత్తరువు చేసిరి. కృష్ణదేవరాయ పోలీసు స్టేషనును దోచుకొనపుడు నేను హెడు క్వార్టర్సు పోలీసు ఆఫీసులోనుండిని" అని యీ సాక్షి చెప్పెను. దోపిడిలోపోయి నట్టియు మరల లభించినట్టియు ఆయుధముల వివరములనన్నిటిని యీ సాక్షి తెలిపెను.

క్రాసు ప రీ త్

"మాస్టేషనులో కాల్పనలు కత్తులపోయినవి తిరిగి దొరకిన మున్నెటలు చింతపల్లిరాజువొమ్మగిస్టేషనులలో పోయినవాల కు. రైఫలులు బల్లారి రిజర్వుపోలీసువారిది. అవి ఇదిరెస్ట్ నులవని నేను వింటిని. ఆస్టేషనుల సబుయిన్స్పెక్టరులను హెడుకనిక స్టేబులును వానిని గుర్తించిరి లేదో నాకు తెలియదు. తిరిగి దొరి కవనిలో ప్రతిదానిని యజమానులగుర్తించలేదు. స్టేషనులో నున్న ఆయుధముల స్థిరభావితా పుస్తకములశేపు. ఈపితూరి ప్రారంభమునకు మును ఎట్టి అల్లరులను జరుగలేదని" యీ సాక్షి చెప్పెను.

ఎనిమిదవ సాక్షి

కళిపాటి శరభన్నగారు భూస్వామిసాక్ష్యము.

"నేను పెదవలస ముతావారడను. నేను శ్రీరామరాజు గారిని చూచితిని. 22 వ తేదీ మధ్యాహ్నము చింతపల్లినుండి యిన్స్పెక్టరు వచ్చెను. ఒకటవ ముద్దాయి పితూరిలో చేరినని నేను వింటిని. నేను పోలీసుస్టేషనుకు వెళ్లితిని. ఆయుధములు మందుగలదుకొట్టు పగులగొట్టబడియుండగా చూచి మరల యింటికెవచ్చి రిపోర్టు (సి. దాఖలా) వ్రాసితిని. రిపోర్టులో పేర్కొనబడిన వారియిందెవరు వెల్లిచూచితిని. వారెవరును ఇం డ్దలో లేరు. మరల వారిందెవరు రాలేదు. నేనును చాపరాతిపా లెగ్రామమునగలును 6 వ ముద్దాయిని అరెస్టుచేసితిమి. ఆతని కద్ద ఒక పోలీసు కాల్పును, మూడుతూటాలు, ఒకరెవ్వరుబిచ్చం మున్నగువి యుండెను. ఆ వస్తువులను ఆ తైదీని నేను ఆనాడే హ్యూనుగారికి వశపరచితిని. ఆ ముద్దాయి మంచి పేటగాడు తుపాకి కాల్పుగలదని" యీ సాక్షి చెప్పెను.

క్రాసు ప రీ త్

"ఒకటవ ముద్దాయి తుపాకులను కాల్పుగలదని నేను క్రిందికోర్టులో చెప్పలేదు. నేను మరచిపోతిని. నేను నారిపోర్టు లోనూడా ఆసంగతి వ్రాయలేదు. చింతపల్లి దోపిడిని గూర్చి అదివరకే పోలీసువారు రిపోర్టు పంపినను నేనుగూడ పంపితిని. మాస్టేషనులో దోపిడి జరుగక పూర్వము ఒకటవ ముద్దాయి రాజుగారితోనుండగా నే నెపుడును చూడలేదు. నాకాసంగతి

తెలిపినవారి పేరులను నేను నారిపోర్టులో వ్రాయలేదు. సబు యిన్స్పెక్టరు మొదట నాకు జరిగిన సంగతిని తెలిపెను. అటు పిమ్మట నేనెను రిపోర్టు పంపితిని" అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

ఇ త ర సా ళ్తి లు

పొన్నాడ వెంకటరత్నంగారి సాక్ష్యము. "ముద్దాయిలకద్ద ఆయుధము లున్నవోలేవో ఏ ఆయుధ ము లుండెనో నేను చూడలేదు. వారు మాయంబిముం దుగా పోవుటచూచి నేను చాల జడసి తాటియొకట బడిచాటు న దాగితిని. ఆనాడు సాయంకాలమే, పి. లక్ష్మణరాజుగారు నాకు కనబడిన గాని నేనెప్పుడూ గంగతి ఆరకలోగాని మరెవరో గాని వరి 2, 3 రోజులవరకును నేను తెలుపలేదు. ముద్దాయిని ఆనాడే నేను తొలిసారి చూచితిని. ముద్దాయి పితూరిదారుల తో చేరియున్నాడని నేనెప్పుడూ రిపోర్టుపంపలేదు. దోపిడి జరి గిన తరువాత మొదట ప్రాంధవిచారణ తేదీలోగా ముద్దా యిని నేను మ ర ల నె న్న డు ను చూ డ లే యు. (ర తి దో పిడికిని 21-30 మందికంటె హెచ్చుగానే యుండిరి ఆనాడు నేను రాజుగారి (బాయిస్ ప్రభు) మరామత్తు చేయలేదు. రాజుగారికి ధనమును జనమును సుమారున్నదని వాగ్దానము చేయలేదు. తెల్లవారిమాడ తుపాకులను కాల్పుడని నేను పితూరిదారులకు కలహం చెప్పలేదని" యీ సాక్షి చెప్పెను. (స్వకీయవిలేఖరి-వార్త 22-5-23 హిందూపత్రిక.)

భారత కార్యదర్శి, రాబోవు వారమున రు 80 లక్షల కాన్సిటబిలుల నమృతమునకు పెట్టెను.

30-5-23 బుధవారమురాత్రి

గొప్పనాటక ప్రదర్శనము

బెజవాడ మైలవరంవారి హాలు

లో శ్రీ హనుమంతరాయనిధి సహాయార్థము,

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కలాశాల సంఘముచే,

శ్రీ రామపాదుకా పటాభిషేకము.

దళకర్తుడు:- నెల్లూరు నాగరాజరావుగారు-నెల్లూరు.
రైకేయ:- కందళ శ్రీనివాసాచార్యగారు-నెల్లూరు.
మందర:- ఇందుపల్లి గోవిందరావుగారు-బందర.
రాముడు:- చల్లా లక్ష్మీకాంతంగారు-బందర.
లక్ష్మణుడు:- డాక్టరు గో. వెం. సుబ్బారావుగారు-తెనాలి.
భరతుడు:- పింగళ లక్ష్మీకాంతంగారు-బందర.
టిక్కెట్టు:- రు 3 ల, రు 2 ల, రు 1 ల, 8 ఆ, 4 ఆ
టిక్కెట్టు 29 తారీఖుకు పూర్వము బందర జాతీయ కలాశాలయొద్ద నున్న తరువాత హాలుయొద్దనున్న దొరకను, ముందుగా రిజర్వుచేసుకుంటే మంచిది.

చి. శ్రీనివాసరావు, అధ్యక్షుడు.

760

ARABIAN HAIR OIL

వెండ్రుకలకు దీనికి సమానమైనది లేదు వెంట్రుకలను వృద్ధిచేసి, పెరుగునట్లు చేయుటయందు అసమానమైనది. వెంట్రుకలు రాలుట తక్షణమే నిలుచును, ఇది అకేదియాలొ నున్న ఒక ఋషిశిష్యునిచే కనిపెట్టబడిన యోగము. ఒకవారములోపల దీని అదృశ్యమైన గుణము తెలియను.

మద్రాసులోనున్న డాక్టరు ఎస్. మద్దులక్ష్మి ఎం. బి. ఆండ్ సి. ఎమ్. గారి ఆభిప్రాయము:- నాగార్జునకప్పు రోగులలో నొకడు మీవాసనలైలమును వాడించున వెంట్రుకలు రాలుట నిలిచినది మతీయు బాగుగా వెంట్రుకలు పెరుగుటకు సహాయకారిగా నుండెను.

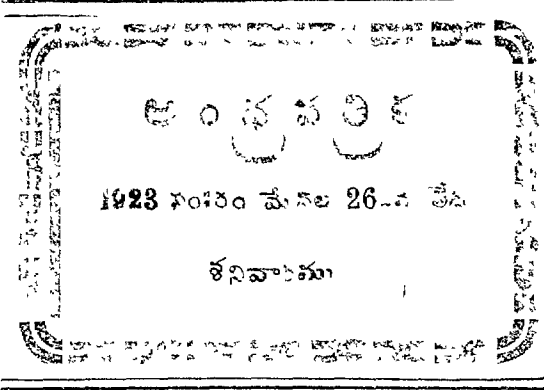
ఎమ్. ప్రెస్టన్ టేవల్ మెటర్నిటీ నూజర్ వై జరు మద్రాసు:- నాచేతను, నాన్నపీతు లనేకులచేతను మీ ఆరేబియన్ల వాసన లైలము వాడబడినది. దానియందు వ్యాధులను కుదుర్చునట్టియు మరల పూర్వపుస్థితికి తెచ్చునట్టియు అదృశ్య గుణముగలదని నేను చూచిగా తెలుపుచున్నానని వ్రాసిరి.

డాక్టరు ఎస్. జి. హుస్సేను, ఎగ్మోగునుడి యట్లు తెలి పిరి:- అరేబియన్ వాసన లైలమునందు మంచి గుణముగలదని నేను నిజముగా చెప్పుచున్నాను. దానిని ఉపయోగించునట్టి స్త్రీలందరూ అది వెంట్రుకలను చక్కగా పోషించి, పెరుగుటకుతోడ్పడునని గ్రహించెదరు.

వెల సీసా 1-కి రు. 1-4-0.

ARABIAN HAIR OIL Co.,
45, PETER'S ROAD
MADRAS.

GUNTUR DISTRICT

పాంకేరు గారి రాజీనామా

—o—

బ్రిటీషుమంత్రి యగు బానార్జీగారు రాజీనామా నిచ్చి ఎంతకాలమో గోచరమునకు, ఫ్రెంచి ప్రధాన మంత్రి యగు పాంకేరు గారు రాజీనామా నిచ్చి రను వార్త వినివచ్చుట, విచిత్రము. ప్రస్తుత ఫ్రెంచి మంత్రివర్గమునందు, ఫ్రెంచి ఛేంబరువారు విశ్వాసమును నిరూపించి ఎంతకాలమో గాల్గెడు. ఈ తీర్మానమునకు 401 సభ్యులు అనుకూలము గను, 151 సభ్యులు ప్రతికూలముగను ఛేకూరెను. ఇంత త్వరిత ఫ్రెంచి మంత్రివర్గ పరివర్తన రాజీనామా నీయవలసివచ్చెను? మైకి దోషిన కారణములు చాల పేలవవలసివచ్చెను. ఫ్రెంచివారు రూరను ఆక్రమించునపుడు, ప్రతికూలందోషము సలిపిన కాచిన్ మొదలగు ఫ్రెంచి సాంఘిక వాదులు అరెస్టు జేయబడిరి. వీరిపై దేబడిన కేసులను విచారించుటకు సి నేటువారి కధికారము లేదని, నిర్ణయింపబడెను. అందుమీదట సి నేటు నిర్ణయము మంత్రివర్గముపై నవిశ్వాసము జూపుచున్న దని వీరిచి రాజీనామా నిచ్చినట్లు వార్తలు దెలుపుచున్నవి. కాని ఫ్రెంచి ప్రతికూల ధోరణి వేరుగ నున్నది. సి నేటు నిర్ణయము కేవలము న్యాయశాస్త్రమునకు సంబంధించిన దనియు, మంత్రివర్గముపై నవిశ్వాసము నది సూచించిన దనియు, అరెస్టు జేయబడిన సాంఘికవాదులు మైకోర్టుకు బదులుగ ఆన్సైజన్ కోర్టువారిచే విచారించబడుదు రనియు, అందుచే దీని కంతగ రాజీయప్రాముఖ్యము లేదనియు, ప్రతికూలు దెలుపుచున్నవి. ఇట్లు లెండు గారు మంత్రివర్గ రాజీనామా కంగీకరింపక జూపుటయు ఆరెస్టు లోరయనకు బయలుదేరి ప్రయాణ మగుటయు జూడ, వ్యవహారము ముదూర దని లెంచుచున్నారు. రూర విషయమై ఫ్రెంచి ఛేంబరులో నిటీవల జరిగిన చట్టలో, మూడుసంవత్సరముల వరకు బాకీను చెల్లించకుండునట్లు జర్మనులు కోరిన కోర్టుకు తా మేమాత్రము సమ్మతించుమనియు, వెనక సూచించిన కథలను తా మేమాత్రము మార్పజాల మనియు, పాంకేరుగారు ఖండితముగ బలికిరి. పాంకేరుగారి రాజీనామాకు నిజ కారణ మేమియైనను, రూరసమస్య విషయమై వీరిన్ని బంధముల బలికెను, తాము ప్రస్తుతమువలంబించుచున్న నిర్బంధకథలు నిరుపయోగమయ్యెనని వీరు తప్పుకొనిపించుచున్నారు. పాంకేరు గారు తమ రాజీనామా నువసంపాదించి కొనినను, సప్తపదహార సమస్యను సాధించుట దుర్లభము.

ప్రస్తుత కథలను కొనసాగించుటవలన, ఫ్రాన్సు దుస్థితి మరింత హెచ్చును గాని తగ్గిపోవదు. ఫ్రాన్సులో వెనకమంత్రి కదలి నధిష్టించిన లూషరుగారి లిటివల ఇంగ్లండుకు వచ్చుటయు సమాధానసూచనల గూర్చి యోచించుటయు జూడ, ఫ్రెంచిసభ్యుల సడలుచుండె నని విదిత మయ్యెను. ఇంగ్లండు ఇటీవల తొడ్పాటును గూడ పాటింపక, ఫ్రాన్సు జైలయములు మూర్ఖపుట్టుబట్టి జర్మనుల నణగదొక్కటకు గడిగినవి. జర్మనుల సైన్యమంతయు విచ్చిన్న మగుటయు, ఫ్రెంచి సైనికబలము

విస్తారముగ నుండుటయు, పాంకేరుగారికి సత్వర విజయమునందు గాధవిశ్వాసమును పుట్టించెను. ఎవరెంత జెప్పినను వివర, ఫ్రెంచివారు రూరను స్వాధీనపరచుకొన దొడంగిరి. సైన్యబలము నొక్కమారు విజృంభింపజేసిన జర్మనులు పాదాకాంతం లగుదూరనియు, తాము కోరినవస్తువరిహరములు అవలీగ లభించుననియు, సులభమయిన సీమార్గమును వదిలి జర్మనులతో సమాధానముకొరకు లాగులాడుట ప్రయోజనకరము గాదనియు, భావించిరి. ఇంగ్లండు తమతో జేరకబోయినను ఇట్లీ జేరకబోయినను వారికి నిరుత్సాహము గలుగలేదు. కాని వశుబలమునకన్న పెద్దబల మింకొకటిగలదని పాంకేరు గారు గ్రహించిరి. దృఢనిశ్చయముతో కొనసాగించిన, సాత్వికనిరోధము వశుబలమును నిర్లక్ష్యముగా విచించునని, వారు దెలిసికొనేక బోయిరి. జర్మనులు సాత్వికనిరోధము నుపయోగించుట, ఫ్రెంచివారి కాశ్చర్యము గలుగజేసెను. కాని సాత్వికనిరోధమును బలప్రయోగముచే రూపుమాపవచ్చునని వారు భావించిరి. బలప్రయోగ మధికమయిన కొలదియు, సాత్వికనిరోధము ప్రబలముగా జూచెను. ఫ్రెంచివారిలో నిరాశ పెరిగెనకొలదియు, దారుణశిక్షలను విధింప దొడంగిరి. ప్రసిద్ధజర్మను నాయకులు వికారిశిక్షలకు లోనగుటవలన, వ్యవహారము మరింత విషమస్థితికి వచ్చింది. ఫ్రాన్సు తనగౌరవమును రక్షించుకొనవలయుననిన, సామ్యకథలకు గడిగిన గాని ప్రయోజనముండదు. పాంకేరు గారు రయినను లోలోన, ఈ పంగతులను గ్రహించి యుందురు. కాని, తమ యవజయము సంగీకరించుట ప్రతిష్ఠకు భంగకరముకద. అందుచే ఏ స్వల్పవిషయమునో పురస్కరించుకొని, తమ కదలిక రాజీనామా నిచ్చి, బాధ్యతను వదిలుకొనవలయునని, పాంకేరుగారు యోచించియుండవచ్చును. ఫ్రెంచికథలపై ఫ్రాన్సునందు విముఖత గలుగుచున్న దనుట సుష్టము. సాంఘికవాదుల సభలో ముచ్చటి చుచు, వర్సలీనుసంధిని రూర ఆక్రమణమును నిరసించి, జర్మనీని విభాగముజేసి సప్తపదహారములను సంపాదించగలుగుట యసంభవమని, ఫ్రెంచి సాంఘికవత్సనాయకులగు బ్లూమ్ గారు కలికిరి. జెల్లియము ప్రతినిధి యగు వాడ్డర్ వెల్డి గారు, ఇట్టి యభిప్రాయమునే సూచించిరి. ఫ్రెంచి కథలు మారనిచో, రెన్నీతో సమాధానమున కవకాశము అపలే దప్పిపోవును. ఇకనయినను ఫ్రాన్సు తానుచేసిన పొరబాటును సవరింకొని, సైన్యబలమువలన సర్వమనోరథము లీడరుననుభవమును వదిలి, అనుకూలసమాధానమున కంగీకరించుట శ్రేయస్కరము. ఇట్టి విషయములలో వెనుకడుగువైచిన గౌరవహాని యని తలంచుట, అనర్థదాయకము. భావివర్తనామ మెటు లుండునో, చూడవలయును.

దానుగారు ప్రత్యేక కాంగ్రెసును నిరాకరించుట

బొంబాయిలో జరిగిన ఆఖరిభారత కాంగ్రెసు సంఘసభలో, చిత్తరంజనదాసుగారు ప్రత్యేక కాంగ్రెసును జరుపవలయుననుసూచన కంగీకరింపక బోవుట, దూరదృష్టి నేమాత్రము సూచించదు. అట్టిసభ జరిగినను, తమపక్షమువారు దాని నిర్ణయమునకు కట్టుబడియుండ రని దానుగారు చెప్పుట వలన, వీరికి ప్రభాభిప్రాయముపై ఆపత్తయు గౌరవములేదనియు, కాన్ఫెరెన్సుకు బోవుటయే వీరు పరిమావధిగ బెట్టుకొని రయి సుష్టమగును. దేశ మిట్టి నాయకుని ఆనుసరించుట దుర్లభము. గయా తీర్మానమును నిలుపుదల జేయుటకు, కాంగ్రెసు కమిటీవారి కధికార మున్నదని, వీరు గావించిననిర్ణ

యము నేవిధమునను సమర్థించు వీలు లేదు. బ్రిటీషునువక్రేక సైతము ఇందికు విరుద్ధముగ నభిప్రాయ మిచ్చెను. కాంగ్రెసు తీర్మానమును కొందరు ఉల్లంఘించెదరు గాన నిలుపుదల జేయవలయు ననుట పరిహాసాస్పదము. ఇప్పుడుదయించిన క్రొత్తకరిగితు లెవ్వయు లేవు. వెనుకటి కన్నును, శాసనసభాబహిష్కార మిప్పు డెక్కుడవనర మగుచున్నది. దానుగారు దేశాభిప్రాయ మనిన భయపడుచున్నారు. ప్రజాస్వామ్యసూత్రముల కిది భిన్నము. కాంగ్రెసుకమిటీ వారి అంత్యతీర్మాన మెటులుండునో ఇంకను దెలియలేదు. దానుగారి నిర్ణయము ప్రకారము, రాజీగుదురుటకు సాధ్యకడదు. కాంగ్రెసునందు ఈతరణ మన చీలిక ఏర్పడుచో, అందుకు దానుప్రభృతులు పూర్ణ బాధ్యతను వహింపక తీరదు. కాని ఎవ్వరెటుల యడ్డగించినను, ఏ హాత్తుడు ప్రారంభించిన పవిత్రోద్యమము అడుగంటజాలదు. ఈయద్యమము మధ్యరాష్ట్రములందు నిజదీప్తితో ప్రకాశించుచున్నది. దాని కాంతులు హిందూదేశ మన కంతకును నూతనశోభ నెసగ గలవు. నిరాకరణోద్యమ సాఫల్యమునకు ప్రజలికమీద ద్విగుణీకృతతక్తితో కృషిసలిపి కృతార్థులయ్యెదరు గాక!

అల్లరులు

జాతీయ సంయోగమునకు భంగకరముగ అక్కడక్కడ అల్లరులు ప్రబలుచుండుట వివాదకరము. బెంగాలులో నలువదిమైళ్ల ఆవరణమున నామశూద్రులకును మహమ్మదీయులకును పోరాటము జరుగుట శోచనీయము. నామశూద్రులు తమ గ్రామములను ముట్టడించెద రని భావించి, మహమ్మదీయులు ఆయుధపాణు లయిరట. తమకు పోరాడవలయు నను నుద్దేశము లేదని, ఉభయ సంఘములవారును ఒప్పుకొనుచున్నారు. ఒకరిపై మొకరు అల్లరులకు నిందను మోపుచున్నారు. ఇట్టి అల్లరులకు నిజ కారణముల నరసిన, కడునల్పముగ నుండును. వివేకింతులు వానిని సులభముగ నివారింపగలుగుదురు. అగుచు లున్నయెడల మధ్యవర్తుల ద్వారా కరిష్కాతము గావించుకొనక, సంగతి సందర్భములను ఉభయపక్షముల నాయకులకును దెలుపక, గోరంతలు కొండంకిలు చేయుటవలన అల్లరులు గలుగుచున్నవి. వీనిని అణచుటకు, అధికారులు రావలసివచ్చుట, ప్రజలకు గౌరవప్రదము గానేరదు. పంజాబులో హిందువులకును మహమ్మదీయులకును జనించిన పోరాటములును, నివారింపదగినవేగాని వేరుగావు. బెంగాలులో పలుకుబడిగల నాయకులు రానందువలన, సమాధానము గుదురుట కష్టమగుచున్నదని వార్తలు దెలుపుచున్నవి. జాతీయ సంయోగము స్వరాజ్యమునకు ప్రధానాధారమని, నాయకులు గ్రహించి దానిని నిలుపుటకొరకై తమ శక్తిసంతను వినియోగించుట ధర్మము. ప్రజలలో విభేదములను విస్తరింప జేసే యంశముల నన్నిటిని దూరముగ తొలగింపవలయును. అన్నిసంఘముల వారును, భారతమాత పుత్రులమనియు, సోదగులమనియు, మనఃస్ఫూర్తిగ గ్రహించుచో అల్లరుల కెడ మెటుల గలుగును? అందుకు మారుగ స్వల్పలాభములకొరకు ఒకరితో మొకరు పోటీపడ నారంభించుచో, ఐకమత్య మడుగంటును. శాసనసభాప్రవేశమువలన, సాంఘికవిభేదములు విస్తరించుట కవకాశ మేర్పడును. పంజాబులో హిందూమహమ్మదీయవిభేదములకు, పంజాబు శాసనసభ కారణ మయ్యెను. నాయకులు ముఖ్యవిషయమును వదిలి, కొరగాని వివాదములతో కాలముగడుపుట చే ఇట్టి విషమస్థితి జనించుట కవకాశము గలుగు

న్నది. హిందూదేశమునందలి వివిధసంఘముల ను, దేశసేవయందే సంఘములు గుడుగును. యౌగమునందే ఐకమత్యము గలుగును. త్యాగ ధర్మమునందే, అన్ని సంఘములను నడిపించుట శ్రేయస్కరము. గాంధీమహాత్ముడు వలంబించిన దీ మూలమే. మహాత్ముడియుల దాడి నెదుర్కొనుట, హిందువులను బలవంతుల చేయవలయునని, డాక్టరు సూర్యగారు మలబారులో జేసిన యువదేశమే, సంజాబునందును ఇదివరకు జేయబడెను. ఇట్టి యువదేశము నాచరణలోకి దెచ్చుటవలన, హిందువులకును మహాత్ముడియులకును కలత లభింపకుట దప్ప వేరులాభ ముండదు. హిందువులు స్వతంత్రులై పెంపొందించుకొనుట యవసరమేగాని, మహాత్ముడియులతో బోరాడుటకు సంసిద్ధులుగ నుండవలయు. ననుట ఐకమత్యమును పెంపొందించుటకు మార్గము గాజాలదు. ఇరుకత్తుములవారును సన్నద్ధులగుటవలన, ఒకరిని జూచిన ఒకరికిభయము, అనుమానము, ద్వేషము బెరుగుట కవకాశము గలదు. ఇట్టి సందర్భములలో అధికారవర్గము ఉభయాలను చీలదీసి కయ్యముల బెంచుటకు వీలగును. హిందువులను మహాత్ముడియులను అనుమానరహితములై, పరస్పర ప్రేమతో క్రవర్తించునపుడే, దృఢసంయోగము గుడుగును. ఒకరిమించితనము నింకొకరు గ్రహించునపుడే నిజబలము గలుగును. ఒకరి కష్టములలో మరియొకరు పాల్గొని తోడ్పడునపుడే, జాతీయత బలపడును. ఎంతకాలము ఒకరియొడ నొకరు భయముతోను, అవిశ్వాసముతోను మెలగుదురో, అంతకాలము ఐకమత్యమునకు భంగము కలుగుచునే యుండును. ఉభయాల హృదయముల నుండి, ఎడబాటును దొలగించుటకే గాంధీమహాత్ముడు కృషి సలిపెను. హృదయకలహరక్షము గలుగవలె నని బోధించెను. కృత్రిమపు వర్షాటుల వలన, ప్రయోజనముండదని నూచించెను. ప్రస్తుత నాయకులు మహాత్మునివద్దతి ననలంబించక, వేరు యువదేశములను గావించుచు, సంయోగసూత్రమును గ్రహింపలేకుండుట శోచనీయము.

అశాభంగము

కెనియాక్రొన్షిషయమై విన్నవించుటకు ఇంగ్లండునకు వెడలిన హైందవరాజు బారుల కాశాభంగము గలిగినట్లు దెలియచున్నది. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారి నాయకత్వమున వెడలెడి రాయబారమున కెక్కడ కలుకుండి యుండునని ఊహించబడెను. కాని శాస్త్రిగారి నక్రొత్త సామర్థ్యము ఇంగ్లీషువారిని కదిలించజాలకబోయెను. వర్ణాభిమానము, హేతువాదమును అడుగునబడవైచెను. తెల్లవారివిన్నపములు, తెల్లవారిని ప్రేరేపించి యుండును. భారతీయుల మొర లరణ్యరొదనము లగుట వింతగాదు. శాస్త్రిగారిని, ఇంపీరియలిస్టులు తమ యక్కరలకొరకు ప్రయోగించినను, హిందూదేశసమస్య యదయించినపుడు, చిన్నచూపుజూచుచున్నారు. శాస్త్రిగారియనను, మరి ఎవ్వరయినను భారతీయుడుగ జనించుట, నేరముగద. అశ్రీకానివాసుల సంరక్షణకొరకు, భారతీయులను పీడింపవలయునను వాదము అంగప్రముఖులకు నచ్చి యుండును. అనాగరికులను నాగరికవంతుల జేయు బాధ్యతను మోయుచున్న ఇంపీరియలిస్టుల కింత కన్నను వేరుహేతు వేమి గావించును? శాస్త్రిగారు ఇంగ్లండులోజేసినకృషి విఫలమయినది. వీరికి మీద స్కాట్లాండుకు వదిలి యువన్యాసముల నిచ్చెదరట. స్కాట్లాండులోనయినను, శాస్త్రిగారి నక్రొత్త సామర్థ్యమును మెచ్చుకొననచ్చును గాని అంతికిన్నను వేరుఫలిత ముండు నని భోచదు. కెనియాలోని భారతీయులకు సంబంధించిన ముఖ్య

విషయములగూర్చి తెల్లవారు సంచు వదలుటలేదు. ఇంగ్లండులో జేరి, ఎంతదూరము మొరలిడినను ఫలిత మొక్కటియే. విన్నపములవలనను రాయబారులువలనను ప్రయోజన ముండనేరదు. హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగువరకు, ఇక్కడ నేమి, వెలుపల నేమి సహాయనిరాకరణము నవలంబించి, ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనుటదప్ప, భారతీయులకు వేరుమార్గము గనుపించదు. సామ్రాజ్యమునందు హిందూదేశము సేతీరుననయినను నిలుపుకొనుట గావసరమని ఇంగ్లండును అధినివేశ రాజ్యములను గ్రహించునపుడు, హైందవసమస్యను తప్పుక వదిల్పఁదలంపు. లేనియెడల, తాతాస్టేషియరాజ్యము నాశింపవలయునో, భారతీయులు విచారింపవలసియుండును. ఇకనయినను లేనిదాని యవమానములకు లోనుగాక, హైందవరాజ్య బారులు ఇంగ్లండునుండి వెడలివచ్చుట ధర్మము. ఇంపీరియలిస్టులయెదుట జేరి ప్రార్థించుటచేకన్నను, తమ రాయబారులను వదలుకొని స్వదేశమునకు ములివచ్చుటచే వీరు స్వీయగౌరవమును దేశగౌరవమును కాపాడ గలుగుదురు. వీరి యాగ్రహమును అసమ్మత్యము, ఇండుమూలమున ఇంగ్లండున కెక్కడు బాగుగ చెలిసిరాగలవు.

అచార్య గిద్దానగారి సూచన

జయాకరుగారు స్వరాజ్యకక్షపు యుద్దేశములను బొంబాయిలో నిటీవల వెల్లడిజేసి యుండిరి. గిద్దానగారి రిందును గూర్చి బొంబాయి క్రాంతకుల పత్రికలో చక్కని ప్రశ్న నడుగుచున్నారు. శాసనసభలలో నధికసంఖ్యాకులను సంపాదించి నూతనమాత్రమున లాభ ముండదు. ఉప్పుపన్ను విషయమున, మితవాదులు ప్రభుత్వమువారి నోడించిరి. కాని, వారు తమ ఇచ్చున నెరవేర్చుకొనజాలక బోయిరి. రాజప్రతినిధిగారి ఇచ్చయే కొనసాగెను. స్వరాజ్యకక్షమువారియనను శాసనసభలలో ప్రభుత్వతీర్మానముల నోడించినమాత్రాన ప్రయోజన మేముండును? లేమయిచ్చ కొనసాగునట్లుల చేయగలిగినపుడే, వీరు శాసనసభలలో బ్రవేశించిన నుపయోగ ముండును. జయాకరుగారు అట్టిసాధనమును దెలిసి నిరూపింపరయిరి. మైనారిటీలో తాముండుచో, శాసనసభలలో జేరి తా మేమిజేయగలరో, జయాకరుగారు చెప్పరయిరి. స్వకరిపాలనమును గోరినంతమాత్రమున, ప్రభుత్వమువారిచ్చునెడల, ఈపాటి కెన్నిమారులో నిచ్చి యుండవలసినది. సంపూర్ణ స్వకరిపాలనము గాక, జయాకరు గారు మరెన్ని సంస్కరణములను మాత్ర మాశించుచున్నారా యని, గిద్దానగారి రడుగుచున్నారు. జయాకరుగారి కోర్కెలు నెరవేరనిచో, ప్రతిష్ఠంబనలను నిరోధమును అనలంబించెద రనుకొనుడు. వీనివలనను అధికారవర్గము లొంగనిచో, శాసనోల్లంఘనము నవలంబించవలయుగాదా! ఇంతచుట్టు దిరుగుటకన్న శాసనోల్లంఘనమును ముందుగ నేలయవలంబింపగూడదని గిద్దానగారి రడుగుచున్నారు. శాసనోల్లంఘనము నింతవరకు ప్రారంభింపని కారణము స్వరాజ్యకక్షము శాసనసభలలో బ్రవేశించలేదని గాదు. తగిన మనుష్యబలముకొరకే, ఇంతవరకు జేచియుండుట చిట్టచుంచెను. కొన్నిలు ప్రవేశమొనరిన ఇట్టి బలము లభించు నని, ఎవరును జెప్పజాలరు. జయాకరుగారిబోలు నాయకులు, అప్పుప్రప్రవంగముల గావించుటవలన, వారి వాదమునందు విశ్వాస మెవరికిని జనింపదు.

సి నేటు దర్శ

లిప్పుజేసిన కొలదిమందికొరకు, లా వరీత్తులకు వెడలిన విద్యార్థులనాచును శిక్షించుట నామని, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారునుతది

లరులును ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతమును, ది. బ. కేశవపిల్ల గారి మోదించుటలేదు. నాదరూ మొదలు కెయిజరువరకు జేసిన దండయాత్రల గూర్చియు, చీనాలోని సరిహద్దు ప్రాంతములలోను గావించెడి పుల్కరిత్రు దండయాత్రల గూర్చియు, పగడిర్చుకొనుటకు గ్రామముల నాశనము జేయుట గూర్చియు, శ్వసిటిపుబోలసును గ్రామములలోను పల్లెలలోను నెలకొల్పబడుగూర్చియు, తాము వినియుంటిమనియు, ఇట్టి చర్యలను సాంఘిక బాధ్యత యను సూత్రము వనుసరించి నమర్చించుట మామూలయ్యెననియు, సి నేటునంటి విద్యాలయముగూడ ఇట్టి సూత్రము నవలంబించు సంతతి చార్యాగ్రస్థితి యుదయించెననియు, పిల్లగారు జప్తినుపత్రికకు వాసిరి. కొలదిమంది శాసనతప్పునకు అందరను శిక్షించుట మిలిటరీ అక్కరల కవసరమేమో తెలియదు. కాని, ఒక్క నిరకరాధిని శిక్షించుటకన్న వేయిమంది అపరాధులను వదలివైచుట న్యాయ మను సూత్రమును న్యాయశాస్త్రము ప్రతిపాదించుచున్నది. ప్రాత సి నేటుభూమి రవలంబించిన ఇట్టి ఘోరచర్యను, నూతనసి నేటుసభ వారికిమీద నవలంబింపవలంబుగాక యని, పిల్లగారు గోరుచున్నారు. ఈ యూహ ఎంతవరకు నెరవేరునో, కాలమే తెలుపగలను.

ట్రీబ్యూనువత్రిక : సత్యగ్రహణము

శాసనసభాపరిమార్గము గూర్చి కాంగ్రెసు పక్షమువారు పట్టుదల జూపుటకు తగిన కారణము గలదని ట్రీబ్యూనువత్రిక గ్రహించినది. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీలు, బహిష్కారము నాపివేయవలయు నని తీర్మానించుట అసభ్య మనియు, శ్యామసుందరచక్రవర్తిగారి విషయమును విచారించ వీలులేదని నిర్ణయించుట న్యాయమే ననియు ఈ వత్రిక యాదేశము. ప్రతి కాంగ్రెసుసంఘమును కాంగ్రెసు తీర్మానమును నిరసంప వీలగుచో, కాంగ్రెసు పలుకుబడియు ప్రతిష్ఠయు నశించు నని, ఈ వత్రిక తలంచుచున్నది. ట్రీబ్యూను వత్రిక కొన్నిలు ఐక్యవాది యయినను, బహిష్కారతీర్మానమును సస్పెండుచేయుట ధర్మము గాదని దెలుపుచున్నది. కాంగ్రెసుగౌరవమును నిలుపుట తెల్లరును నడుము గట్టుకొనుట ధర్మ మని హెచ్చరింప బనిలేదు.

సామ్రాజ్యధర్మము

సామ్రాజ్య దినోత్సవ సందర్భమున లండను నగరమున ముచ్చటించుచు, హిందూదేశము బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమువల్ల భక్తిజూపుచున్నను, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము హిందూదేశమును గాంచి గర్వపడుచున్నదా యని, నవనగరమహారాజుగారు అడిగిరి. ఈ విషయమును మాటలలోగాక క్రిమిలో జూపవలయు నని, అధినివేశరాజ్య మంత్రులను వీరు గోరిరి. ఈ కోర్కెను వారు చెల్లించనంతవరకు సామ్రాజ్యాభిమాన మనునది బూటకమని వెల్లడిగాక మానదు.

మూర్తీరత్నాగ్రహణము

14 వ తేదీన సత్యాగ్రహము
ఈనెల 14 వ తేదీన తెల్లవారగానే ఉదయము 6 గంటల 9 నుండి హంటింగుల పాడువద్ద తాతాకంపెనీవారి రైలుబండి నిరోధించుటకు రైలుదారి కడ్డముగా రాష్ట్రపేర్షివారిని ఆరెస్టుజేసి కేసుజేసిరి. కొందరికి జుర్రూవా వేయి చూచెల్లించింపన వారిని కూడ చెరసాటకు పంపిరి. (హిందూ

కాన్గ్రెస్ సంచుము: దానుగారికి స్వాగతవత్తము: పర్రాము వెల్లెలు గ రిక్త సంఘము, అఖిలభారత వాణి మహాసభ కక్షకుత్త వహించిన సి. ఆర్. దాసుగారికి స్వాగతము: ర్పించుటవను, జూన్ 2.3 తేదీ కనివారం సాయం 5 గంటలకు ఎడ్వర్డువార్కులో షిరారంగసభ జరుపుట తీర్మానించుకొనిరి.

దేశబంధు దాసుగారు

ఆంధ్ర రాష్ట్రమున సంచారము

ఈ నెల 20 వ తేదీకి దాసుగారు చెన్నపురి చేరవరకు. నెల 2 వ తేదీని చెన్నపురి నుండి దక్షిణమండలముల కేగి దత్త, మరల 14 వ తేదీకి చెన్నపురి చేరవరకు. ఏప్రిల్ 8-10 తేదీలు ఆంధ్ర రాష్ట్రమున సంచారము చేసెదరు. పురపాలక, కాంగ్రెసు, స్వరాజ్య సంఘములు మున్నగు సంఘములవారు పెట్టుకుండి దాసుగారికి సహాయకములను ధనమును సమర్పించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారని ఆంధ్ర రాష్ట్రమున సంచారవివరములు ముందు ప్రకటింపబడును. ఈ నాడుక నాడు కునకు మనఃపూర్వకముగ స్వాగతము నియ్యగోరువారందరను కృత్యమును సంఘములును గూడ శ్రమముగా యిక్రింది తిరునామాకు వ్రాయవలెను. "వి. ఎల్. కాశ్రీ సహకార్యదర్శి, ఆంధ్ర రాష్ట్ర స్వరాజ్య (కాంగ్రెసు) సంఘము, 10 బ్లౌక్ లి వీధి, తిరుకల్కెటి, చెన్నపురి."

దాసుగారి రాక రూఢివార్త

"ఈ నెల 20వ తేదీ బుధవారమునాడు దత్తయ్య 7-25 నిమిషములకు దేశబంధు చిత్రరంగదాసుగారు చెన్నపురి నెంట్రింగునందు సమగ్రముగా సమీక్షించి పాతల వచ్చి వారికి సమగ్రముగా స్వాగత మొసగవలెను. ఈ గొప్పదేశభక్తుడు దేశముకొరకు తన సర్వస్వమును పరిత్యజించిన మహాత్మాగారు అని ఏ. రంగనాథయ్యగారు (దర్శి) ఆంధ్ర రాష్ట్ర స్వరాజ్య సంఘము (కాంగ్రెసు) సంఘమున కింకారము చేసి దేశమునకు వ్రాసిరి.

భారత శాసనసభ్యుల ఎన్నికలు

నీర్వా, మే 25:- ఇ. ఎం. కుమార్ గారు నేటికొన్నింటి నందు సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నొసగిరి. ఎ. సి. మెక్కాటర్ గారు అధికారసభ్యుడుగా నియమింపబడిరి. కా. బ. జి. సి. నాగుగారు భారత శాసనసభ్యత్వమునకు రాజీనామా నొసగుటచే ఆస్థానము తిరిగి ఎన్నికలు జరుపబడును.

మదరాసు నూతన ఇరిగేషను బిల్లు

ఉదక మండల సమావేశము

ఉదక మండలము, మే 25:- సి. సి. రామస్వామి అయ్యగారి అధ్యక్షత క్రింద ఇరిగేషను బిల్లును గురించి పరిష్కారమునకు వచ్చుటకు గూడిన సంఘము వారి కార్యక్రమము వందు చాల అభివృద్ధిగలిగెను. ఇరిగేషను కార్యముల కొరత, సహజములగు కాలువలను, ఏళ్లను దాగుజేసి నీటిని తమవల్లము వచ్చినట్లు తయారించుకొనటకు ప్రభుత్వమువారి నొక్క నిర్ధారణ యొక్కరబడెను. కాని ఈసందర్భమున జమీందార్ల యొక్కయు భూస్వాములయొక్కయు హక్కుల రక్షించుటయందు సంఘమువారు చాలా జాగ్రత్త పుచ్చుకొనిరి.

జమీందారులు మొదలగు ప్రత్యేక కృత్యులచే నిర్మింపబడిన ఇరిగేషను సహజములందు అట్టివృత్తులు నామకములగు రక్షింపబడవలెను. ప్రభుత్వము వారి నీతి విమర్శలలో బడకుండ ఈ ఇర్రు పరస్పర హక్కులను స్పష్టముగ విలువను వివరింపబడవలెనని తీర్మానింపబడెను. ఇరిగేషనుకు, కాలువల నీటిసప్తయి సందర్భమున, ఇదివరకు ప్రవేశపెట్టబడిన విలువయు, ప్రభుత్వమువారికిని, వారి ఇరిగేషను అధికారులకును నొసగబడిన అధికారములందు చాలా మార్పులొనర్పబడెను. పొరుగుల కాలువలనుండి నీరు, మురుగు కాలువల నుండియు నీటి సహాయముతో నేర్వమొనర్పబడిన ప్రదేశములకు విధింపబడిన కిక్కులను గురించి ప్రస్తుతము విచారించుచున్నారని. కాలువలకట్ట తెగిగాని వరి అట్టివిధముగా నీటిపారుదలచే సాగుచేయ బడుభూములను గురించి కూడ విచారించుచున్నారని.

మురుగు కాలువల సాగు ప్రదేశములు

ఉదక మండలము, మే 25:- ఇరిగేషను సమావేశము వారు, కాలువలకట్టలు తెగిటచేగాని మరే ఇతర విధమునగాని ప్రవహించిన నీరులను, మురుగు కాలువల కింద ను సాగు చేయబడు ప్రదేశములు నీటిపన్ను నుండి మినహాయించబడవలెనని తీర్మానింపబడిరి. సాగుభూములకు విధించు కిక్కులైన కాననకథ వారి సమ్మతిని పొందవలెనని గూడ తీర్మానించబట్టు తెలియుచున్నది. కాలువలందు ఇరిగేషను వర్కులలో ను అభివృద్ధిలొనర్చినందున గాను ప్రభుత్వమువారు తమపూర్తిగాక

పూర్వము తిరిగి రైతువారి గానుములందు పల్లపుసాగుచే పన్ను సధిక మొనర్చుటనుగాని ఈ నామక గానుములందును జమీందారి గానుములందును మాములు పల్లముచే పన్ను వసూలు చేయుటకు వీలులేదని తీర్మానింపబడెను. ఈ తీర్మానమును ప్రభుత్వము వారి గీర్తింతురా అనునివయము అనుమానముగనున్నది. ప్రత్యేక మరతులచే ప్రభుత్వమువారు ఇరిగేషను కార్యముల నొనర్చు విషయము సభవారు చర్చించుచున్నారు.

జాతీయ పతాక సందర్శనము

నాగపూరులో సత్సాగ్రహము

24 వ తేదీని జట్టుకు ముగ్గురివరకు ఆరుజట్టు సత్సాగ్రహ మొనరించెను. కడపటి జట్టువారికి పూలపరిమళాలు వేసినందుకు వలంటిలతోపాటు ముయిద్దరిని గూడ ఆరెట్టు చేసిరి. 24 వ తేదీ సామ్రాజ్య దిన మగుటచే కోర్టుకు నెలవకుచే ఆనాడు విచారణ జరిగలేదు. బెటులునుండి 20 మంది వలంటిలలు వచ్చి ఇంను వచ్చెదరని తెలిసినది.

23వ తేదీ మొదలు 25వరకు 59 మందిని ఆరెట్టుచేసిరి. వారిలో 25 వ తేదీని 24 గురిని ఆరెట్టుచేసిరి. తుదకు యిచ్చిన రామ చంద్ర గణపతి తీర్థసాగరగురువు ఆననము 25 వ తేదీని మరల సత్సాగ్రహ మొనరించెను. 59 మందిలోను 35 మందికి శిక్ష వేసిరి. నెలయి జిల్లా నుండి వచ్చిన గాంధు వర్ణధుడును 60 ఏండ్లవాడునగు మన్నేరు కోర్టు అనునరిని ఆరెట్టు చేయగానే అతడు పోలీసువారితో వెళ్లక కోర్టుమీద తిప్పు వేసెను. పోలీసువారిని బలవంతమున తీసికొనిపోయిరి అట్టిరు సవీరబాదుకుండి వచ్చిన మన్నాలలు ఆననలికి 5 నెలలు కఠింశియును ఒక నెల రిడియెటును వేయబడెను. ఇతడు సత్సాగ్రహులకు సహాయము చేసినందుకే శిక్ష వేయబడెను. అ. (వెను)

జబ్బలుపూరులో సత్సాగ్రహము

జబ్బలుపూరులో సత్సాగ్రహమును రూపుమాపుటకు ప్రభుత్వమువారు వారి అనుచరులను వారి జోహుకుందారులను మ్యునిసిపలు సంఘము (హెచ్చుమంది నియమితసభ్యులై) వారును అనేక ప్రకృతిములు చేయుచున్నారని. ఇటీవల యిద్దరు పిచ్చివాండు (పోలీసుల ప్రాత్యక్షమున అనుమానము మాకుకలదు) స్వరాజ్య పతాకములను తీసి వేయుటకు కాంగ్రెసు కార్యాలయమునందును కొన్ని యిండ్లలోను ప్రవేశించిరి. నిమరాదగంజిలో ధాన్యపుర రైతులు తమ దుకాణములమీద పతాకములనెత్తిగా ఒక మ్యునిసిపలు దారాగా అచటికి వానిని తీసివేయుటకు వారికి బోధించెను.

ఇట్టి అక్రమము జరుగుచుండగా పొరుగు కిక్కురు మనకుండుట చాల అవమానకరమని జబ్బుపూరు సత్సాగ్రహ సమితి వారు తలచిరి గాన వారు వెంటనే సత్సాగ్రహమును ప్రారంభించవలసిన ఆవసర మేర్పడినది.

అందువలన 21 వ తేదీని సాయంకాలము 4 గంటలకు 4 గురు వలంటిలలు ఊరేగింపుతో స్వరాజ్యపతాకమును గొని పోయెదరని ప్రకటింపబడెను. శ్రీయుతలు ప్రేమచంద్రులు (నాయక డు) నెమించు పంచూ, పరమావంది జయసునీతారాంగారు సత్సాగ్రహ మొనరింతు రని చాటింపబడెను. వారిని ఛాయాపటము తీయబడెను.

తిలకభూమియొద్ద శివసహదకర్మగారు ప్రేమచంద్రుగా రికి స్వరాజ్యపతాకము నొసంగిరి. దౌర్జన్యముకూడదని బోధించి. ఏమట్లు ఊరేగింపుతో వారు బయలుదేరిరి. నిర్మయింబడిన పీఠులగుండ ఊరేగింపుసాగిరి 8 00 చు. డి. ఊరేగింపులోనుండి రి. అధికారానుమతితో మైనది. పూ. మందిరము కద్ద 25000 మంది శ్రీయుతులు పురుషులను చేరియుండిరి. పూ. మందిర ద్వారము కద్ద వలంటిలలు నెలచిరి. వారు ప్రధాన ద్వారముగుండ బాతీయగీతములను పాడుచు నిర్భయముగా పూ. మందిర ద్వారమున ప్రవేశించిరి. కొంతదూరములో ఆంబుల్లెన్సు వలంటిలలు వారి ననుసరించుచుండిరి. వారు పురమందిరము చుట్టును తిరిగి నిచ్చెనల త్రాళ్ల సహాయమున గోపురమునై కక్కిరి. వారి నాయకుడు పతాకము నచట స్థాపించెను. జయ జయ కృతులు చెలగెను. అపుడు మరల ఛాయాపటము తీయబడెను.

అంతలో వెంటటి చిన్నదారిని యిద్దరు పోలీసులు జయయినపెత్తరులను 25 మంది కనిపింబులను వచ్చిరి వలంటిలలు రిగిరాగానే వారిని ఆరెట్టుచేసి జామీనడిగిరి. వారు తిరస్కరించి బాతీయగీతములను పాడిరి. ప్రజలను వెంటటి వంపివేయుటని సు. ఇ. నాయకులనడిగెను. ఇది బహిరంగ స్థలముగాన మేము టుల చెప్పకవరములేదని నాయకులనిరి.

తోటమాలి ఫిర్యాదు చేసెనని నూపర్చెంటు మోదీగారి కరిగించెను. (వీందూ)

అసాను. కానససభ్యత్వమునకు నుండి అసాను. ముచే విగ్రహాని పుచ్చుకొనిన జె. సి. అగ్నితు నాటుగారి మరణమునకు ఆసాను ప్రభుత్వమువారు విచారమును డెలివరి.

JABAKUSAM OIL
The Most Renowned and Efficacious
Hair Oil in the Whole World

జ బ కు సు మ తై ల ము

ప్రపంచములో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినట్టియు,

అత్యద్భుతమైన గుణము నిచ్చునట్టియు

వాసన తైలము.

C. K. SEN & Co. Ltd.,
29, COLOOTOLO STREET,
CALCUTTA

Telegrams: "Physician."

Telephone: 2715, CALCUTTA.

Rao's Advertising Agency,
CALCUTTA & MADRAS.

విదేశ వార్తలు

కెనియా రాయబారులు

నియోజికాధికార, వలస సమస్యలు

దేశీయుల లాభములు

లండన్, మే 24:— తమ రాయబారము అంత తొందరగా లాభించుటలేదని కెనియా భారత రాయబారులు ఆశాభంగము నొందుచున్నారు. ఇంతవరకు దారి తెన్ను కనిపించుటలేదు. శ్రీనివాసరాస్త్రిగారు త్వరలో ఎడింబరో కేగి ఆచట కెనియా సమస్యనుగూర్చి యుక్తవ్యాసములనిచ్చెదరు. ఆయన వెంట పి. ఎఫ్. ఆంధ్రాసుగారుగూడ పోయెదరు.

లండన్, మే 25:— నియోజికాధికారము కలస సమస్యలనుగూర్చి ఆలోచించుటలోనికి కెనియా వ్యవహారములు తేలికవని యభిప్రాయము తెలియుచున్నది.

నియోజికాధికారమునుగూర్చి ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యపు లాభవస్తువులను గూర్చి దీర్ఘముగ పరిశీలించుచున్నారు. సాధారణ నియోజికాధికారము మంచిదా, సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము మంచిదా అని ఆలోచించుచున్నారు. భారతదేశములో ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము అత్యంత అవసరముగా లేనందున కెనియాలోగూడ దానిని ప్రవేశపెట్టరాదని కెనియాభారత రాయబారులు తెలుపుచున్నారు.

వలసనుగూర్చి ఏవిబంధనలను నిర్బంధములను చేసినను యూరపియనులకు భారతీయులకును సమానముగ వర్తించునట్లు చేయవలసిన నూచింపబడినది.

ఏజాతివారికిని ఆశ్వాసము లేకుండుటకై అనిర్బంధము తెలుపబడవలెనో యని చాలవరకు చర్చించిరి. ఆమెరికను విధానము ననుసరించి వ్యవహారమును పరిష్కారము చేయవలెనని, ఇంతవరకు ఆసలుపట్టాంకము సంగీతించలేదు. ఏదెట్లున్నను ఈవిషయము వాటికి కొంత అనుకూలముగ కనిపించుచున్నది.

దేశీయులలాభములను గూర్చి ఆలోచించుచు వీరిందరిని సామ్రాజ్యప్రభుత్వమున నుంచిన లాభకరముగనుండు ననిరి. సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారే వీరికి సంరక్షణకర్తలుగ నుండురు.

భిక్షాభివృద్ధియుములను తొలగించి ఏదో ఒకదారికి వచ్చుటకు వీలులేదన్న పరిపాలనానంతర సామ్రాజ్యప్రభుత్వకమే చేసే మరల క్రైస్తవ శాసనానికింద వ్యవహారము తేర్చుకుంటుల జేయవలెననిరి.

సామీప్యప్రద్యనమస్య

గ్రీకుల బెడలింపు

లండన్, మే 25:— ఉదయం 12-30, లాసేనుండి డెయిలీ మెయిలుకుత్తికా విలేజ్లో ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు. కనివారమునాటికి వ్యవహారముల సమస్య తేలకపోయిన గ్రీకులు లాసేనుండి వెడలిపోయెదరని గవులియాన్ గారు అంత్యకండకము పంపుటచే తురుష్కగ్రీకు వ్యవహారములు సద్ధిగావ్వకుండు బడినవి.

మిత్రమండలి క్రతువులు గ్రీకు తురుష్క వ్యవహార సమస్యను తేల్చుటకు 25 తేదీని వెనిజులాస్, ఇస్మితుపాసా గారిని కలిపికొనెదరు.

బర్మా చతురు కంపెనీవారు నూటికి 4 పాసుల చొప్పున దీనిదెండును పన్నులేకుండ ఇచ్చుటకు తీర్మానించిరి. ఖర్చులు అన్నియు పోన 2115828 పాసులు లాభమువచ్చెను.

జాతి సమితి

నల్లమందు సభకు ఎం. బోర్డోయినుగారు అభ్యర్థులుగను, చారుక్ రాకొమరుడు ఉపాధ్యక్షులుగను నియమించబడిరి. వీరితో నల్లమందువిషయమై చర్చించుటకు యునైటెడ్ స్టేట్స్ రాయబారులను ఆహ్వానించుటకు నిశ్చయించిరి.

సామ్రాజ్య దివసోత్సవము సందర్భమున ఇండియాకు బ్రిటిషు అధినేతలకు రాజకీయవేత్తలు ఈ క్రిత కలుగుటలోగాక క్రియారూపమున ఇండియాగూడ సామ్రాజ్యమున నిజమైన సభ్యత్వమును బడసినదని రుజువుచేయవలసిన నవనగరు మహారాజా గారు గోరి.

ఈజిప్టులో మద్యపాన నిషేధము

శ్రీలు కావలె ననుట

కయిరో, మే 24:— ఆరువేలమంది శ్రీలు ఈజిప్టులో మద్యపాననిషేధోద్యమమును ప్రవేశపెట్టెను. పంపిన అర్జీని ఆమెరికనుమంత్రి ఈజిప్టు ప్రధానమంత్రి కందజేయును. ఈవిషయమును పార్లమెంటుకు తెలియజేసినదని ప్రధానామాత్యుడు జెప్పెను.

ఇంగ్లాండు-రషియా

సోవియటుల అసంతృప్తికరముగు లేఖ

లండన్, మే 24:— సోవియటులు బ్రిటను కిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమును తరచి బాడ అయ్యది సంతృప్తికరముగ లేదు. పూత మెరుంగువలె వైకి బాడుటకు తృప్తికరముగనే యున్నదని ప్రజల అనుకోనుచున్నారు. ఇంకను క్రొత్త మంత్రివర్గము తయారు కాకుండుటచే అధికారాభిప్రాయమును ఈలేఖను గూర్చి తెలియజేయుటకు వీలులేదు.

రషియానులేఖచే బ్రిటనుకు, రషియాకు ఇంతలో వ్యవహారములు చెడెనని తోచుచున్నది.

వైచి మంత్రివర్గము

ప్రధానామాత్యుని రాజీనామా

కారణములు

లండన్, మే 24:— పోయంకేరుగారును మంత్రివర్గమును రాజీనామా ఇచ్చిరి.

యూ జిల్లాలో పరాక్రము మొదట ప్రవేశించినపుడు మార్షెలు గాచిక్, మరితర వైచి కమ్యూనిస్టులను పరాక్రము ఆరంభజేసిరి. వీరిని విచారించుటకు తమ కధికారములేదని నేతలు వారు తీర్మానించుటచే పోయంకేరుగారు రాజీనామా నిచ్చిరి.

మిల్లారండుగారు పోయంకేరుగారి రాజీనామా సంగీకరించలేదు.

పార్లమెంట్, మే 25:— మంత్రివర్గపు రాజీనామాకు ముందు యూ వ్యవహారము యాదాలోపముగ వైచి రాజ్యాంగ సభ్యులకు చర్చించిరి. జర్మనులు అడిగిన మూడు సందర్భముల గడువుకు పోయంకేరుగారు సంగీకరించలేదు. యూనుండి కొలు, బొగ్గు తృప్తికరముగ వచ్చుచున్నదనిరి. పరాక్రము, జర్మనులు తమంతట అడుగువరకు చేచియుండగల రషియా 1921 క విధానమును మార్చుటకు వీలులేదనిరి.

క్యాచిక్, మరితర కమ్యూనిస్టులను విచారించుటకు అధికారము లేదనుటచే మంత్రిలు రాజీనామా ఇచ్చిరి.

రాచకీయ వ్యవహారములలో పోయంకేరు గారియందు నమ్మకము లేకని నెటువారు తీర్మానించలేదు. శ్వాయతా శాస్త్రత్యా వారికి అధికారము లేదనిరి. అంతియగాని ఇది రాజకీయములతో సంబంధించిది గాదని ప్రతికూల వాదోనుచున్నది. నెటువారిట్లు. తీర్మానించుటచే కమ్యూనిస్టులను విడుదల జేసెదరని తలంపరాదు. హైకోర్టువారు విచారించుటకు బతులు ఎన్నయిజు శ్వాయతాస్థానమువారు విచారించవలెననిరి. అందుచే ఇది రాజకీయములకు సంబంధించినదిగాదు.

గర్ ఆక్టను 7 డిసెంబర్ కి కండ్లు బిల్లుగ నుండుటచే ఇంటిడెన్స్ యున్నారు. వైశ్య లీయనను విశాలి గ్రోకోవతె ననిరి.

సరిహద్దు ఘోరములు

మాంలేగుప్రభువు అభిప్రాయము

లండన్, మే 24:— రాత్రి 10-20 బ్రిటిషువారు బాంబులను వేసిన ప్రతిక్రియ ఎల్లను సతిగారిని జంపిన అర్థము జేయరాదు. కోపాటుపిసానానగర్ దుర్గము సెల్లివేసినగాని, సరిహద్దుల తిన్నగ జేసినగాని ఈదొమ్మిది కేరములకు అవకాశము కలుగుచునే యుండు ననిరి.

ఈజిప్టులో ప్లెనికార్ని కగ్గుడలలోనికి వచ్చుచున్నది. 18 తేదీనుండి 9 నుండి సోకినది.

అమెరికా మద్యపాన నిషేధోద్యమము

నాకలలో సారాయినిగొంపోవుట

వాషింగ్టన్, మే 24:— అమెరికను సమావేశములలో సారాయిని గొంపోవు విషయమై శుక్రవారోద్ధవారి తీర్పును అమెరికా డెల్టాటకు అధికారులు క్రొత్తవిబంధనలను జేయుచున్నారు. జూన్ 10 వరకు ఈవిబంధనలను అమెరికా డెల్టాటకుందజేయవలసిన మెల్లనుగారిని అడిగెదరు.

మాత ఆక్రమణను, వెస్టియిల్లు సరథిని సాంఘిక కక్ష శాంతుకుడు బ్రమ్మగారు ఆశీర్వాదించిరి. జర్మనీని చీల్చివేసి వ్యవహారమును రాబట్టుకొనుట ఆసాధ్యమనిరి.

పోలండు సైన్యము

పోలండు సైన్యము చురుకుగ పనిచేసినదని క్యానక ప్రభువు అనెను.

ప్రాంసులో వేసవికాలము పనిని గూర్చి ప్రవేశపెట్టిన చట్టము రెండుసభలలో ఆవరించబడినది.

దండి జనపనార పనులు

ఈ కార్యాలయమున వ్యవహారములు చక్కగ జరుగును. 29 తేదీలోపు విడిదగన కనిలో ప్రవేశించినగాని 81 తేదీని కార్యాలయపు రంపులు వేసవమనియు కార్యాలయమునే మూసెదమనియు యజమానులు తెలియజేసిరి.

బ్రిటిషు మంత్రివర్గము

బార్న్ ఫోర్ గారి మంత్రులు

పట్టి పూర్తిలయినది

పైయుపార్లమెంటులెల్ల ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:— బార్న్ ఫోర్ గారు మంత్రివర్గపు పేర్కాటులను సార్వభౌములకు పుకారము జాడందజేయును.

రాబర్టు సినిట ప్రభువు లంకా స్టరు రాజ్యము చాన్సిలరుగ నియమించ బడుదని తెలియుచున్నది.

ఇంగ్లీష్ ఉద్యోగ విషయములో వింటర్ ఫోర్ గారిపేరును నూచించిరి. ప్రస్తుతము అది జరుగు ననుటకు వీలులేదు.

బార్న్ ఫోర్ గారు కక్ష సర్వటిపు కక్షమును కాపాడగల్గుదురనియు అయిన చాల శాస్త్ర పరదేనియు యియార్డు కిల్లింగు గారు వాసిరి.

రెజినాల్డ్ మేకస్సు గారు కోకాధిపతిగ నియమించబడిరి.

ప్రస్తుతముందున్న మాఖ్యమంత్రి లండను క్రొత్త మంత్రి వర్గములోనుండుట కంగీకరించినది తెలియుచున్నది. కేమ, డెన్సి ప్రభువులు, డెవకొమైరు ప్రభువు, బార్న్, వార్డు బ్రిడ్జిమాన్ అమెరికన్ మంత్రిలు చేరు.

అధికవక్తలు ఆమోదించబడువరకు కోకాధిపత్యమును బార్న్ ఫోర్ గారే వహించెదరు.

రాబర్టు సినిట ప్రభువుగారు ఉద్యోగము సంగీకరించి చేంబర్లెనుగారి కింతవరకు ఏ యుద్యోగము నీయలేదు.

యూసోలిని ప్రధానామాత్యుడు ఇటలీనుండి బోస్నా గారి రాజీనామాకు వగచుచు ఆయన త్వరలో స్వస్థగాండుగాక యని తలంపిరి. ఉచితరీతిని బోస్నా గారు తమ ప్రాత స్నేహమును స్మరించుచు బడలొసగిరి.

నే నిఘికవాదుల మహాసభ

అంతర్జాతీయ సాంఘికవాదులసభను లండనులో జేయుటకు తీర్మానించిరి.

మరి లాత్రాడు

7 అంగుళముల చట్టుకొలత కుకు అన్ని పరిమాణములలోను గలవు. ప్లాటనుండి తీయవలె సరఫరా చేయబడును.

BEST & Co Ltd.,
Post Box No No 63
MADRAS.

రూరు ఆల్బరులు

రవీయనులు కారకు లనుట

లండన్, మే 25:- ఈ రోజును 1-5. గెల్వెక్ కెల్వెక్ మనీషియన్ లు 7 గురు చనిపోయినందున 10 మంది తీరని క్రుతరనియ కమ్యూనిస్టులు ఓరు నష్టములను బాచి పట్టుకున్నారనియు తెలియచున్నది.

ఇటు కారముగన న్నది. ప్రజలు పోలీసుల పీలని భర లకు అహంనును కమ్యూనిస్టులు విక్రయించుచున్నారు. కాని దుకాణము లేవోట్టనే ఇట్లు చేయుచున్నాడు.

గెల్ గాగులకు బదులు పనిపొందే పోలీసులకు ను నియమించవలెనని వాదనలు ఆంగ్లీకరించి.

ఈ ఆల్బరుల ఆర్థిక విధులే కాక, రాజకీయముల కారణము వావు. ప్రస్తుతమున్న అహంను ఆఖరి అయిన వెంటనే కుగల రిక్తితులు వివాదముగ నుండును.

24 తేదీన గెల్ గెల్ కెల్వెక్ కమ్యూనిస్టులే అతి కయించి. ప్రజలు భీతాహంనును జెందుచున్నాడు. గ. రాత్రి సివిల్ డిఫెన్సు ఫోర్సు, పైరు బ్రికేతులు తలమివేసిరి. పైరి డిఫెన్సులమిదనే పోరాటము జరిగెను.

రవీయను ప్రచారములకు లకుకట్టుబాటుగలను పొదుచేయు చున్నారనియు అందుచే తమబలము చెడిపోవు ననియు తెలియ చేసి, రవీయను లకు, ఇన్సురేన్సుల సంఘము వారును మరియొకరును మాడుచున్నారు.

అభోజనము

రివిస్టాగు డిప్యూటీ కమిషనర్ హార్ హార్ గారును జరితరు లును ప్రైవేట్ కమ్యూనిస్టు అంబ్రినీ నీ గారును జర్మను క్రభుత్వమును కూలదోయుట కు ప్రయత్నించుచున్నారని బండియగ జేసిరి. వీరు అన్నమును దినుట మారిరి. వీరిని వైద్యాలయమునకు గొంపోయిరి.

నార్మరుడు గలవనిచాడ్రామెయ్య ఇల్లెబిలాలు క్రమేణా ప్రాతురున్న దనుచున్నారు.

బెల్లియములో సమ్మెగట్టిన ఇనుపవారి, తంది, తెలి ఫోను వాండ్రందరును నిర్ణయించిన కాలములోపుగ పనిలో జేర నివో వారిస్టానే క్రాంతివాదిని నిరూపించదనని బెల్లియన్ ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి.

కామన్వెల్త్ యుద్ధము జాక్ కెయ్యన్నగారు పృతి జొందిరి.

అస్సాము రాజనవభాధ్యక్షుల ల. జే. సి. ఆస్కల్ హాలు గారు దిలగతులైరి.

అస్సాము నిధులు క్రంభకర్ హెన్రీ బ్ర్యాడ్లీగారు పరమపదించిరి.

ఎట్నా అగ్ని కర్పతము మరల బ్రద్దలైరి.

లండనులో మోటారుబండ్ల నిడిపించుటకు ముంపుగు క్రభుత్వగారి యధ్యక్షకృతిచే ఒక కంపెనీ స్థాపించబడినది.

విరిపు పరిస్థితులు

నర్మకొను మన్నది. లా, అర్ధ రుక్రమేణా ప్రజేకెట్టుబడు చున్నవి.

డబ్లిన్ బొమ్మిలో జుండుగుండు సామగ్రి ఎంతయో దొరికినది.

యూరపులో వైమానిక ప్రయోజము తృప్తికరముగ నే జరుగుచున్నదనియు హాలండు బెల్జియములో గూడ చాల ఉత్సాహమును జూపుచున్నారనియు ఎస్. ఎస్. పారు గారు తెలియజేసిరి.

సి రా ప రి శ్ర మ

ఈ మాత్రమున యిందు ప్రాతనిరాలు, పాన్ డెన్ సిరాలు, రంగుల సిరాలు, అయ్యకాటుకలు మొదలగు నుడు సువిధముల సిరాలు చేయువారములు విపులముగా వెలుపబడినవి. దీనిని హామను పిశేషధన మార్పిడవచ్చు ను. నెల 0-12-0 మూత్రమే.

శ్రీ వైష్ణవముద్రాక్షరాల పెంపొందు, కృష్ణాక్షరాల.

55-వ ఏటను కూడ చక్కగా భుజించుటకు మంచి దంత పటుత్వము గలిగియుండుట

బ్రతను మంచి ఆరోగ్యమును గలిగియున్నాడు. 55 ఏండ్లను జీవితముయొక్క

పౌఖ్యమును చక్కగా అనుభవించుచున్నాడు.

ఇతనికి మంచి ఆకలి గలదు. జీర్ణశక్తికి లోపము లేదు. ఏల ననగా అతని దంతము మిక్కిలి బాగుగా నున్నవి. బాల్యమునుండియే వాటిని గుఱించి శ్రద్ధ తీసికొనెను.

మంచి దంతము లుండిన మంచి ఆరోగ్య ముండును. వ్యాధిగల నోరువలన బాధ గలుగుట మాత్రమే గాక, కాంతమును, జీర్ణశక్తిని పోగొట్టున; వ్యాధికి మూల మగును.

ఆరోగ్యముగా నుండుటకు నేటినుండియే ప్రయత్నింపుము. ప్రతి భోజనమునకు తరువాత నీ దంతములకు కొలిసాన్ డెన్టల్ క్రిముతో శుద్ధి చేసికొనుము.

దంతములు ఆడుటకు కారణభూతమైనట్టి పాచిని పోగోలును. దానియొక్క ముఖ్య ఉపయోగము లేవనగా:- నోటిని శుభ్రపరచును, వ్యాధిని రానియక అటంకపరచుటకై మంచి ఆరోగ్యము నిచ్చును.

మీ వాడుక అంగడినుండి కొలిసానును కొనుడు.

(ఎఫ్)

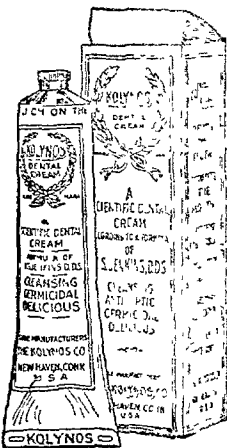
KOLYNOS

డెన్టల్ క్రిమ్.

ఒక నూతన ఏర్పాటు

మేలైన కొలిసాన్ పండ్లపాడికి మంచి ప్యాకింగు ఆవశ్యముగా నుండవలెను. గనుకనే కట్టుబడిన మూత కనిపెట్టబడినది. కట్టుబడిన మూత పడిపోదు. అది గొట్టుమునకు కట్టుబడి యున్నది. కాలవారణము లేదు. క్రిము కూడ చెడిపోదు.

THE KOLYNOS COMPANY

New Haven, Conn., U. S. A.

Representatives for India.

MULLER & PHIPPS (INDIA) Limited

Madras

Bombay

Calcutta

Karachi

Rangoon

ఆరోగ్య మే ఐ శ్వ ర్యము

నీవు ఆరోగ్యముగానున్నచో నీవు ధన్యదేవు. ప్రతిమానవుని దివ్యమునందు రహస్యమిదియే.

మాజగత్ప్రసిద్ధి చెడిన నుకరాంజని అను బొంబమును వాడిన నీవు మిగుల ఆరోగ్యముగలిగి యుండువు.

ఆరోగ్యము, మలబద్ధకము, మెదడుచెడుట, నరముల బుహిసముచే గలుగు రునోపి, అకాలమునరితనము, ప్లాజిక శక్తిగల్గుట. ఈ రసాయనమును వాడిన మంచిరక్తమునిచ్చును. వేదానునకుబలము నిచ్చును. మంచి ధాతువుప్రసాద కలుగజేయును. ఒకబుడ్డిని వాడిచూచిన గుణము మీకే తెలియను.

32 మాత్రము గలబుడ్డి 1 కి ధర రు 1-0-0 మూత్రమే.

ది సిద్ధగురు ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి, పోస్టుబాక్సు నెం 1280 మద్రాసు.

ప్రకటన

లాలావారి లంక తుమ్మలువేలం

దేశరక్షాటరాజాగారి తాతాకు పోతవర లంక గ్రామ ములోని లాలావారి లంక బాపతు 20 ట్లెములు జేయబడిన దాదాపు య 146 లు వైదిల్ల భూమిలోని ఘూరు 8 1/2 వేలు నల్లగుమ్మలము 300 వైదిల్ల కల్లె తమిళము 1-6-23 లగాయతు 8-6-23 తేదీ జరకు పోతవర లంక గ్రామము లో వేలంజేయించబడును. సదరు తుమ్మలు బండ్లు సామానుల భుక్తు నాగటి సామానులనున్న పువయోగకర్పటపు యొక్కర చేరకలిగియున్నది. కాబట్టి యీ తుమ్మలు పొదద లచిన వారలు పాటుకాలముకు ముందు రు 100-0-0 ధరకాకు దాఖలు చేయవలసివున్నది. పిమ్మట అఖిరపాటు పొడినవారు పాటుమోక్షంలో 1/2 కంటే సొమ్ము డిపాజిట్టుగా దాఖలు చేయవలసివున్నది. మిగతా మరతులు పాటుకాలమందు తెలియ పచ్చదవును.

దేశరక్షా యజ్ఞేటు
మేనేజరుగారి ఆఫీసు
చల్లపల్లి,

పి. గోపాలకృష్ణయ్య,
మేనేజరు

మలయచందనము

గనేరియా

అను సెగరోగమునకు క్షీణకారము ధన్యము లేదు. పిచికారీతో పని లేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల సెగ రోగమును మూడు పూటలలో మాన్యును. స్త్రీలకును ముఖ్యము వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజోపకరము. (1251) డబ్బీ 1 కి నెల 2-4-0

గంధర్వ ఫార్మసి, రాయవరం (గోదావరిజిల్లా.)

మదనకామేశ్వర లేహ్యము

దుర్బలలపాలిటి సంజీవి:- మేనాము, నిక్కాక, కుక్ నవ్వును, నిస్సత్తువ, అతిమూత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాన ప్లాప్తిని, కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలెను. 20 రు డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చార్జి 0-8-0 (888)

రోజుపుప్ప లేహ్యము:- ఇది మలబద్ధమును పోగొట్ట కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాంతము. 15 రు|| డబ్బీ రు 0-10-0. వి. పి. చార్జి 0-7-0. పి. పి. ఎందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, హైదరాబాద్.

సుప్రసిద్ధినిభిలభారత వర్షియ వస్తు ప్రదర్శనములలో నొసగిన బంగారు పతకములు

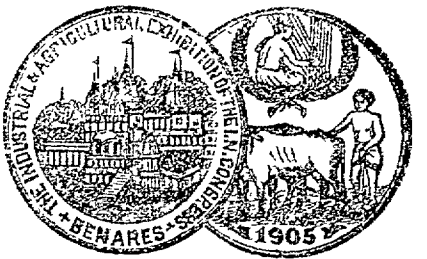
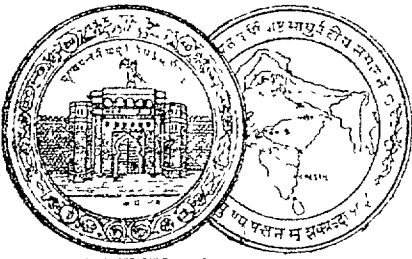
పూనా 1917

బొంబాయి 1904

కలకత్తా 1907

గద్వాల 1905

కాశీ 1906

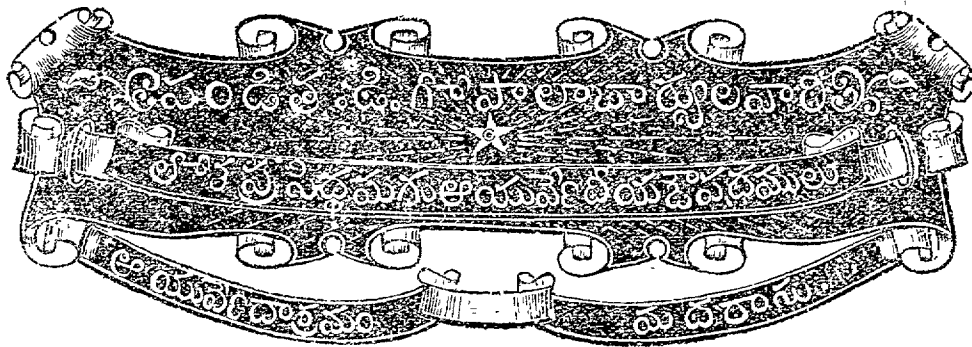

కలరా - కలరా

లోక ప్రసిద్ధిగాంచిన

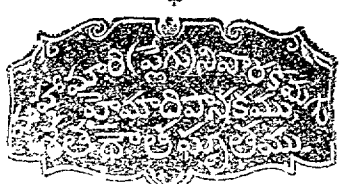

శ్రేణు 1-కి 0-12-0

వేగు - వేగు

లోక ప్రసిద్ధిగాంచిన

వెద్ద శ్రేణు 1 కి రు. 2-2-0

అబలా సంజీవని

(యువతులగు స్త్రీలకు సంభవించు మూర్ఛలకు నిర్దోషధము)

పలువిధములైన కారణములవలన బలహీనమును, కాళ్ళచేతులకు కలుగు కంఠములును ఉడిగి బక్కిరి అవుట అపస్మాగర్భమును గుండెలు కొట్టుకొనుట పారిపోవుట కడుపులో గంటలు మంట దాహము త్రవ్వ దానివలె పరుగులు పుట్టించుట తేక పోవుట మూర్ఛలకు కడుపులో బంతివలె తిరుగుట మాన్పను, వైద్యాధులుగల గర్భిణీ స్త్రీలకు కూడ నుపయోగించవచ్చును. దీని వెల బుడ్డి 1 కి 1-12-0

భృగు వటి

కొంగురొంగములకు సంజీవని

మూత్రమార్గమునండి చీమవలె ప్రసరించుచుండెడి శ్లేష్మ శైవ, పచ్చశైవ, రక్తశైవ, నీరుచుడుట శాశ్వతముగా మూత్రము బొట్టుబొట్టుపడుట మాటిమాటికి మూత్రము నను చేయుట పొత్తికడుపు నరములు విగ్రహియుట మూత్రము కల్పివట్టు అనమానము గావుండుట యిటువంటి లక్షణములుగల కొంగురొంగములు మొదలంటి నివర్తిచేయును. దీని వెల బుడ్డి 1-కి 1-12-0.

ప్రమేహంబని

వదుమేహము బహుమూత్రము అను క్రూరవ్యాధులను బోగొట్టి ఎట్టికష్టమునైనను రోగికి శ్రమ నివారణమును కలుగజేయుటకు సిద్ధముచేయబడియుండు నిరుపద్రవకము నిశ్చయముగా వైన మందు ఇది అని ఈ యావదమానవలగు నిమగ్నగాంచిన గొప్పవారసేతులు కృతజ్ఞతా పూర్వకముగా కొప్పుకొనుచున్నార. 10 గోజులకు రు. 3-0-0

వృష్యయోగ

ధాతువులకు శుక్రమును బలపరుచుచు విద్యార్థులను బలహీనులకు మిక్కిలి బలమునిచ్చును ధాతువులను వృద్ధిచేయుట యందు ఆహారమైనది. మెదడుకు బలమునిచ్చును. శృంగు పునములను నిలుపును. శుక్రవృద్ధిచేయును. శుక్రదోషములను పోగొట్టును. నరములను బలపరుచును నపుంసకదోషములను అపుచేయును. రక్తమునకు, మాంసమునకు, ఎముకలకు మంచిబలమునిచ్చును. టిన్ను 1-కి రు. 1-4-0

మాతులుంగ రసాయనము

గర్భిణీ స్త్రీలకు సంజీవని

గర్భిణీస్త్రీకి గలుగు వాంతులు, వెక్కిరి, బలహీనత, సోమరితనము, అజీర్ణము, కలనోష్ణి, చిక్కి పోవుట, ఎడమ ప్రక్కన నరములు భాధించుట హృదయము కొట్టుకొనుట, చెక్కిళ్లుకండ్లుగానికీపోవుట అన్నియు మామము చేయును (స్త్రీలు గర్భమునందుండి మొదలుకొని ప్రసవించువరకు విడువక నేనించిన ఎట్టిభాద కలుగక సుఖవసనము చెందెదరు దీని వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-12-0

సిద్ధగంధక రసాయనము

కుష్ఠవ్యాధులకు కాంతివరుచుచుండు రక్తశుద్ధిచేయుటయందును దీనికింకల అత్యుత్తమగు గుణమునబట్టి చర్మవ్యాధులు కొద్దిగోజులీ యావదము చేరచే నివారణముగను. 7 రికములకు రు. 3-0-0

చ్యవన ప్రాశన

ఉబ్బసము దగ్గులను తుయదగ్గులను సామాన్యపు పొడి దగ్గును రొమ్ముచుడికమునకు కిక్కులు బానిగానుండుటను నివర్తిచేయును రొమ్మునకు పూపించివులకు బలమును కలిగించును. తుయరొగ లంతటివారికి సమానపుష్టిని కలిగించును కక్కిరి గలిగించును. బాలురు వృద్ధులుగూడ నేనింపవచ్చును టిన్ను 1-కి 3-0-0

జంబీర రసాయనము

సోట స్వీట్లును, తలతిరుగుట రొమ్మునోష్ణి రొమ్ములోమయి, కడుపులో త్రిప్పట, వాంతియగుట, కడుపు వెళ్లుట ఈ మొదలగు వైద్యనికారము మించు మంచిది యయు వైద్యాజీర్ణములకు మిగుల గుణకారి. వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-10-0

ఆశోక వట్టి

బురుగునీరును బోగొట్టుటకు శుద్ధిచేయుమైది. బురుగునీరు ముట్టునట్టును మామమును బురుగునీరును జారిచే దాను. శ్వేతిరక్త కునుములను దూరముచేయును గర్భాశయచ్రణములను నార్చును. గర్భాసావధానధోషములను దూరముచేయును. గర్భాశయమునకు, బలము నిచ్చును. రక్తవోషములను నిర్మూలముచేయును. ఈ యావదము చే సత్సౌఖ్యమును అనుభవమునంటిది దీని వెల బుడ్డి 1-కి 0-14-0

రక్తశోధక

సవామేహముచేతను రసాధులచేత యింత శక్తికాణములు చేతను శోధిపొయిన రక్తమును శుద్ధిపరుచును. కడుపులు, చీడ, తామర మేహపాదలు మొదలగు వానిని నిర్మూలముచేయును నోటిరూతలను అపుడప్పుడవచ్చు కంఠ కంకలను బోగొట్టును. వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0

నారాయణ తైలము

శుక్రవాతములు, చర్మవాతములు, కర్మనోష్ణము, వాపులు శిరోవాతములు వాతసామ్యకొప్పులు నీనినైన రుద్దుట చేత నిర్మూలముగను. దీని వెల బుడ్డి రు. 0-14-0

సిద్ధశూల సంజీవని

శూల నొప్పులను చిరకాల అజీర్ణములను, వాంతులను బోగొట్టును. కుడిపక్క గలుగు కార్మపునూల కిదితే శూలమునంటిది. అజీర్ణములను శూలము పోగొట్టి శరీరమును రక్తమును మెరుగును. దీని వెల బుడ్డి రు. 0-14-0

ప్యాకింగు పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము క్యాటలాగు ఇనాం

తంటవిలాసము

పండిట్ - మదరాస్.

వైద్యరత్న పండిత, డి. గోపాలాచార్యగారి

ఆయుర్వేదాశ్రమము

41 ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

వ్యాధిని రానీయక ఆహారముతో

అటుంక పరచుము

మంచి ఆహారము లేనట్టి కిడ్నలకు
లేక పెద్ద వారికి వ్యాధిరానున్న
చిన్నాములు అగువడుగు.

చక్కగా భోజనము చేయుట
యొక్క మంచి ఆహారము నువ్వయ్యె
చునట్టియూ, ఆ గోగ్యమగు అటుంక
యొక్క పుష్కలమైన రక్తము ఎవరికైనా
వాళ్ళముందు ప్రవహించుచున్న
ట్టివారు పురుగు, వ్యాధి, అటు
వ్యాధి మొదలగు వాటినుండి రక్ష
కరమును అటుంకపరచుకొన గలరు.

క్వాకర్ అటుంక ఆహారముగా జేహానును వృద్ధిచేయును. రమారమి
అది శ్రేష్ఠమైన ఆహారమనియే చెప్పవలెను.

ఒకటిన్ను క్వాకర్ అటుంక చాలకాలమునకు ఉపయోగించ వచ్చును,
అది అంత విలువమైన ఆహారము కాదు. (8)

MULLER & PHIPPS (India), Ltd.

Wholesale Agents

Quaker
Oats

Madras,
Bombay,
Calcutta,
Karachi,
Rangoon.

ఏ రి యే లే డ్ వా టు రు గు
తయారు చేయునట్టి వారికి అవసరమైన వస్తువు లన్నిటికిని
ఈ దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

Messrs. Barnett & Foster
VIZAGAPATAM.

మహాభగవంతుని హితము

ఇది యొక గొప్ప సాహిత్యం. మహాభగవంతుని వ్రాయబడినది. దీనియందు పృథివీమనవుల యొక్క జాతకమును అమో
లాగముగా చక్కములతోగూడ వ్రాయబడియున్నది. జన్మసంకల్పము, తారీఖు, జననకాల ఘడియలు. జాతకకుండలి
మాసిపంజీగిని యెడల, కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపించెదము. స్థోకములు లెలుగు అర్థంతో సహా వ్రాయబడు రూ 3-0-0.
అగును. అర్థంతరములేని వారికి రూ 2-0-0 మాత్రమే. 8512

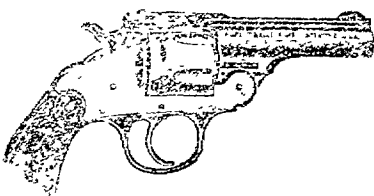
ఆ కెళ్ల వేంకటేశ్వరస్వామి, దైవజ్ఞుడు, గోపాలపురం కొత్తపేటపొట్ట, గోదానరిజిల్లా.

ఒంటిజాతకముతో కూడిన మహాభగవంతుని

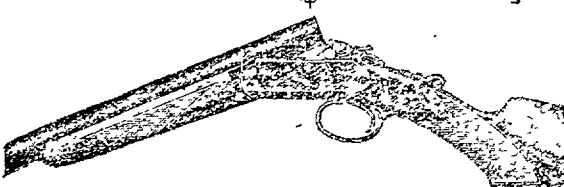
కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది. (2063)

నానావిధములగు రివాల్వర్లు అరులే

విడుదలయ్యేటట్లు చేయబడినవి [ప్రతిరోజు 10-13 సం.]

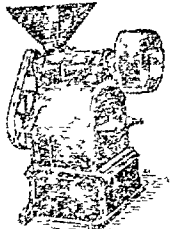

ధ ర లు
నరసము.
కేటెటాగు
ఉచితము

కేటెటాగు 3.1, 3.8, 3.1 అంగుళములలో దొరకును విన్నవి. కేటెటాగు కేటెటాగు గొలిపిని కూడ దొరకును.

య. డి. రామానుజం శ్రేష్ఠ అందు కంపెనీ, మె. 12, బ్రాడే, మద్రాసు.

జె.బి.సి. రైసుహల్లరు అందు పాలిషరు

నెం 1, 2, 7 రుల రైసుహల్లరులు స్థానంలోనుండి కేటెటాగు యివ్వబడును. ఈ హల్లరులకు
విడిభాగములు ఎవ్వరును నిర్దుష్టముగానున్నవి. కిరెక్ట్రాడు అయిలు ఎంజినులు పోటీ ధరల
చొక్కాన వస్తువులను అందును. వారి యొక్క మిగుల అర్థమును కంపెనీకు మాత్రమే
పొమ్మి మాడగోరవలెను.

Head office: -
CALCUTTA.

B. D. BERY & Co.,
8 Senba Doss St., Madras.

రాజోలుతాలూకా
కాంగ్రెసుసంఘసభ

20-5-23 తేదీన రాజోలుతాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ
ప్రభు సాధారణసభ రాజోలులో జరిగింది. శ్రీమంత మల్లాది
రామమూర్తిశాస్త్రిగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

చర్చించబడిన విషయములు

1. కాంగ్రెసువ్యవస్థల యెన్నికలు.

2. కార్యనిర్వాహకవర్గము:—ఫిర్యాదు 3 గురు ప్రతి
నిధుల చొప్పున క్రింది 3 గురు సభ్యులను కార్యనిర్వాహక
వర్గమునకు యెన్నుకొనిరి.

1 శ్రీమంతి వాడేపు రామమూర్తిగారు (అధ్యక్షుడు)

2 ,, పొన్నాడ శ్రీరామ వెంకటసూర్యరావుగారు

(కార్యదర్శి)

3 ,, కన్నూ రామచంద్రమూర్తిగారు.

4 ,, చిక్కిన పి. రామమూర్తిగారు

(ఉపాధ్యక్షుడు, కో.కా.వి.)

5 తణిక్కల్ రామకృష్ణరావుగారు

6 కంభ పొటి సూర్యనారాయణగారు

7 మల్లాది రామమూర్తిశాస్త్రిగారు

8 వోలేటి నరసింహగారు

9 గోపరాజు వెంకటాచలకతిగారు

(ఉ) ప్రస్తుతం తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘసంఖ్య
(15 గురు) తక్కువగా నుండుటచే, ఫిర్యాదు 1 కి మరియుద్దకు
సభ్యులను జేర్చుటకు తీర్మానించుచు, ఫిర్యాదుసభ్యులు 5 గురికి
తమకు తగినవారిని తోచినవారిని మరియుద్దరిని నియమించుటకు
అనుచుతి యివ్వబడుచున్నది.

(ఉ) తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘమునకు 7 గురున్న కార్య
నిర్వాహక వర్గమునకు 5 గురున్న కో.కా.వి.గా యేర్పాటుచేయ
బడినది.

2. ఇదివరలో తాలూకాలో స్వరాజ్యనిధికి వాగ్దానము
చేయబడిన రూ 8000 అన్న వెంటనే కనూలుచేయబడుటకున్న
కదరు రూ 8000 అన్న కాక, ఫిర్యాదు రూ 500 అ చొప్పున
ప్రత్యేకముగా స్వజేరికయ్యరా ప్రచారముల నిమిత్తం, అధిక
ముగా కనూలు చేయబడుటకు, తీర్మానించ బడినది.

తాలూకావంతు 50 మంది వాలంటీర్లను సాధ్యమైనంత
త్వరలో చేర్చవలెను.

3. గత సంవత్సరం (1922-23) నివేదికము రాబోవు మీ
టింగులో సభవారి యెదుట పుంచుటకు కార్యదర్శిగారిని
తణిక్కల్ రామకృష్ణరావుగారిని కోరబడుచున్నది.

రాజోలు } పూ. శ్రీ. వెంకటసూర్యరావు,
కాంగ్రెసుఅధ్యక్షుడు } తాలూకా సంఘ కార్యదర్శి,
23-5-23

ప్రతిపనికిని కావలసిన

సర్లన్-టీడ్ రంగులతో వార్షికు మా వడ్డ
గలవు.

BEST & Co Ltd.,

Post Box No 63

MADRAS.

మహాకాళిభవము

డబ్బీ 8 అణాలు, 6 డబ్బీలు రూ 2-8-0

గాలికలి చెడిపోవడం, గాజుడబ్బీలు పుంచబడి యు
న్నది. కొంచెము భక్తులు నీళ్లతో ఎక్కుగాకలిసి పెట్టుక
కుడుళ్లకురాది యెండించిన యెడల రెండు నిమిషములలో
అది పుటపుట రాలిపోవును. చర్మమునకు నలుపుగాని మరియే
చెడుగాని కలదు.

రాయల్ పండ్లపాడి

డబ్బీ 3 అ 12 డబ్బీలు రూ 2-0-0

పండ్లను మత్తయినంత తేల్చి గాచేసి చిక్కున గట్టిబా
ను. తీపు, రక్తము, దుర్వాసన-పోగొట్టును.

చుండుతైలము

సీసా 8 అణాలు, పోస్టుఖర్చు 5 అణాలు

నువాసన నూనెలవల్ల తలలో చుండు పోనివారికి ఇది
చాలా ప్రశస్తమైనది. దీనిని అయిదారు దినములు ఉప
వసించితిని చుండు నిర్మూలముగా నశించును.

విక్రయియ్యాడిపో మైలాపూరు, మద్రాసు

గుంటూరు జిల్లా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభ

౧౯౨౩ సం॥ మే ౨౦ వ తేదీన గుంటూరులో స్వరాజ్యకార్యాలయమును జరిగిన జిల్లా కాంగ్రెస్ కార్యనిర్వాహక సభాకార్యక్రమము—

తీర్మానములు.

౧. పోలికలకు ఉపసంఘకార్యదర్శిగా తన గుర్తింపును రామకృష్ణయ్యగారు యిచ్చిన నివేదికను చదివడమైనది. మరియు కభవరకు వినివయము ఆపుదల చేయడమైనది.

౨. ౧౯౨౩ సం॥ జనవరి ౨ వ తేదీన చేసిన శాశ్వత తీర్మానముల కారణము, యిదివరకు యేర్పరచిన, ఇకముందు యేర్పరచునట్టియు ప్రచారకులందరను, ఇప్పటినుండి ఖద్దరుపని ముఖ్యముగా చేయుచుండవలెను.

౩. ఇదివరకు యేర్పరచిన ప్రచారకులకు వారివారి వ్యవస్థాపకములను యీ సెలవునందుండి నిలుపుదల చేయడమైనది.

౪. ౧౯౨౧, ౧౯౨౨ సం॥లలో వాగ్దత్తములైన తిక్కనిధిలో వసూలైన మొత్తమును శాతీయవిద్యాలయ పోషణనిమిత్తం ప్రత్యేకించవలెను.

౫. శాతీయవిద్యాలయ లెక్కలను అడిట్టుచేయుటకు వ॥ రా॥ శ్రీ॥ పోలేయ్య రామమూర్తిగారిని నియమించడమైనది. వీరి కగుభర్తయు యిచ్చుటకు అంగీకరించడమైనది.

౬. ఈక్రిందిపేర్లవారు ఆయాతాలూకాలకు తాలూకా డాక్టర్ గా నియమించడమైనది.

శ్రీకృష్ణారావు - శ్రీయంక: గొల్లపూడి సీతారామకృష్ణగారు
తెనాలి తాలూకా - శ్రీకృష్ణారావు - శ్రీకృష్ణారావు

బాపట్ల తాలూకా - శ్రీమంతుల శేతి చలపతిరావుగారు.
వంగూరు తాలూకా - మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యంగారు.
గుంటూరు తాలూకా - శ్రీమతి వున్నవలక్ష్మీబాయిమ్మగారు
సత్యవతి తాలూకా - శ్రీయంక: గార్లపాటి హనుమంతరావుగారు
నరసరావుపేట - ఏలూరు హనుమంతరావుగారు.
కల్వకుర్తి తాలూకా - పెరుమాళ్ళ కామప్పశ్రేష్ఠిగారు.
వినుకొండ తాలూకా - గోపాలరామలింగయ్యగారు.

౭. జిల్లాలో గయా తిలక్ స్వరాజ్యనిధి క్రింద వసూలైన నిల్వయుండు మొత్తములో ౧౦౦ కి ౫ వంతున ఆమునకు ఖద్దరు సృష్టిచేయవలెనను అవసరమగు వసూలందు వినియోగింపవలెను.

౮. దూదినపల్లెయి మీద నూటికి ఒక రూపాయి చొప్పున నూ, నూలు, బట్టపల్లెయిమీద నూటికి రెండు రూపాయిల చొప్పునను కిమిషన్ యివ్వవచ్చును.

౯. పోలికలకు గుర్తింపు గార్ని ఖద్దరు నిర్మాణ కార్యక్రమమును కొనసాగించుట వగైరాపనులను చూచుటకు నియమించడమైనది. వీరికియ్యవలసిన వేతనములను కార్యదర్శిగారు నిర్ణయింపవచ్చును.

౧౦. ఖద్దరు తయారు చేయువారికి ఒక్కొక్కరికి రు ౫౦౦-౦-౦ లకు మించకుండా అడ్వాన్సుగా నిచ్చి వారికి సెలవు రు. ౧౦౦౦-౦-౦ చొప్పున ఖద్దరు పట్టు పొందుటకు అవసరమైన యేర్పాటులు రాజకీయము కార్యదర్శిగారు సలుపవలెను.

౧౧. కిల్లె సాక్షిసోమయాజులగారిని జిల్లా ఖద్దరు డైరెక్టరుగా నియమించడమైనది.

౧౨. మ॥ రా॥ శ్రీ॥ గుర్తింపు రామకృష్ణయ్యగారికి యిది వరకు పాత లెక్కలలో పనిచేసినందుకు నూరు రూపాయల తిచ్చుటకు తీర్మానించడమైనది.

౧౩. డి॥ శే॥ పెంకటసుబ్బారావుగారికి యీసెలవునందు సెల రు. ౧౦౦-౦-౦ యిచ్చుటకు తీర్మానించడమైనది.

౧౪. మ॥ రా॥ శ్రీ॥ లంకా అంజనేయులు గారికి మూడు సెలవునందు సెల రు. ౧౦౦-౦-౦ చొప్పున యిచ్చుటకు తీర్మానించడమైనది.

౧౫. మ॥ రా॥ శ్రీ॥ టంగుటూరి ప్రకాశం శంకరుగారి మోటారును ఉంచుకొని దాకయ్యే వరకును వగైరా ఖర్చులను భరించి కొరవడిన కాంతిసేనను తిక్కస్వరాజ్య నిధిని సెంటునే సమకూర్చవలెను.

౧౬. భీమవరపు గజేంద్రరావుగారి బిల్లు చదివడమైనది. వారికి జీతము ఖర్చులు వగైరాలక్రింద రు 3౦౦-౦-౦ మంజూరుచేయుచు వారికి లోగడ యిచ్చిన పది రూపాయలు పోను దక్కిన యిరువదిరూపాయలు యియ్యవలెను.

౧౭. శ్రీమతి వున్నవలక్ష్మీబాయిమ్మగారి శ్రమ చదువడమైనది. ఆమె కొరినప్రకారం గుమాస్తాకు సెల రు. ౪౦౫ లు యిచ్చుటకు అంగీకరించడమైనది.

౧౮. గార్లపాటి హనుమంతరావుగారికి మార్చి ౧ వ తేదీ మొదలు యేప్రిల్ ౧౫ వ తేదీవరకు ఖర్చులు జీతముకొడవక్రింద రు ౨౫౦-౦-౦ మంజూరు చేయడమైనది.

గుంటూరు జిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘము ౨౦-౫-౨౩ } వున్నవలక్ష్మీనారాయణ.

న ర్ట్ న్ - టీ డు యొ క్క

ధ ర, శ్రేష్ఠ త వీనిని బట్టిచూచిన

కర్తాగారము, వంటెన,

ఇంటికప్పు మొదలగువాటికి

పూయవలసిన రంగులకు మిక్కిలి

మితవ్యయమే యగుచున్నది.

గాల్వనైజుడు యినుము,

ఇతర లోహసంబంధమైన భాగములు

చెడిపోకయుండునట్లు

ప్రయత్నింపుడు.

BEST & Co., Ltd.,

POST BOX NO. 63

MADRAS.

The Provincial Insurance Co. Ltd. An Application.

మహారాజశ్రీ ప్రావిన్షియల్ ఇన్సూరెన్సుకంపెనీ మదరాసు ప్రాంచిమేనేజరుగారిసముఖమునకు
అయ్యా, పాలసీసంబరు 1391 గల బొంతల రంగపు అను గతించిన నా కొమారుడు సంవత్సరం
వరకుమాత్రమే మీ కంపెనీకి చెల్లించి యుండగా ఆపాలసీకిగాను నాకు మీ కంపెనీ నుండి చెంద
వలసిన 2000 రూపాయలుకుగాను మీరు దయతో పంపిన ఇండియా ఇంఫరీయల్ బ్యాంకు చెక్కు
నాకందినందులకు మీ కనేకవందనములు. పై మొత్తమునకు నేను హక్కుదారుడ నని క్రమమైన
రుజువు దాఖలాలు నేను మీకు పంపినవెంటనే ఏలాటిచిక్కులును లేక సడలు చెక్కును నాకు
పంపుటలో మీ కంపెనీయొక్క స్థిరతయు, సమృద్ధియును వెల్లడిచేయుచున్నవి. మీ కంపెనీతోటి
వ్యవహారములు ఎక్కువ ఖాతాదైనవియు పాలసీలకుగల హక్కులయం దేలాటి కష్టములుండవనియు
అందరికిని స్పష్టముగ తెలుపుచున్నవి. నాకున్న వృద్ధాప్య దశవల్లను మనోవ్యాకులములవల్లను నా
హక్కును గురించిన దస్తావేజులు వగైరా నేను మీకు పంపుటలో ఆలస్యమైనదానివల్ల నాకు
పైక మందుటగూడ ఆలస్యమైనదేగాని వేరుగాదు.

చెడ్డతిప్ప సమాధం, తేది 12.2.23

బొంత్తల తిప్పయ్య

Wanted agents on liberal terms. For further particulars please apply to.
The Manager 45, Sembudass Street, Madras.

మూ త్ర కో శ వ్యా ఘ లు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసాల్)

అను ఔషధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాన్సల్సు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని మందుల పావులందు, యితర దుకాణములందు విక్రయమునకు వరకును.

ప్రాప్తికొను కాలసినవారు ఈ దిగువ చిటానునకు వ్రాయవలెను.

C. F. Han & Co. 46, Singaperumal Street, Triplicane, Madras.

ఇరిగేషన్ బిల్లు

IV

ఒక భూస్వామి కాకినాడనుండి

యిట్లు వ్రాయుచున్నాను

నాల్గవ అధ్యాయము - నీటిమార్గములు

జాబాబు కరీ దరఖాస్తుదారుడు తన భర్త కో నీటి

మార్గములు నిర్మించుటకు సర్కారు ఉద్దేశ్యమును కోరినపు
డు జరిపకలసిన చట్టమునుండి యియ్యభ్యంతరము ఒకరినొకరు
యిచ్చుది. పొన్నము బావిల నీటిబోరులు క్రమించుటకు దీనిలో
బిల్లుబడిచినానని సులభమార్గము చేర్చుటకు ముక్తమని
కోరుచున్నది. దేబ్బాలోను చెరువుల అడుక్కుక్రింద అనేక
బావిలను ప్రత్యేక కాలువలు లేవు. ఒక ప్రాంతమునందు నీటి
యొరబావిలను నిరుపాదించెను. ఇట్టిచేయుట బాటికి 10 నెలల
మందపాటును చేర్చుట తీసికొని గాదు. కాబట్టి దీనిని మొరక
చేలకు ముందు నీటిపెట్టుకొలుదురు. పిమ్మట ప్రమాదముగా నీటిని
దానికి నీటిని జరుగుదురు. కృతసాహసపు కాలమున యానీటినింతు
ను గురించి ప్రతిగ్రామమునందును కలదులు కలగ నులు క్రింది
చట్టములను సామాన్యములై యున్నవి. వీరికి కారణము
వైచాలమున యియ్యభ్యంతరము ప్రత్యేకపు బోరుల కొరకు క్రింది
పాలముల చాటి తమ పాలములలోనుండి కొంత నీటికను విక్ర
యించుటకు నడుపుటకునుటకునైన నైయున్నది. ఇది జరుగుటకు
యే సర్దుటను 20 ముదలు 88 వ క్లాజువరకు నిరూపించబడిన
విధానము నెట్ల జలాధారములకు కర్తవ్యతనీ పాటులు బోరు
లకు సర్కారులు భూస్వామి వసుమార్గమును మోచియును కర్త
వ్యము. ఒక జలాధారమును నిర్మించుటకు దరఖాస్తు చేసిన
అసామి నిర్మణై యుండవలసిన పరతులు 20 వ క్లాజు నందు
తెలుపబడినవి. ఈ క్లాజులలోని యేమైనా ప్రకారము అయినను
జరుపించుటకు అట్టి నీటిమార్గములద్వారా నీటినిచ్చునని పొందు
టకు దరఖాస్తుదారుడు గాని అతని ప్రతినిధిగాని గలవాడును
నీటిపాటులకు అక్కిగరు 88 వ క్లాజును ప్రకారము యియ్యబడిన

అధికారమును చలాయించుటకు భంగము లేకుండ నిర్మించు
వచ్చును. అట్లు నిలుపు చేసినందుకు పరిహారమును కోరుటకు
సర్కారులు నుండదు. ఇది కడు కఠిననిబంధము. ఏలనను, ఈ క్లాజు
లోన వరతులలో వానిచొప్పున నడుచుకొనవలెనని ఆసామికి
నోటీసు పంపవలయు ననుయోగము లేదు. అప్పటినుండి ఏ గా
టులేదు. ఒక క్లాజులోనున్న వరతులు కాళ్ళకుముగ వీరిం
నుట న్యాయనిరర్థము. కావున నీటినిచ్చునని నిలుపుచేయుటకు
నీటిపాటులకు ఉద్దేశ్యం అధికారము యిచ్చుట అసంగతము.
29 వ క్లాజు ప్రకారము భూస్వామి పంపకపు సంవత్సరమున నూతన
జలాధార నిర్మాణపుకర్తయు విభాగ సంవత్సరమున గలిగెడి వివా
దములలో కలెక్టరు ను తీయవలసిన జిల్లా ఇంజనీరుగూడ అప్పటి
అధికారమునుండుట శ్రేయస్కరము. రినిన్యూబోర్డును కపీలు చాల
దు. దరఖాస్తు మీద ప్రస్తుతమును నీటిమార్గము గుండా నీటి
నిచ్చు చేయుటకు 80 వ క్లాజు నందు యే గా
టు చూపబడినది. అట్టిదరఖాస్తును మంజూరు చేయుటకు
నైయ్యభ్యంతరము నీటి పాటుల అక్కిననుకు స్వాతంత్ర్యమును
బడెను. దరఖాస్తుదారుడు మా గ్రామం కర ము సాధ్యము
కానపుడే ఉన్న జలాధారము నుండి మార్గము నిర్మించ కలెక్టరు
గాని కోరిన భూస్వామి ప్రతి దరఖాస్తును గమనింపరాదు. ఇట్టి
నియమము మే తేనినాడు దురుద్దేశముతోను తోడి యాసామికి
జెలుపు కలిగించు నుద్దేశముతోను దరఖాస్తులు చేయుచును
దానిని బుద్ధిపూర్వకమును ప్రమాదకరమును గూడ అధి
కారులు మన్నింపవచ్చును. ఒక జలాధారము అనుభూతిలో
నున్నదియు లేనిదియు నిరూపించుట అభిప్రాయముతో చేరిన
విషయ మగుటవలన 82 వ క్లాజునకు జేర్చబడిన దండన మర
తును పూర్తిగా తీసివేయుట సంభావ్యము. అట్టి జలాధారము
ననుభూతియందుండుట యావత్కాలమని దానికి సంబంధించిన
యాసామికి ఇరిగేషన్ అక్కినను నోటీసు యిచ్చిన చాటును.

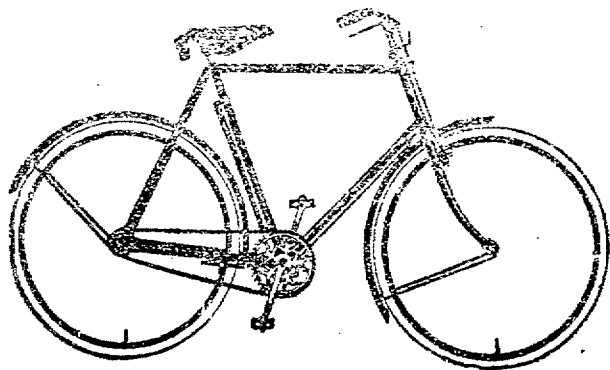
ఒక ఆయిల్ ఎంజినును
కొను న స్వర్గుడు
మాదిరి చక్కగా పరిశీలన చేయుడు.
పెట్రో ఎంజినులందు ఏలాటి చిక్కులును లేవు.
కొలత విషయమై మాడ చిక్కులుండవు.
BEST & Co Ltd.,
Post Box No 63 MADRAS.

మీరు
దేహాంగ్యవిషయాభివృద్ధి
తెలుపు
కామశాస్త్రమును
పుస్తకమును కని, విని, చూచియుందురా
లేదా,
ఇప్పుడే మాకు వ్రాసిన తపాలువగైరా
భుక్తులు లేకయే పంపెదము.
విభాగము:—
ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రము
28 బ్రాజ్మే, మదరాసు.

కావలెను
ఇదివరలో ఏజెంట్లు లేకటి కాగలలో మా ఆయుర్యేద
బౌద్ధధర్మములను విక్రయించుటకు తగిన ఏజెంట్లు కావలెను.
రూ 100 లు నడుగుగా ధరార్హము వైల్లించవలెను. ధరార్హమైన
వరతులు గలపు ఈ వెల 80 వ తేదీలోగా ధరభాగములు
ఈ దిగువ విలాసమునకు చేరవలయును. 752
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఫార్మసి, (లిమిటెడ్)
185, మాంటు రోడ్డు - మదరాసు.

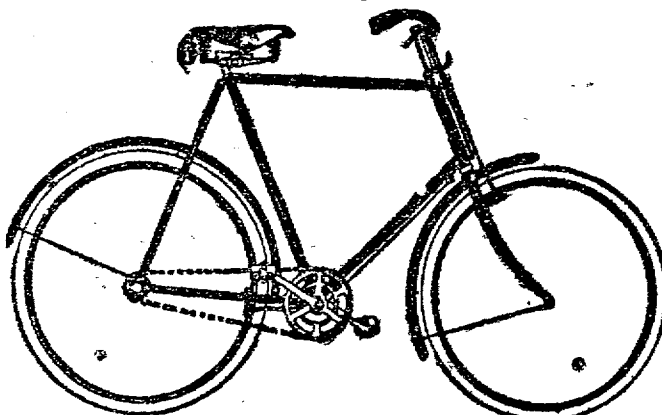
వెలవడినది! 685 (కొత్తచరిత్రకాటకము!!
బల్లారి ధర్మవరం. కృష్ణమాచార్యుల
రోషనారాశివాజి
అను నాటకము వెల రు 1-0-0
వలయువారు బల్లారి, రమావిలాస ప్రెస్సునకు
వ్రాయనగును.

మేలైన బైసికిల్ బండ్లు - ప్రస్తుతము సరసముగానున్నది

ట్రయంపు పాపులర్

ఇది యెప్పుడును జనప్రదముగానే వారి కర్మాగారములందు రియారగుచున్నది.
మంచి, సాగైన బైసిక్లముతో సహా మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన సామానులను వాడెదరు.
"ట్రయంపు" అను పేరు దీనికి తగినదిగానున్నది.
వివరములు
చట్టము:—22, 24 అంగు 26 అంగులములు.
చక్రములు:—28 X 1 1/2 అంగులములు. తగడు అంగులవి. మధ్యలో పింగాణిపూతగలవి.
ట్రైయలు:—డెన్లెస్ లేక మిచిలిన్, 28 X 1 1/2 అంగులములు. కమ్మిలో బిగించబడినవి.
చేతులు:—చుండర, వెనుక భాగమునందు అంగులం చేతులు, రోల్ లీదరుగలవి.
హండిల్ బార్:—పైకి తిరిగియుండును, పట్టుకొనుచోట కల్లులాయడ్ పిడిగలవి.
మోడ్ గార్డులు:—చుండర భాగమున విడదీసి, పెద్దదిగా చేయుటకు వసతిగలదు.
కాడిల్:—బ్రాసులు
క్రాస్సులు:—7 అంగులములవి. మంచి ఉక్కుతో చేయబడినవి.
నెడల్యు:—కొక్కులు కొక్కులుగాగల ట్రయంపురబ్బరుతో చేయబడినవి.
రయాలైనవి:—నల్ల ఎనామల్తో, కంచులై నిండుగలదు, కాంతిగల భాగము
లన్నియు బాగుగా తగడుతో బిగించబడియున్నవి.
ఉపకరణములు:—ఉపకరణముల నుంచుకొనునంది, ఉపకరణములు, నూనెవేయు డ
బ్బా, గాలిగొట్టుముక్తి ప్పుతోగూ, ఇత్తడిపాడితో చట్టము బాగుగా తగడుచున్నది. 1950.
లేక తక్షణమే రూ 40 లును, తరువాత వెల 1-కి రూ 14-4 0 చొప్పున
12 మాసములలో చెల్లించవలెను.

రలె పాపులర్ అతి గిరాకీగల బైసిక్లు, శ్రేష్ఠమైన సామానులతో ఇతర రలె
మోస్తరుగానే తయారుచేయబడినవి. అందుచేతనే దానికంత ఖ్యాతివచ్చింది. ప్రతి రలె
బైసిక్లను తయారుచేయునట్టివా రిచ్చుకట్టి పూచీపుతముతో ఎప్పుడు పంపబడును.
వివరములు
చట్టము:—22, 24 26, అంగులముల కొలతగలవి.
చక్రములు:—27 అంగులములు గలవి.
ట్రైయలు:—డెన్లెస్ లేక మిచిలిన్, కమ్మిలో బిగించబడినవి
నెడల్యు:—రబ్బరుది.
స్టీరింగులాక్:—పేటెంట్ డ్రిక్ట్ గ్ లాండు.
యంత్రభాగము:—71 అంగులములు స్వేచ్ఛయైన చక్రముగలవి.
కాడిల్:—చూడుచుట్టు విల్లుబ్రాసులు గలవి.
రయాలైనవి:—కాంతిగల నల్లఎనామల్, పచ్చని గీతలుగలవి.
ఉపకరణములు:—కాడిల్ సుంపు; స్పాకర్లు, నూనెడబ్బా, గాలిగొట్టుము, క్లిప్పుల
గలవి ధర రూ. 200.
లేక తక్షణమే రూ. 45 లు చెల్లించి వెల 1-కి రూ 14-4 0 లు కంటకు
12 నెలలలో చెల్లించవచ్చును.
సుపూర్ణమైన బైసిక్ల క్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.
ముఖ్య గమనింపు:—అడిషన్ కంపెనీవారు వైన తెలుపబడిన రెండురకముల
కును దక్షిణ హిందూజాతీయమునకు సోల్ ఏజెంట్లు.

Note:—Addisons are the Sole Agents in Southern India for the above.

ADDISON & Co., Ltd.

MADRAS, BANGALORE, TRICHINOPOLY and OOTACAMUND.

రుధిరోద్ధారి సంగ్రహం అధిక జ్యేష్ఠమాస శుక్ల ౧౧, శనివారము

గ్రంథ పరిచయము

ఈక్రింది గ్రంథములు మాకార్యాలయము నకు విమర్శనార్థము పంపిన గ్రంథకర్తలకును గ్రంథ ప్రకాశకులకును కృతజ్ఞతః జూపుచున్నాము.

—సంపాదకుడు.

శూరబాబ్జిలి:—గ్రంథకర్తలు భిమిడిపాటి చినయజ్ఞ నారాయణశర్మగారు—ప్రకాశకులు వావిళ్లవాడ, చెన్నపురి. ఇది యొక చారిత్రకమగు నాటకము. ఆంధ్రదేశపు చరిత్రకథలలో బాబ్జిలికథ యద్వితీయ మైనది. ఆబాలగోపాలమునకు పతనపాత నాడులయందు అనవరతమును విలసిల్లుచున్నది. వీరరసమునకు ఆలవాల మనదగినది. ఇప్పటికి పల్లెటూళ్లలోని జనులు ఈ కథను దాగదలచేరను, జంగలచేతను పాడించి ఆంధ్రమాతృ ప్రేయపు త్రు లగు బాబ్జిలివీరుల శౌర్యగాధలను విని తనమంతచేత నానందాశ్రువుల నోలొడుచుచుండు. ఇట్టి బాబ్జిలికథను ఇదివఱకే మన యాంధ్రదేశములందు పెక్కురు పండితులు దృశ్యకావ్యములుగా వ్రాసియున్నారు. ప్రకృతము దృశ్యకావ్యముగ రచించిన వఱకొక నాటకము. దీనిని వావిళ్లవారు (మద్రాసు) ప్రకటించినారు. ఈ శూరబాబ్జిలి యనునది యైదంకముల చిన్న నాటకము. నడుమ నడుమ చక్కని పద్యములు సరళమైన వాక్యములు కలిగి ఇయ్యది ఎంతయు ప్రదర్శనార్హమై యొప్పుచున్నది. కాని హైదరాబాదుకు తురకాంధ్రముమాత్రము అతుకుల బొంతయై పోటుగ నున్నది. అయినను నాటకమునందలి ఇతరప్రదేశములయందలి ఔచిత్యము ఈ లోపమును కొంతవఱకు కప్పిపుచ్చుచున్న దనవచ్చును. గ్రంథము శ్లాఘ్యమైనది. వెల తెలియదు. గ్రంథములు చెన్నపురిలోని వావిళ్లవాడకి వ్రాసిన ఖంపం లపు.

బాలభటుడు:—గ్రంథకర్త. కె. హెచ్. వి. ఎన్. నారాయణగారు. బి.వి. ఎల్. టి. ప్రకాశకులు—రామా ఆండ్ కో; ఏలూరు. వెల ఆరణాలు—ఇది బాలభటోద్యమము ఆంధ్రదేశమునందు చక్కగ నెలకొనుటకై వ్రాయబడిన యొక చక్కని కేటలాగుగ్రంథము. ఇందు బాలభటులు ఆలవఱచు కొనవలసియున్న కొన్ని ముఖ్యవిషయములను గుఱించి అనగా, మర్యాద దేశభక్తి దైవభక్తి మితవ్యయము అణయవ దయ మొదలగు పదుమాడు విషయములను గుఱించి అమూల్యములను అన్వయముల గగు చక్కనివ్యాసములు గలవు. ప్రతివ్యాసమునందు అత్యుత్తమ మగురీతిని విషయవిశేషమును విశేషములనుగల్గింపఁ జాలుమార్గములను గలవు. గ్రంథము కేవల మొక్కబాలభటులకు మాత్రమే గాక విజ్ఞానమును ఆర్జింపదలచిన ప్రతివారును తెప్పించి చదువదగియున్నదని మా భావము.

దీనచింతామణి శతకము:—ఇయ్యది భీమవరము తాలూకా గణపవరమువాడవృద్ధులగు అమన్నబోలు వేంకట సుబ్బారాయ శర్మగారిచే రచింపబడినది. కవిత్వము ఆధునిక శతకపులరచనకు దీనిపోక న్యుదాహరణ మగు భావములతో సర్వజనుల కాహ్లాదమును గలుగునట్లు సులభమై నున్నది. శతక మంతయును వేదాంతమయమై యున్నది. చదువరులకు చవి చూపుటకై ఈక్రింది పద్యములు పొందుపఱచుచున్నాము. మ. పలుదైవములుగా భజింప ఫలితంబాతడు; చేతోవిని రత్నతాచంచలతత్వసుస్థితికి దూరంబై నుతిభ్రష్టతం నా బాలియున్ మర్త్యుడునత్యము న్నజడమన్ బూర్ణము నిత్యము యలనీతత్త్వముఁ గాంచి ముత్తుడగు రామా! దీనచింతామణి.

మ. అనిలంబందునలుపై రూపగుణకంబా వీటిహోత్రంబు త జ్జనితంబయ్యె జలంబులున్, రసగుణాన్ధుడై జెనం దోచె న ప్పన గంధంబె గుణంబుగాఁ బుడమియొప్పున్; బంచతన్మాత్రలై యనఘా! పంచనిమాతృభూతములు రామా! దీనచింతామణి! మ. ఎలమిన్ సత్వజ్ఞోగుణంబు లనువై యాపంచతన్మాత్రలం గలయన్ వ్యష్టిసమష్టిసంజ్ఞలజతుష్కంబయ్యె; దద్రాజసో జ్వలనత్త్వంబులకుంగ్రహంబునను చూత్పూర్ణతభూతంబులై యలరున్; పృష్ఠినిధానశోకువుగ; రామా దీనచింతామణి! శతకము వెల 0-4-0. వలయువారు గ్రంథకర్త గారికి వ్రాసిన బడయగలరు.

ఆంధ్రపరిశోధక మహామండలి:—ఈ మండలి యొక్క పంచమ వార్షికోత్సవ సంచికను కృతజ్ఞతతో నందు కొంటిమి. సంచిక గ్లాజుకాగితములతో దెమ్మి నాలుగుపుటల వైజున సుమారు 102 పుటలు గలిగి శాశ్వతంబుండు చేయబడి నది. ఇందు ఆదిపూడి సోమనాధరావు, ఉమ్రు అలీషా కవిగార్ల స్వాగతపద్యములును, కార్యదర్శి నివేదకమును, అధ్యక్షకోప న్యాసమును బ్రచురింపబడుటయే గాక, చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి, కాశీభట్ట సుబ్బయ్యశాస్త్రి, పురాణం నూరిశాస్త్రి, సత్యవోలు సోమసుందరకవి, రాయచర్ల గవరరాజు, అల్లమరాజు రంగశాయి, మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ, జనమంచి సీతారామస్వామి, నుదులపల్లి వేంకటసుబ్బాజ్యోతర్మ, జనమంచి వేంకటసుబ్బాజ్యోతర్మ, శ్రీపాద లక్ష్మీపతిశాస్త్రి, గిడుగు వేంకటసీతాపతి, జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి, పేరి రామశాస్త్రి, ఆచంట నూర్యవారాయణరాజు, తల్లాప్రగడ నూర్యవారాయణరావు, శ్రీ వర్ధనాయ వేంకటసీతాదరాజు, ములుకుట్ల పేరివీరీశులు, మండపాక పార్వతీశర్మశాస్త్రి, కెలికాని లచ్చారావు, మేడే పల్లి వేంకటరమణాచార్యులు మున్నగు ఆంధ్రప్రముఖులచే ఆంధ్ర వాఙ్మయ పురోభివృద్ధిని గూర్చి వ్రాయబడిన అమూల్యములగు వ్యాసములతో నిండియున్నది. నాటకరచనా ప్రదర్శనముల గూర్చిన విమర్శనములుకూడ గలవు. “తాళపత్రగ్రంథములు ప్రాక్షనవిద్యోత్పాప్త్యుష్ట్యము” అను శీర్షికక్రింద వ్రాయబడిన కెలికాని లచ్చారావుగారి వ్యాసము వారి భావోద్దేశమును దేశ భక్తిని నేపానిరతిని వేనోళ్ల జాటుచున్నది. ఆంధ్రపరిశోధకులలో సగ్రాహ్యము వహించి భాషాసేవకై తమకాలమును, ధనమును త్యాగము చేయుచున్న లచ్చారావుగారి సేవను గూర్చి పాతకు లెలిగియుంటుంటే వారి సేవాధిక్యమును గూర్చి తెలుప నవసర ముండదు. వై గ్రంథము వెల ౧-౦-౦. వలయువారు:—ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి కార్యదర్శి, చిత్రాడ, పితాపురము అని వ్రాసిన బడయగలరు.

ఉదయలక్ష్మి:—గ్రంథకర్తలు శ్రీ శేషాద్రిమణి కవులు. ప్రకాశకులు శ్రీ వీరేశలింగ కంఠాభరణగ్రంథమాలవారు. నల్లగొండ హైదరాబాద్ వైజుము. ఇయ్యది పద్యములతో వ్రాయబడిన యొక విమర్శనాభిజీవితచరిత్రము. నల్లగొండ నివాసులగు ప్లాబ్బవీను వేంకట రామచరణింహారావు అనువారి యొక్క ధర్మపత్నియు కీ. శే. యగు శ్రీమతి జానకీ బాయి గారియొక్క పవిత్రజీవిత విశిష్టతకావ్యమున గూర్చబడినది. జానకీబాయి విద్యావతి యనియును సాంఘికసారస్వతాదులయందు ఉత్తమాదర్శములు గల యానతీమణి యనియును, వైజుము ఆంధ్రుల యుద్ధవములకు చేయూత నొసగు వేంకటరసింహారావుగారి సహధర్మిణి యనియును విద్యావినయసౌశీల్యములు గల యానతి యనియును ఈ గ్రంథమునుబట్టి తెలియుచున్నది. ఇట్టి యుక్తమోక్షములగు నాంధ్రయువతీమణియొక్క జీవిత చరిత్రమును శ్రీ శేషాద్రిమణికవులు చక్కనిశైలిలో సరసము లగు పద్యములలోకూర్చినారు. వైలికై కొన్ని పద్యములు.

సీ. ఆలతి పాత్రంబులు • తెలుగు కావ్యంబులు
పూర్వప్రాయమునాఁడె • పూర్వీకేశం
దగవారి నెఱవారి • దయతోడ నేరీతి
నరయఁగా వలయునో • యభ్యసించె
గృహకృత్యముల నిర్వహించు నైపుణ్యంబు
నిరుపమానంబుగా • నేర్చికొనియె
భర్తృసేవావిధి • భాషాస్వరూప బుఁ
దెలివిమై తనకుఁ దాఁ • దెలిసికొనియె

తే. గీ. అడయవయ్య శాంతమును వినయాధికములు
పరివితంబగు కళవలె • బట్టువడియె
బాల్యమిరితి జానకీబాయి గడపి
ప్రాయమున కర్హుచాకీర్తి • పదము గొనియె.

కం. పెద్దలయెడ గౌరవమును
విద్వలయెడ నాదరంబు • పిన్నలయెడలక
గద్దరితనంబు లేమియు
ముద్దియకుం బట్టువడియె • బూఁడతనమునన్.

చం. జనము నొందించులకు • సంపద దైవమొంగినందుకే
యనితరసాధ్యకార్యముల • వైస నొన్నె స్వదేశసేవకై
చనవలెనంచు శంతము • జానకీబాయి తలంచి, పుణ్యభా
జనముగఁ గలముక గడపఁసాగెను భర్తృహితంకరంబుగన్.

తే. గీ. పారమార్థిక మెదలోన • బల్లవింప
ననదలకు నేదసాదల • కన్న మొగని
మలుకులు గానువీసముల్ • పంచిపెట్టి
చేయుధర్మంబు జానకీ • బాయిసాధ్య.

ఉ. ఉత్తమకావ్యజాలములనొక్కొక్కవేళ పఠించుచుండు, లో
కోత్తర ధర్మకార్యములనొక్కొక్క మొగింక నెఱవేర్చు, భర్తకు
జీతమెఱింగి తానునవిఁజేయుచునుండునుగాని, యెందుల
కుత్తర మీయదాయవిద్యయొక్కపుడైనను భర్తమాటకున్

కం. చదువఁగదగు పాత్రంబులఁ
దుమెదకుకఁ బఠించుచుండ, • లోడిచెలుల క
య్యది బోధసేయు నిట్టుల
ప్రదితఁ చెల్లాళ్లు కీర్తిపదవి గడించెన్.

సీ. ప్రతినివేషముమాత్ర • భాషాసవర్ణుల
సలుపఁగాఁ బఠికె • ప్రోత్సాహ మొనఁగు
అనికెలు జాతీయ • తాభివృద్ధికె బాటు
మమ వల్లభునకుఁ దో • ద్వాటం గూర్చు
పతితింబు సంఘసం • స్కాంకృత్యములందు
నుడుగక పతికెనే • లూత నిచ్చు
నితంబు వానియో • దరముగా వర్తింపఁ
దలంచు ప్రాణేశు నుత్సాహపఱచు

తే. గీ. కార్యముల మంత్ర యై గృహంగణమునందు
చాసియై కష్టముఖముల • దల్లి యగుచు
భర్తృసూక్ష్మ జానకీ • బాయి సలిపి
జీవితము సార్థకంబుగ • జేసికొనియె.

గ్రంథములు వలయువారు వీరేశలింగకంఠాభరణ గ్రంథ మాల -నల్లగొండ-అని వ్రాయవలెను.

కాళిదాసు-భవభూతి

3

౨ పాత్రపోషణము

శకుంతల:- ప్రతిభయొక్క అభిజ్ఞానరూప మగు కాళం తలనాటకమున శకుంతల పాత్రను పోషించు సందర్భమునందు- మనకు కాళిదాసు యొక్క పరిపూర్ణమగు నైపుణ్యము గోచరించుచున్నది. ప్రథమాంకమునందే - యువతియను వల్కలకన్యయునైన శకుంతల - మణియొద్ద యువతులతో - తపోవనవృద్ధ ముననున్న పుష్పవాటికకు బలసేవనముచేయుచు వనకుఁ గన్పట్టును. పుష్పవాటికయందలి తక్కినపూవులలో కలసిమెలసి పీరుమువ్వరను మాడచేతము లగు పూవులవలె నున్నారని దీనికి తగినట్లుగా నల్పవక్తలను తపోవనచ్ఛాయ అసాధారణ మగు శాంతిని నిడియెను. శకుంతల శేషభ్యమనందేయే - ఇదో ఇదో యియ్యసీయో-యని వర్షింపగల కంఠస్వరముతో వనల సుమఖులఁ గాంచెనుచున్నది. ఇది యొక రమణీయమైన దృశ్యము. ద్రియఁదాననూయాశకుంతలఁ గంభావణమట్లము మనకు శకుంతలయొక్క కోమల హృదయమును పరిచయము చేయుచున్నది. కింకర్యము మాన్పి యొక గ్రామైర్ష్యమును అనగూఢ నూచింపఁగ నే శకుంతల యందెగిరి - కేవల మొక్కనాన్న గారయ్యాడయే కాదు. ఈ వృక్షములయెడ నాకు సోదరిప్రేమయు గలదు - అని కన్పియెచుచున్నది. శకుంతల హృదయకోమలత నీయొక్క-వాక్యమే వెల్లడిచేయజాలియున్నది. నిజముగా గూడ శకుంతలయొక్క ఈ సోదరభావము అద్వితీయమైనదే! శాంతమగు నాతపోవనమునందు అనగూఢాప్రియఁద, లాటిడకు సఖారాండ్రు, కాని వృక్షములు లతలమున్నగునవియు భావనయా సోదరగణమే. శకుంతలయన్ని నో సాక్షాత్తును తదధిష్ఠాత్రి యగువక్రత్రయనుకొనుడు. మన కన్నలకు ఇందలి వహత్యము గోచరింపకపోవచ్చును. కాని ఆమె భావనయందు నవియన్నియును తనను పిలుచుచున్నట్లును సంభాషించుచున్నట్లు నేయుండును. కనుకనే శకుంతల సహకారపుక్షమునుచూచి-సఖీ ఉండము. ఇయ్యదేవియో చెప్పవచ్చునది విని వచ్చెదను - అనుచు సహకారతరువును సమీపించి దానికొప్పును పట్టుకొని నిలవబడినది. ప్రియఁదకు, ఈదృశ్యమును చూడగనే నవలత సహకారమును స్వయంచరమున చేపట్టిట్లు స్ఫురించినది. వెంటనే యామె "ఏమిశకుంతలా! నమమాలికను మణచితివా?" అని ప్రశ్నించునది. శకుంతల ఈప్రశ్నమున కొనగిన ప్రత్యుత్తరమును అందుపైని పరిహాసప్రియయగు ప్రియఁద చేసిన హాస్యమును, లజ్జానంకోచములతో నందలకు శకుంతల చెప్పినప్రత్యుత్తరమును ఈ సందర్భమునందు రసితలహృదయమును అనంద సాగరమున నోలలాడింపఁ గలవు.

శాంతమై- సఖీమై- స్వచ్ఛమైన ఈపాత్రపోషణ క్రమముపైని మహాకమందమూర్తము పీచుచున్నది. సుందరమును యువకుడను నగు పురుషుడికడు ఇచ్చుడిపుడే తపోవనమున బ్రవేశించినాడు. నిద్రాజాగృహమున కోమలహృదయము లొక్కమాటుగ జాగృతినొందినది. అతిథిగావచ్చిన ఆరాజుగారిని చూచిన వెంటనే శకుంతలయొక్క హృదయమున తపోవనవిరుద్ధమగు భావముదయించినది. ఆమె ప్రేమముగ్ధయై పోయినది. తొలున్నట్లనే శకుంతలకు గల్గిన ఈవికృతిని చూచుటతోడనే నవ్వు వచ్చుచున్నది. చెలికత్తెలు శకుంతలకుగల్గిన భావవైకృతిని కన్పెట్టినారు. "చెలి! శకుంతలా! ఈ సమయమున నాన్ని గాఢగ్రుంథమున దీ యుండేనేని" - అన్నార. శకుంతల 'ఓదోకింధవే' అని బుకాయించుచున్నది. కాని చెలికత్తెలు ఈవాక్యమును పూర్చించినారు. ఏమనియో-తన జీవితసర్వస్వమునైన నొంగి అతిథిసత్కారము చేయును - అని, శకుంతల గ్రహించినది. కింపీ పీదయే కరిత మంటేణి వో ఈ నం నుజిన్గం-అని తప్పుకొన్నది.

శకుంతల నేకే ఇట్లుచున్నను అచ్చటినుండి వెడలుటకు ఆమెను సోపపుటలేదు. ప్రేమనకు అచ్చటినుండి కదలినదే గాని ఆమెవల్కలము కొమ్మలకు తగలుకొని అడ్డుకట్టచున్నది. ఇది ఆమెనామహద్దయతకు గల నిదర్శనము.

మాడవ యంకమున శకుంతలయొక్క ప్రకృతినిర్ధ మగు వామహృదయత మణిత వెల్లడియగుచున్నది. మన్మథపీడత యొ చెలికత్తెలకు తన హృదయమును విప్పిచెప్పుచున్నది. చెలికత్తె లిరువురు నాయకుని సంగమింపఁజేయుటకై అనేకయత్నముల నాలోచించిరి. కదకు నాయకునకు ప్రేమపత్రము లిఖింపఁ బ్రోత్సహించిరి. శకుంతల వల్లెయని వ్రాసినది చూడుడు-

తుజ్జణ జాణేహీయయం, మనుపుణ మ అణో దివాపీ
నిక్కి-కలబయి బలీయం తుయపుత్తమనోరహాయ అంగా
యం.-

రాజు పాదపాంతరితుడై యుండి చూచుచు సమయమును కనిపెట్టి కన్యకలయెదుటికి వచ్చినాడు. వచ్చినయాతడు రా బని వారెగినారు. శకుంతలనితని గుఱించినప్రశ్న రాగాప్రియంవద చెప్పవచ్చునది:

"జేణహి ఇయంకో పీయసమీ తుమంజేష్యహీయయే ఉద్గినియ భి అవదా మ అజేణఇమం అవత్తంతరం పావిదా. తా అరుహసి ఆబ్బుమవత్తీయే జీవిదంసే అవలంబయిదుం-"

చెలికత్తెలు పల్కిన ఈపల్కలను అందుకొని ఇకను శకుంతల చెప్పవచ్చునది వినుడు- మాలా! అలంవో అంతే పుర విరహాపజ్ఞుయేణ రాయేసిజా అమరుడేణ-అని. తక్కిన మాటలకేమిగాని శకుంతల ఇంకను రాజును పొణిగ్రహణముచేసి కొనకున్నను మున్నందు భావనాపథమున చతురులు కాబోవుచున్న ఆంతఃపురకలను తడవుటకుమాత్రము నవ్వు వచ్చుచున్నది. పిమ్మట చెలికత్తె లిరువురు శకుంతలారుద్యంతులకు ఏకాంతము గల్గించు తలంపున నచటనుండి తొలగిపోయిరి. శకుంతల కీ యవస్థ కొంచెము బంతు గల్గించినది. ఇంతకుముందు దామె ఇట్టిస్థితి నెఱుంగునకతన నితై యుండవచ్చును. ఆమె వెనుకంటనే తానును తేచిపో నవద్యమించినది కాని రాజు వారింపెను. కాని ఆమె యాగలేదు. రాజు చేలాంచలమును పట్టుకొనెను. ఆమె పాఠవ! చక్షువీయం- అని వందలించి తప్పించుకొన్నది. కాని ఆమె అచ్చటినుండి వెడలిపోగల్గిందికాదు. చాటుననుండి రాజు పల్కెడి అనురాగవచనములను వినుచునేయున్నది. పటికొంచె మంతనేపునకు మృణాళవలయ వ్యాజమున వజల వచ్చినది. రాజిప్పడు ఆమెను ముద్దుగొనఁ దలచినాడు. ఇంతలో గౌతమి వచ్చినది. రాజు దాగినాడు. శకుంతలవ్యాజముగా నతనిని పునరామం ప్రణయనేని ఆమెతో బయలుదేరినది.

తృతీయాంకమునందు శకుంతల యొనర్చిన ఈ నిర్జ్ఞానరణము మామగ్గులను నెఱియించుచున్నది. ఏమైనను ఆమె మని కన్యక కాదా! మేనకాగృహమున పుట్టినట్లుచో ఆమె ఆవరణ మింతకన్నను సంయతము కావలసినమాట! కనుకనే కాబోలు కొందలు తృతీయాంకపు చివరిభాగము కాళిదాసుని రచనము కాదందురు. కొంతవఱ కేమాట నొప్పుకొన్నను తొలి భాగమునందలి యవాచిత్యమునకు గతి యేమి? పరపురుషునియెదుట శ్రీయొక్క ప్రేమసంపాదనము కులటాత్మభావకమే గాని వేలు గాదు. ఈ సందర్భమునందు ఆంగ్లనాటకముల పోలికను చూపి నమర్థింపఁ గొందలు చూతురు. కాని ఎన్ని చెప్పినను శకుంతలది యాచ్ఛా పదధియే గాని వేలు గాదు.

మనదేశమునందు కాళిదాసు కాలమునందలి కవులు ప్రేమ యొక్క తత్త్వమును చక్కగ గమనింపజాలకుండెనని నాయూహ. వైదికయుగమునందు కామదేవునకు రతి యని ప్రీతి యని ఇరువురుభార్య లున్నట్లు వాడుక. రతి మెల్ల మెల్లగా తనదంతి యగు ప్రీతిని కడలగట్టి తా నొకతయే ఏకచారిదీప్యత్వము జూఱుకొన్నది. ఈశ్వరనిర్దోషాగ్నియందు మన్ననకు సామ్యంబుండే అనంగుడైనట్లు పలుకుదురు. కాని ఈ అసంగత్వము కావ్యములలో మహాజ్వలంతో నిర్భయముగా సంభరించుటకు వంత కుదిరినది. ఆంగ్లసాహిత్యమునందుకూడ ప్రాచీనకాలమున కామ దేవుని దండయాత్రలు ప్రబలముగా నుండెడివే. కాని ప్లేట్లీ ప్రానింగు మున్నగువారి దయవలన ఆ యాదృత్యము పోయి పరిశుద్ధ మగు ప్రేమరూపమునకు అతడు దాసుడై నాడు. సంస్కృత సాహిత్యమునందును కాళిదాసు తన యసాధారణమగు ప్రతిభాబలమున పరిశుద్ధ మగు ప్రేమబోధియొక్క అభావమును కొంచెము కొంచెముగ ప్రదర్శింప గల్గినాడు. అయ్యది ఈ శకుంతల నాటకమునందును కొంత గలదు. అయినను నిందలివే మజి కొన్ని భాగములును విక్రమార్కవీయ మేఖుసంజేతములును కాళిదాసుని భావాధీరతను చాలవఱకు వెల్లడిచేయుచున్నది.

ఇక భవభూతిసమయమునకున్నచో ప్రేమస్వరూపము విశుద్ధాత్మని దాల్చినది. ఆతనితో దుల్యముగ ప్రేమయొక్క సాగుభద్రమును వర్ణించినది మఱియెరుదు లేదు. అందులకు తగినట్లు భవభూతికి తగినంతటి యవకాశమున్న అభించినది. కాళిదాసునకుమాత్ర మెట్టిది లభింపలేదు. అయినను ఆరెడు సమర్థుడు గను. వలసినచో అట్టి సన్నివేశమును కల్పింపగలడు కాని అది ఆయన కంతముఖ్య మని తోచలేదు కాబోలును!

ప్రథమాంకప్రారంభమున తరులతాదులందు శకుంతల చూపిన స్నేహభావమును మఱు జాతమన్నచో చతురాంకము నందుతప్ప మఱి కన్పడదు. అయినను ఈదృశ్యము చాల నుత్తమమైనది. ఇచట శకుంతల చాల తన్మయస్థితిలో - అందునను చూర్యానుడంటి యతిథివచ్చి ప్రత్యాభ్యాతమిచ్చిస్తే శకుందుచున్న సుతెలియనంతటి తన్మయస్థితిలో - మనకు గన్పట్టును. ఈ దృశ్యము గడచిపిమ్మట శకుంతల పతిగృహమునకు వెళ్లుచు - ప్రియంభులతో పల్కిన ఈక్రిందిపల్కులు - ఆమెహృదయము నందలి ప్రేమవాహినిని వెల్లవవారింపుచున్నది - చిత్రింపుడు. "మాలా! పీయవదే! అజ్ఞతృత్తదంసణముచోయేమి అస్సమ పదంపరిచ్చయంతీయే దుక్కదుక్కేణ చలజా మేపుగో - ముహాణానిస్సరన్తి".

మఱియును-అతలతో-సఖారాండ్రతో-తండ్రితో పల్కిన అనుంధ్రణవాక్యములునుగూడ వైదాని కందునను తీసిపోనట్టివే. ఈసందర్భమునందు కాళిదాసుకవి గనబడిన నైపుణ్యము అనుమానమైనది. ఎంతటిమూర్ఖుడైనను ఒకమూర్తిదృశ్యమును స్మరించిన మాత్రాననే లోచనము లక్రమభ్రష్టములగునంతటి కోమలహృదయ మివాక్యములందు కీడవైయున్నది. ఇంతటి యనితరసాధారణ మగు శిల్ప ముండటవలననే-త్రతల్లోకవత్తువారు సర్వవిభావుకు లితిని మెచ్చుకొన్నారు.

శకుంతలయొక్క ప్రేమ అధీరము. ఉద్దామము ప్రబలము. ఆమె కోమలప్రకృతియగుతపస్విని కనుకనే ఆమె ప్రేమ అరెగి-తముగ నాఘాతమునకు గుఱియైనది. ఈయంశము సంవ మాంకమునందు దువ్యంతుని యాస్థానమున-తన్నుడా నెఱిగించు కొనుచోట-చక్కగ వెల్లడియగుచున్నది. (గ్రంథవిస్తరభయమున నుదాహరణములను వదిలితిమి) దువ్యంతు డామెను ప్రత్యాభ్యాసము చేసిపిమ్మట-ఆకార్య గవశారద్యతులును గౌతమియును ఆమె నచ్చటనే వదిలిపోయినపిమ్మట - మఱుల మనకు శకుంతల యెడవలకమున గల్పించును. కాని ఈశకుంతల వెనుకటిశకుం తలవలె ప్రఫుల్లమైన కాదు. విరహిణిదళ ననుభవించుచున్న మానవతమిణి. ఈమెరూపమును చూచుకవి ఎట్లుచిత్రించెనో-చూడుడు. స్తో. వననే పరిహంగర వసానా, నియమజౌముఖ్య దృశ్యకేజీః

అతినిష్కరుణశృంగారా మమద్గ్ధం విహ్వలఃకంఠిః
శకుంతలకు ఇంతకుముందు మామఱు విరహిణిదళ వచ్చినది. కాని ఇప్పటిదళ మహాకవిభవమి. ప్రాథమికవిరహము ప్రాథమికమగు ప్రేమవలెనే ఉచ్చావృత్తమును అనియతమునైనది. కాని ఈ విరహమాత్ర మట్లుగాక దృశ్యమును శాతమును సంయతమునైనది. ప్రాథమికవిరహమునందు పతేపదేద్యభవమగు అశేంకయును సంజేతమును కలవు. పిన్నిగో - స్మర్యోః క్యాసమును ఆ శేతుయునుకలవు. మెత్తమును నింకొకవిధమగు వైశిష్ట్యము తప్పక గోచరించుచు నే యున్నది.

ఈ యంకమునందలి శకుంతలయందు మనకు భావనాతీత మగు వికాసము సౌందర్యరూపమున గోచరించుచున్నది. అది సుపుత్రవతి ననునదియే! దువ్యంతునివలె ప్రత్యాభ్యాతమైన న్నే హావనావాము ఇప్పుడు పుత్రునిరూపమున సంక్షిప్తాకారమున నున్నది. కాని కాళిదాసు మాన్యవింబు ఆ ప్రేమరూపమును రంగస్థలమున కెక్కించి మనకు ప్రదర్శించుచున్నాడు. రంగస్థల మునందలి ఆబొలుదు అత్యాదరముచేత దుర్బాంతుడైనట్లు మనకు కన్పట్టును. కాని ఆతని మాతృ ప్రేమ అద్వితీయమైనది. ఆతడామెకంఠస్వరమును వినిననే ముగ్ధుడై పోవుచున్నాడు. ఈ సందర్భమున గమనింపదగినవిశేషము ఒకటి కలదు. దేవలోకము నుండి మఱిలవచ్చుచు మార్గమున చర్యదమనుచి చూచి ఇతిచే భవతుడుచేరదీసికొనినప్పుడు-భవతు డెడగినాడు-అమ్మా! ఈయన యెవ్వరే? - అని. ఆమె పల్కినది. చామ! అదృష్టము నడుగుము - అని. ఈవాక్యమునం దెంతటి మర్మిజ్ఞత - పులిస్తే వాము దురైవచిత - మున్నగునవి వ్యక్తిము లగుచున్నచో గమనింపుడు.

శకుంతలాపాత్రపోషణమునందు! గల వైశిష్ట్యము తివి? అని పరీక్షించువానినో - ఆమె కోమలప్రకృతి - ప్రేమపూర్ణ హృదయ - పుత్రవత్సల - ఆత్మాభిమానిని - అని మనకు తోచును. ఈయంశములు వదిలినచో ఆమెయు నొక సామాన్య నాయికయే. అయినప్పటికిని మహాభారతోపనిధ్యయగు శకుంతల కంటే ఇందలి శకుంతల అనేకలోపములను పూర్వించి మహాకవిచే దిద్ది తీర్చబడిన దివ్యయతులకు సందియములేదు. భావతపు శకుంతల కాముక. కాళిదాసుశకుంతల విశుద్ధప్రేమపూర్ణ యగు వైశిష్ట్యము. స్నేహసాహిత్య రుచాదులకు కాళిదాసుశకుంతల యునికిపట్టు. దెప్పట గయ్యాభిమానము మున్నగువానికి మహాభారతపు శకుంతల వెట్టింది కేరు. మహాభారతపు శకుంతల కుల గర్వితయును సౌందర్యగర్వితయును. మహాకవిశకుంతల వినిత హృదయయును ప్రేమపూర్ణయును భద్ర్వికాసినియును.

అభిజ్ఞానకాళంతుల నాటకమునందలి శకుంతలపాత్రమునందలి దివ్యతేజము నెదుట దువ్యంతుడంతటివాడు వెల వెలపోవలసి వచ్చుచున్నది. శకుంతల నవచూచిందు సందర్భమున జూడుడు. శకుంతల యెడ సాచు భూతి సాపుచు నామెతో పాటు చదువరులు పైత్రులు ఆక్రందనములకు కుఱియగునంతటి కోమలముగా మహాకవి ఇచటి సాత్రపోషణముచేసినాడు. శకుంతల అపస్వని యయ్యును గృహస్థ యైనది. ఋషికన్య యయ్యును ప్రేమిక యైనది. అయినను శాంతివాతావరణమును బుట్టి నెరిగిన దయ్యును చాపల్యమునకు తావే యొనెను. ఆమెకు ప్రశంసింపదగినంతటి ఆర్మ్యగ్రహము గాని సీతాదమయంతులతో బోల్చదగినంతటి ఈ కామహృదయము గాని తుమాట నిజమే! కాళిదాసుని శిల్పము వైత మిలాహమును తీవ్రజాలినది కాదు.

చాళుక్యులకుల ప్రశంస

(రాజరాజ నరేంద్ర పట్టాభిషేక సంచికనుండి)

SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA

(REGISTERED)

The Safe and Sure Cure for all Acute
and Chronic Diseases

One Phial of 60 Pills For a
complete Cure Price, Rs. 10.

Awarded First Class Certificates and Gold
Medals by several Ayurvedic
Conferences and Exhibitions
1919, 1920, 1921
1922 & 1923.

12,500

Cured
and
Satisfied
Patients

is

OUR RECORD

For
the Year
1922.

*This Staggering Record looking so tremendous,
but which is nevertheless, a fact spelling the
possibility to you of being freed from all
disease and despair.*

A REAL BOON TO SUFFERING HUMANITY

Years of laborious research into the realms of Ancient Ayurvedic Literature have given us this Unexcelled Medicine. It is prepared strictly in accordance with Ayurvedic Sastric formulæ to suit modern principles of Western Medical Science, from such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Louha Gold, Praval and rare indigenous herbs and drugs.

IT CURES

Acidity	Diarrhoea	Hysteria	Neuralgia
Amenorrhoea	Dysmenorrhoea	Impotency	Paralysis
Anæmia	Dyspepsia	Leprosy	Rheumatism
Asthma	Eczema	Leucorrhoea	Spermatorrhoea
Bronchitis	Epilepsy	Melancholia	Syphilis
Consumption	Gleet	Menorrhoea	Venereals
Diabetes	Gonorrhoea	Neurasthenia	etc.

Unsolicited testimonials are pouring in from different parts from Gentlemen of various professions about the efficacy of this Patent Medicine. Besides, almost all the Leading Periodicals, throughout India, Burma and Ceylon have congratulated us about the usefulness of our Unsurpassed Production and have recommended the same to the Public.

Rae Bahadur R. VIRARAGHAVA AIYANGAR

Chief Justice, High Court of Travancore, Says:—

"I have been desiring for some time to pay a visit to The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd., conducted by Dr. N. V. Sri Ramacharlu, Ph. D. Sc., whose Medicine "SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA" pills have been highly praised for their Efficacy and have obtained vast circulation in the country. I visited the Pharmacy to-day and have great pleasure in saying that what I observed amply justifies the high praise bestowed upon them and the vast circulation they have obtained. The promptitude with which orders are attended to and advice given to the patients who come to the doctor is specially noteworthy. I wish Dr. N. V. Sri Ramacharlu, all success.

MADRAS,
14th May, 1923.

(Sd) R. Viraraghava Aiyangar.

The Madras Ayurvedic Pharmacy, Ltd.,

Hours of Consultation } Residence (Sri Ram,
Lloyd's Road, Royapettah), — 7 to 9 A.M.
With the Senior Physician } Office and Dispensary — 10 A.M. to 7 P.M.

44, Govindappa Naick Street,
George Town, MADRAS

Telephone : 1034

Post Box No 151.

Telegrams "KALPAM"

అయ్యుచ్చేదకాస్త్రమున లేని అనేకమూలికలను ఇచ్చు
టివారు కనుగొనియున్నారు. వాటిని వాడుట అకాస్త్రీయమని
జేయువైద్యులు తలంపరాదు. వైద్యకాస్త్రము విశదపాఠివృద్ధి
కావలయును. దాని కంత్యముండరాదను. మితియుండరాదు.
ఎల్లదేశములందును ఫలించు మూలికలలాభములను ప్రతి లభదరు
పొందవలయునన్న అయ్యుచ్చేదకాస్త్రము ననుసరించి ఓషధు
లను తయారుజేసిన సాధ్యపడదు. కాలానుసాముగ అయ్యుచ్చే
ద ఓషధులను పాశ్చాత్యులబద్ధతలప్రకారము నిలువ యేడు
నట్లు తయారుజేసిన దేశసేకజేసినవార గుంటుకాక దేశబాధివృ
త్తునుగూడ తొలగింపగ అశక్తుము. అయ్యుచ్చేదకాస్త్రమునందు

పాశ్చాత్య వేంకటాచల పండితులు, శ్రీ శీతారాఘవబ్రహ్మకాల మైసూరు. (4)

ಕೂಡ, ಅವರ ಬಿಡುಗಡೆ, ಭವ್ಯ ಹೆಜ್ಜೆ.

అ మె రికా దేశము నందు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

పేరు పొందిన సేష్టిమంగల కత్తితో (3)

మీరే ఔరము చేసికొనుడు

Brownie

బ్రౌనీ

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్లెటు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించ బడలేదు.

సులభము!

మంచి గిల్లెటు కత్తిని రేజరులో నుంచి
సబ్బు తడవి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండును, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక
ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్లెటు రేజరు

ధర 1-కిర్రు. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

Repress nt vice: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

నూతన ప్రచురణ!

480 పుటలు గలది!!

డి లేట్ వేయూరు - వేంకటకృష్ణమ సెట్టి అడ్వ సన్సు
వారిచే బ్రకటింపబడుచుండిన

నామలింగానుశాసనము అను నామాంతరము గల

అ మె రికా దేశము

త్రి కాండము - సటీకము - అంగ్లేయ భాషాంతర
పదములతోఁ గూడినది.

20 రతుల డిమ్మిగ్లేజు కాగితములు

క్యాలికో బైండు

1-12-0

16 రతుల సాదా కాగితములు అట్టబైండు 1-0-0

ఈ క్రొత్తకూర్పు ఆనందము ద్రాక్షరకాలయందు ముద్రితమై

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అడ్వ కంపెనీవారిచే

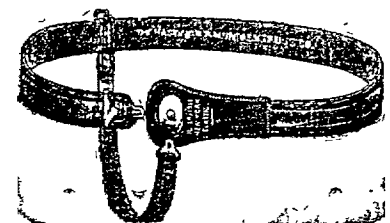
బ్రచురింపబడి విక్రయింపబడును.

ఇతర గ్రంథముల కేటలాగు ఉచితము.

286, చైవాబాదు రోడ్డు (అప్పాబిల్డింగ్సు), మదరాసు

హరిదాసు గోవిందాచారి

హెర్నియా బెల్టులు

మావద్ద పసివాండ్రును పెద్ద వార
లకును ఉపయోగపడు బెల్టులు అనేకము
గలవు ధరలకై వ్రాసిన, క్యాటలాగును
బంపెదము.

శ్రీ కృష్ణను బ్రదర్సు,

కమిష్న్సు అఫ్ డిస్టెన్సు, 328, కంబు కెట్టింగ్స్, మదరాసు

హరిదాసు గోవిందాచారి

మన దేశపుదురవస్థ

గమనింపుడు

గమనింపుడు

తల్లిపాలు త్రాగు పిల్లలకంటే పోతపాలు త్రాగు పిల్లల మరణము
15 రేట్లు అధికముగ నున్నట్లు ఆ దాక్టరు ముక్తుగాదా ప్రకటించి
యున్నాడు, గనుక పోర్టిక్సు మొదలగు క్లిష్ట ఆహారముల నివృత్తి
ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిలవారి

శ్రీరవధాని

తల్లుల కిచ్చిన యడల

చనబాలు ఆద్యుకముగ గలుగును.

దీని గుణ మత్యాశ్చర్యము. ఆరికయోక్తికాదు.

రాత్రి నీవించిన వుదయమునకే గుణ మిచ్చినవార లనేకులుగలరు.

బుడ్డి 1 కి కల రు 1-8-0.

వి. పి. సహ రు 2-0-0.

ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

చెముడుకు

అమోఘమైనమందు

కుదరనిచోవినిసాముతిరు

గయిచ్చెదమనిష్ఠాంపుపైవిరా

యనామాత్రాసిపంపబడును.

బుడ్డికి రు 4-0-0. వి. పి. సహ రు 2-0-0.

డాక్టర్ రత్నం బ్రదర్సు,

మెడికల్ హాల్,

మారుతేరు, కృష్ణా జిల్లా.

అమృతాంజనము

హ ను మా క ఁ ప వు ం ట క వే నా లు

మిక్కిలి పేరైనది!

ఎల్లప్పుడు వుపయోగింపుడు!!

ఎన్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, 12-బందరువీధి, మదరాసు.

వాణిజ్యముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

రబ్బరు స్టాంపులు

అమృతాంజనములు, రబ్బరు స్టాంపులు, సీల్స్, రాగి, బంగారము, వెండిసామానులపై చెక్కుట, బ్లాకులు చేయుట, స్టేషనరీ సామానులు. (609)

ఎంగ్లీవింగు

ఎరాస్మిక్ తెల్ల

పన్నీరుపువ్వునబ్బు

సువాసన నుఖమును, ఆనందమును ఇచ్చును గాని ఆ వాసన సొంపైన సువాసనగా నుండుట అవసరము.

ఎరాస్మిక్ తెల్ల పన్నీరు పువ్వు నబ్బుయొక్క అత్యద్భుతమైనటువంటియు. అసమానముగ నటువంటియు సువాసన, అందరికి ఆరోగ్యమును, ఉల్లాసమును, ఉల్లాసమును ఇచ్చును. ఎందువలన ఈ వాసన ఇంత సొగసుగ నున్నదో చెప్పజాలము.

ఇట్టి నబ్బులను జూచి మోసపోవద్దు!

(4) అన్ని ఆంగ్లయందు దొరకును.

సిద్ధ ముకరథ్యజ

(బైప్రెస్ రత్నావళి 920 పుట)

ఇది తయార్యద్రవ్యములతో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది. ఇందు కుడిచేసిని రసము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చకర్పూరము తెలవలగు విలువగల ద్రవ్యములు చేరియున్నది. ప్రతి గ్రంథములోని యొకము ప్రకారము నిర్దేశముగ మాత్రే తయారు చేయబడియున్నది.

ఈ శిష్యుచరిత్రచరిత్ర: నకశాశిద్ధిపద్యతే. మేధాయ: కాంతిజనన: కామోద్ధీతనకృన్మహా:

జుద్ధిని, అయ్యర్థాయమును వృద్ధిచేయును. శరీరమునకు కాంతినిచ్చును. హేమ్యుగ భాతుపుష్టితేసి కామోద్ధీతనము గలిగించును. అతిమాత్రము, తయ, ముఖరోగములు, మొదలగు భాతుక్షయకరములగు వ్యాధులతో హేమ్యుగ నుక జయింపగలను. ఉపయోగించువిధానము మందుతో బంధుబడును. ధౌ 25 మాత్రలు రూ 5-0-0

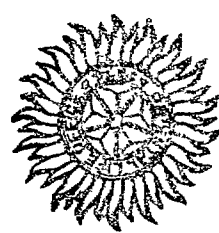
ఆంధ్రఆయుర్వేద ఫార్మసీ లిమిటెడ్ వనూలైన మూలధనము 1,12,925.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి బి. యే., ఎమ్. బి. సి. యమ్. గారిచే స్థాపించబడినది.

19 హౌస్ రోడ్డు మాయూరోడు, మద్రాసు.

నిర్దేశముగ తయారుచేయబడిన కాస్త్రీయద్రవ్యములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలూగు ఉత్తరముగా పంపబడును. మోసపుమందుల వలనను, ఇతరు కూడ ఇదేమోస్తరుగా చేయుచుండుట వలనను మోసపోకుడు.

ప్రకాశించు: (1) 185, మాంటురోడ్డు, మదరాసు, (2) హైరోడ్డు, తిరువల్లి, (3) 402, టంకశాలవీధి, మదరాసు. (4) 2, బజారు రోడ్డు, రాయపేట, మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్.

(1874 సంవత్సరమున హిందూజేతనానందు ంకార్పొరేషన్ చేయబడినది.)

హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి.

పూచీగా 3 విధముల లాభముగల పాలసి ముసలితనమునందు, కుటుంబసంరక్షణమునకు అగు కూలముగా నుండునట్లు ఒక్కొక్కతనమాత్రమైన

భీమాపద్ధతిని

ఈకంపెనీ ఏర్పాటుచేసియున్నది

ఈ ఆకర్షించెడు పాలసిప్రకారము పూచీ యివ్వబడు లాభములేవన,

(1) 25 సం॥ములలోపల మరణము సంభవించు విషయములో యిచ్చుటకు అంగీకరించిన ఒక పెద్దమొత్తము చెల్లించబడును.

(2) నిర్ణయకాలము పూర్తయగువరకును జీవించుయున్న విషయములో చెల్లించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము నగుగా ఏర్పాటుప్రకారము చెల్లించబడును.

25 సం॥ములైనతరువాత మరణము సంభవించిన మొదటియిచ్చుటకు తీర్మానించబడిన సొమ్ముకు సమానమైన సొమ్ము చెల్లించబడును.

ఈలాభములతో కూడి పాలసిహారుకు తనకిష్టమున్న ఈఅమూల్యమైన లాభములను పొందుటకు అర్హుడు.

ప్రేముడును 25 సం॥ములవరకును లేక మరణకాలమువరకును చెల్లించవలెను.

వివరములకు ఈదిగువ చిరునామాలకు ప్రాయశంలేను.

C. M. Srinivasan, B. A. B. L., Ag. Branch Secy, Oriental Assurance Buildings

1st Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:—St Mark's Road,

Bangalore

Trivandrum Branch:—Trivandrum,

వెలస్వల్పము!

మోహిని తెలపము

1 బెలముల 1/2 సీసా 1-5 అగాలు 0-12-00 మాత్రము.

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు, హైదరాబాద్.